

1897

222

I

222

222

222

222

1897

282

282

282

282

282

282

1
A. h. 2676.

OEE Könyvtár
Áll. EII. 2018

I.

JEGYZŐKÖNYV,

felvétellett «A községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt urbéresek osztatlan tulajdonában levő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról» szülő törvényjavaslat tárgyalására Darányi Ignác földművelésügyi miniszter által összehívott értekezletnek az 1897. évi december hó 2-án megtartott első ülésén.

Jelen vannak:

Elnök:

A miniszterelnökség képviseletében:

A belügyi ministerium képviseletében:

A pénzügyi ministerium képviseletében:

A vallás- és közoktatásügyi ministerium képviseletében:

A földművelésügyi ministerium képviseletében:

Darányi Ignác, földművelésügyi miniszter.

Dárdai Sándor, ministeri tanácsos.

Kaffka László, osztálytanácsos.

Vértesy Ferencz, osztálytanácsos.

Hirsch István, főerdőtanácsos.

Kiss Pál, földművelésügyi államtitkár.

Sóltz Gyula, ministeri tanácsos, országos főerdőmester.

Horváth Sándor, főerdőtanácsos, előadó.

Belházy Emil, főerdőtanácsos.

Tavi Gusztáv, főerdőtanácsos.

Bartha Gyula, erdőfelügyelő.

Péché Kálmán, főerdész, jegyző.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» képviseletében:

Bedő Albert, nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő.

A képviselőház igazságügyi bizottságából:

Groisz Gusztáv, országgyűlési képviselő.

Matuska Péter, országgyűlési képviselő.

Szivák Imre, országgyűlési képviselő.

A képviselőház földművelésügyi bizottságából:

Bedő Albert, nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő.

Kubinyi György, országgyűlési képviselő.

Gr. Pejaesevich Arthur, országgyűlési képviselő.

A leginkább érdekelt vármegyék közül:

Csik vármegyéből:

Becze Antal, alispán.

Maros-Torda vármegyéből:

Udvarhely vármegyéből:

Máramaros vármegyéből:

Zólyom vármegyéből:

Liptó vármegyéből:

Trencsén vármegyéből:

Ung vármegyéből:

A közbirtokossági elnökök közül:

Máramaros vármegyéből:

Mikó Árpád, főispán, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

Jakab Gyula, alispán, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

Br. Roszner Ervin, főispán, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

Nyegre László, országgyűlési képviselő.

Csipkay Károly, országgyűlési képviselő.

Szmrecsányi Arisztid, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

Matuska Péter, országgyűlési képviselő.

Kubinyi György, országgyűlési képviselő.

Smialovszky Valér, országgyűlési képviselő.

Komjáthy Béla, országgyűlési képviselő.

Jónás Ödön, országgyűlési képviselő.

Mihályi Péter, országgyűlési képviselő.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Tisztelt értekezlet! Nagyon köszönöm azon meleg érdeklődést, a melyet a tisztelt értekezlet tagjainak ily nagy számban történt megjelenéséből látok; ez újabb bizonyítéka annak, hogy a tisztelt értekezlet tagjai teljes tudatában vannak az erdők fentartása és fejlesztése fontosságának. A célom az értekezlet összehívásával az volt, hogy ezen törvényjavaslati tervezetet, a melyet mint *előadói tervezetet* kérek csak tekinteni, a tisztelt értekezlet tagjaival megbeszélve, nagybecsű észrevételeiket, tanácsaikat meghallgassam úgy általában, mint egyfelől abban a tekintetben, hogy ezen törvényjavaslat beterjesztését szükségesnek és időszerűnek tartják-e, másfelől pedig, hogy a törvényjavaslat egyes részleteivel mennyiben értenek egyet? Előre kell bocsátanom, hogy semmi irányban sem kötöttem le magamat, minden tekintetben szabad kezem van és így becses észrevételeiket alkalmam lesz méltányolni. Még egyszer ismétlem, nagy számban történt megjelenésükért, őszinte köszönetemet.

Az előadói tisztet Horváth Sándor főerdőtanácsos úr, a jegyzői tisztet pedig Péch Kálmán főerdész úr teljesíti.

Még csak azt kívánom megjegyezni, hogy a javaslatot elébb általánosságban tárgyaljuk s hogy ennek során különösen a felől óhajtok tájékozást szerezni, hogy méltóztatnak-e szükségesnek, helyesnek tartani a javaslatot és annak mielőbb a törvényhozás elé való terjesztését, vagy sem?

ÁLTALÁNOS TÁRGYALÁS.

Báró Roszner Ervin:

Mindenekelőtt köszönetét fejezi ki a miniszternek ezen törvényjavaslat elkészítéséért, mert az valóban nagy szükségnek felel meg. Az egész országban ugyanis mindenütt egyformán oly zavart állapotokat tapasztalt azoknál az erdőknél, a melyeket ezen törvényjavaslat folytán állami kezelésbe fognak venni, hogy ha a törvényhozás a bajokon nem segít, akkor ezen erdők előbb utóbb tönkre mennek.

Nézete szerint a javaslat nemcsak czélszerű, de nagymértékben időszerű és szükséges is.

Köszönetet mond a miniszternek azért is, hogy a javaslatban igen méltányos szempontokból igyekszik a megoldandó kérdést tárgyalni s általában véve általános megnyugvást igyekszik kelteni a felvetett nehéz kérdésben.

Mindazáltal vannak egyes megjegyzései is. Még pedig szeretne volna, ha ezen törvényjavaslat a megoldandó kérdést jogi szempontból tágabb értelemben szabályozta volna. Szerinte ugyanis ma az urbéri erdőknél a telekkönyvi állapotok meglehetősen bizonytalanok. Például van egy igazságügyi miniszteri rendelet, a mely a királyi erdőfelügyelőt meghallgatni rendeli az erdőnek legelővé való átíratásánál; ha pedig az erdőfelügyelőség véleménye ellenére jogerős bírói határozattal az erdő mégis legelővé íratik át, erre vonatkozólag egy később — 1890 júliusban — kelt földművelésügyi miniszteri rendelet azt mondja, hogy akárhogy íratja át a bíróság ezen területet, az mégis erdőnek tekintendő és a szerint kezelendő. Azt hiszi, hogy ezen korlátozást nem lehet érvényesíteni egy harmadik jóhiszemű tulajdonossal szemben, ki a birtokot, mint legelőt vásárolta meg.

Ily esetek nagy számban fordulnak elő és azt mutatják, hogy az erdők jellegének biztosítása nincs teljesen keresztül vevve; ezen szempontból tehát még nagyobb tulajdonjogi megszorításokat is hajlandó volna elfogadni és pártolni, mint a milyenek a törvényjavaslatban foglaltatnak, még abban az esetben is, ha azok a jogászok és az igazságügyi kormány részéről bizonyos ellenszenvvel fogadtatnának.

De nemcsak az erdőjellel megóvására törekednék, hanem arra is, hogy az erdők lehetőleg azok kezében maradjanak, a kiknek kezében azok jelenleg vannak.

Így például az úrbéres erdőknél az egyes úrbéresek

használati jogosultsága, az úrbéres arány-kulcsok csereberegére tárgyat képezik, holott a törvényhozásnak, midőn a faizási jog fejében kiadatni rendelt bizonyos erdőilletőségeket, az volt a célja, hogy a helyben lakó emberek tűzifa és épületfa szükségletüket helyben elégíthessék ki; ezt azonban manapság sokhelyt nem tehetik, mert megtörténik — például Máramaros vármegyében — hogy a volt úrbéres jogosultságok nagy része üzerek kezébe kerül. (Közbeszólások: nálunk mindenütt.) Azért nagyon szeretné, hogyha lehetséges volna a javaslatban kimondani azt, hogy az úrbéreseknél az erdőilletőség egy elválaszthatatlan tartozékát képezi az úrbéri teleknek; ez azért volna jó, mert a telkét a paraszt ember is nehezen adja el, de attól a kulcstól, a melyet megbecsülni nem tud, nagyon könnyen megválnak s így megtörténhet, hogy ezeket a kulcsokat összevásárolják olyanok, a kikről a törvényhozás sohasem akart gondoskodni.

Ezek azok a megjegyzések, a melyeket a kérdés jogi szabályozására vonatkozólag tenni kíván. Egyébképen pedig, bár meg van győződve arról, hogy a megalkotandó törvény — még az esetben is, ha a mostani javaslat alakjában fogadtatnék el — rendkívül üdvös hatással lesz és igen sokat fog segíteni az országon, mégis kételkedik, hogy teljes eredményt lehessen elérni: mert az erdőörök államosítása nincsen benne kimondva; holott ez volna az alap, melyből kiindulni kellene, mert szerinte e nélkül az állami erdőkezelés üdvös hatása nincsen teljesen biztosítva. Azt tartja ugyanis, hogy az erdőtiszt rendelkezik, utasítást ad, véleményt nyilvánít, de a tulajdonképeni végrehajtó közeg mégis csak az erdőőr. Például az erdősítésekhez az állam ad ingyen csemetéket; az erdőtiszt megadja ugyan a helyszínén az ezek elültetésére vonatkozó utasítást, de az ültetésnél magánál nem lehet jelen, mert neki tovább kell menni a másik határba; a helyszínén marad tehát az erdőőr a munkásnéppel; az erdősítés tulajdonképeni munkája tehát az erdőőrré van bízva, a kit pedig a földbirtokosok maguk fogadnak fel, maguk fizetik, vagy helyesebben mondva nem fizetik, és így az erdőőrnek a legnagyobb nyomorban kell ellenőrzést gyakorolni azokkal szemben, a kiktől megélhetése függ. A cél érdekében tehát feltétlenül szükségesnek tartaná, hogy az állami kezelésbe átvett erdőknél megbízható és szakképzett erdőőrök alkalmaztassanak, ezt pedig csakis az erdőörök államosítása esetén tartja lehetségesnek.

Tudja ugyan, hogy ez óriási teher volna az államra nézve, és annak kivételénél talán jogi szempontok is

nehézségeket okozhatnának, mindazonáltal kötelességének tartotta ezen szempontot megemlíteni és ha általánosságban nem is volna az keresztül vihető, akkor legalább azt kérné, hogy a földmivelésügyi minister hatalmaztassék fel arra, hogy ott, a hol az indokolt, kivételt tegyen és saját hatáskörében egyes kerületekben elrendelhesse az erdőörök államosítását. Máramarosban ezt különösen szükségesnek tartaná; és példát is tud arra, hogy az erdőörök államosítva lettek: így Besztercze-Naszód vármegyében.

Megemlíti még, hogy az erdőfelügyelőségekre és a közigazgatási bizottságokra ezen javasolt törvény igen sok új munkát fog róni. Tapasztalásból tudja, hogy az állami erdőkezeléssel az ügyforgalom óriási mértékben növekszik. Máramaros vármegyében például ez év folyamán 13 e dészeti albizottsági ülést tartottak, melyek fél-fél napot vettek igénybe és mind a mellett igen sok ügyet elnökileg kellett utólagos jóváhagyás reményében elintézni; és még mindennek daczára jelenleg 800 ügydarabból 270 van hátralékban; miután pedig az erdőfelügyelőségek adnak véleményt és azok referálnak: okvetlenül szükséges volna azok személyzetét szaporítani.

Továbbá ajánlatos volna az ügymenetet mentül inkább gyorsítani; pedig ezen javaslat egy tekintetben még lassítja azt, holott az már most is elég lassú. A javaslatban ugyanis a közigazgatási bizottság van említve ott, a hol csak az erdészeti albizottság volna hivatva közvetlenül átvenni az ügyet. Ez nagyon lassítaná az ügymenetet, mert a közigazgatási bizottság havonként csak egyszer ülésezik, s így nehezebben mozog, mint az albizottság; s még inkább késedelmessé és hosszadalmassá teszi az eljárást az, hogy a közigazgatási bizottságnak az egyes ügyeket az albizottságnak kell kiadni.

Ezek voltak általános megjegyzései; a részletes tárgyalás során tenni fog még néhány kisebb jelentőségű észrevételt. Egészben véve ismétli, hogy nagy hálával és elismeréssel kell hogy fogadják Ő Excellentiájának azon tényét, hogy ezen törvényjavaslatot elkészítette, s hogy a javaslat ügyében a különböző vidékek képviselőit szaktanácskozmányra összehívta.

Matuska Péter:

Szintén köszönetet nyilvánít a minister úr Ő Excellentiájának, hogy kegyes volt a javaslat tárgyalására értekezletet összehívni és hogy az erdők ügyei iránt különös érdeklődéssel viseltetik, főképp ott a hol a nép szegénysége miatt ennek különös fontossága van.

Főészrevétele az, hogy a tervezett állami erdőkezelés sokkal nagyobb költséget vesz majd igénybe, mint a milyennel az eddigi kezelés járt.

Azt óhajtáná, hogy a kezelési költség ne az illető vármegyékre, vagy városokra, hanem a földmivelésügyi ministerium budgetjére rovassek (17—23. §.); mert, ha ezen költségek tisztán az érdekelt vármegyékre és vidékekre lesznek kivetve, akkor ezekre elviselhetetlen terhek nehezednének, annál inkább, mert a kincstári erdők kezelése révén az illető vidékek vajmi kevés haszonhoz jutnak.

Faszállításnál néhány munkás nyer ugyan alkalmazást; de a munkásokat is gyakran máshonnan szeretik be; a munkabéreken kívül pedig egyéb jövedelmet a helybeli lakosság nem élvez a kincstári erdőkből.

A mi a javaslatot illeti, talán egy rövidebb szakaszban is meg lehetett volna jelölni, hogy mely erdők vonandók az állami kezelésbe; azután fel lehetett volna venni egy általános szakaszt, mely az állami kezelésbe veendő erdők felügyeletére szükséges személyzetnek előteremtésére és az állami erdőkezelés ellátására a minister urat felhatalmazza. (1—7. §.)

A mi a javasolt egyes speciális intézkedéseket illeti, különösen azon fejezetet, a mely az urbéreseknek kiadott erdők kezeléséről és értékesítéséről szól, (Második czim) tapasztalata az, hogy igen sok ily urbéres szövethozat — ha ugyan ily elnevezést lehet használni — jól bánik erdejével úgy nemzetgazdaságilag, mint az egyesekre való tekintetből is; ezekre az urbéres által alkotott szövethozatokra elégségesnek tartaná, ha azok felett a megyei hatóság gyakorolná az ellenőrzést.

Ő reá a javaslat azt a benyomást teszi, hogy sok intézkedés foglaltatik benne, a mely a tulajdon szabad használatát korlátozza; jó volna ezeken a megszorításokon némileg enyhíteni; különben a javaslatot a legnagyobb örömmel fogadja, és a részletes tárgyalásnál meg fogja tenni észrevételeit.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Az igen tisztelt tagtárs úr megjegyzéseire ki kell jelentenem, hogy, a pénzügyi kincstárra való tekintettel, *az állami erdőkezelés egész terhét az államra átvállalni nem lehet.* Tudjuk, hogy a községi erdők ez ideig a törvényhatóságok kétharmad részében vétettek állami kezelésbe; de már ez a kezelés is kereken 100.000 frtnyi ráfizetéssel jár az állam részéről, melyhez még jelentékeny összeg jön hozzá, ha a javasolt törvény életbe lép. A terheket tehát teljesen átvinni nem lehet,

nemcsak általános elvekből, de azért sem, mert a pénzügyi miniszter úr a maga részéről aligha járulna hozzá. (17—23. §.)

Komjáthy Béla:

A mi a miniszter úr intenióját illeti, hogy t. i. a községi és általában a magyarországi erdők fenmaradásáról gondoskodjék, azt ő is üdvözli. Az erdőkben *é* is nemzetgazdasági vagyont lát és ő is úgy tudja, hogy az úrbéri birtokosság nem gondoskodik kellően az erdőkről.

Hogy szükséges-e ez idő szerint a javaslat előterjesztése, erre, bár az intenióját helyesli, igennel nem válaszolhat.

Őt is azon szempont vezeti, a mely Matuska Pétert, hogy t. i. a javaslat a tulajdonjogba nagyon bele vág és azt korlátozza. A kitűzött czélt — szerinte — e törvényjavaslat nélkül is, helyes irányban vive az eddigi gyakorlatot, el lehet érni. Maga a miniszter úr mondta az előbb, hogy a községi erdőknek már jó része állami kezelés alatt áll; csakhogy azt kell tekintetbe venni, hogy ennek egyik oka az volt, hogy az állami kiküldött, minden egyes alkalommal, biztosította az erdőbirtokosokat, hogy adják erdeiket állami kezelésbe, majd meglátják annak előnyét; de ugyancsak az állami kiküldött azt is mondotta, hogy ha ez az állami kezelés a czélnak nem felel meg, akkor felmondás esetében erdek kezelését ismét kezükbe vehetik. Az eddigi átvételeknél tehát nem lát semmiféle tulajdonkorlátozást s azt hiszi, hogy ily irányban lehetne tovább is eljárni.

Minden olyan törekvést, a mely egy nemzeti vagyont véd — a milyenek az erdők is — örömmel üdvözöl. De mindig fél attól, hogyha a tulajdonjog korlátozásáról van szó.

Meggyőződése — nem ellenzéki szempontból mondja — az, hogy az állam mindenhatóságát minden irányban kiterjeszteni nem szükséges.

Br. Roszner Ervin javaslatára reflectálva megjegyzi, hogy theoretice szép az, hogy az erdőbirtokot össze kell kötni az úrbéri telekkel, hogy az eladható, vagy elcserélhető ne legyen, de a ki ismeri és tudja a szegény nép viszonyait és tudja, hogy az állam, a család és a társadalom iránti kötelességeknek a szegény ember nagyon alá van vetve: az tudja azt is, hogy a szegény ember gyakran kénytelen vagyonától, ingatlanától megválni.

Kéri, hogy az eddigi irány fentartása mellett a miniszter úr minden befolyásával hasson oda, hogy a

tulajdonosoknak jogi szempontból való rendelkezése érintetlenül maradjon.

Ha azonban az értekezlet többsége ezen szempontok által magát nem befolyásoltatná és szükségét látná, hogy a kitűzött célok, a melyeknek jóságát elismeri, a tervezett módon eléressenek: akkor majd a törvényjavaslat részletes tárgyalásánál lesz bátor felszólalni.

Szmrecsányi Arisztid:

Szintén abban a nézetben van, hogy az úrbéri, községi és egyáltalán az erdőtörvény 17-ik §-a alá tartozó erdők állami kezelése kívánatos, de azt hiszi, hogy ezt talán törvényalkotás nélkül is el lehetne érni.

Nagy barátja az erdőnek, mint nagy nemzeti kincsnek és azt tartja, hogy a míg az erdő áll, több hasznot ad a társadalomnak, mint a mikor le van tarolva. De a mint a jövő generációra való tekintettel kívánatosnak tartja az erdők conserválását, úgy másrészt a jelen generáció jogos igényeit és pedig nagyon is megszerzett igényeit mindenképp megóvandónak tartja.

Nem csak ezen törvényjavaslatról, hanem az erdőtörvényről is azt mondhatja, hogy jóformán kizárólag erdészeti szempontból lett az megalkotva, a nélkül, hogy más őstermeles ágak — például a mezőgazdaság — vonatkozásait az erdőre szem előtt tartották volna. Pedig ez igen fontos körülmény. Náluk Liptóban, Árvában, a hol sem tatár, sem török invázió nem volt, a népesség elszaporodott és minden talp-alatnyi földet elfoglalt, úgy hogy olyan legelő, a mely felszántható lenne, ezen vármegyékben nincs.

Olyan földeket vettek művelés alá, a melyek most már el is hagytak. Ilyen viszonyok mellett a mezőgazdaság csak kiadó erdei legeltetés mellett tarthatta fenn magát és most is csak úgy tartható fenn és azt hiszi, hogy némely helyen a kiadó erdei legeltetés nem is involválja az erdő elpusztulását.

Saját erdőségében látta és szakértők is azt állították, hogy a kiadó legeltetés nemcsak hogy nem hátráltatta, de még előmozdította a kellő cultivációt.

Wisszatérve az erdőtörvény 17-ik §. alá tartozó erdőkre, megjegyzi, hogy ezek tulajdonosai, már azon megszorítások által, a melyek őket törvényhozásilag jelenleg is megkötik és bizonyos terhekre kényszerítik, amúgy is áldozatot hoznak a közügynek, nem kell ezen áldozatokat még növelni.

Általánosságban ennyit akar elmondani. A részletekhez különben szintén hozzá fog szólni.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Csak annyit kívánok megjegyezni, hogy teljesen méltánylom azt, hogy a községek gazdasági viszonyai-
val és különösen leegeltetési szükségleteivel is kell számolni, a minthogy e részben Liptó, Árva, Szepes vármegyékben sok helyt történtek is könnyítések és a jövőben is fognak történni; de másfelül a tisztelt felszólaló úrnak is tudnia kell, hogy akár merre utazik Magyarországon az ember és lát kopár területeket s kérdezi, miféle területek azok, a felelet az, hogy községi erdők, a melyeket leegeltettek. Megengedi, hogy a mezőgazdasági szempontra tekintettel kell lenni, de el kell ismerni mindenkinek, hogy éppen a községi erdőknél történt legtöbb visszaélés.

Szivák Imre:

Azt hiszi, hogy a minister úr intentiója az értekezlet összehívásával az volt, hogy az ország különböző vidékeinek viszonyait megismerje, másrészt pedig az, hogy a törvényhozás meghívott tagjai általános szempontból való aggodalmaikat már itten előadják.

Általános szempontból szólva megvallja, hogy sokkal közelebb áll a törvényjavaslat álláspontjához, mint az eddigi felszólalók egy része. Jogi aggodalmai akkor volnának, hogyha főképen a magán erdőt kívánnák sújtani ilyen centralisatiós intézkedésekkel. Rá nézve mértékadó az a tekintet, hogy az úgynevezett közerdőkre terjesztetik ki az állami kezelést, a hol magántulajdon szempontjából való jogi kifogások nem birhatnak nagy súlylyal, mert azok az erdők jó részben ma is közkezelés alatt állanak, és ha a kezelés szigorubbá tétetik, ezt nemzetgazdasági szempontból meg tudja indokolni és a jogász szempontokat az állami szempontnak, a czélszerűség szempontjának alá rendelni kész. Különbösen is a centralisatió ellenértékét találja abban, hogy az állami erdőkezelés szakszerű és az erdők, mint vagyon, megőrzésére alkalmasabb, mint a locális kezelés.

Az autonomiát nem tartja e tekintetben egészen hivatottnak, mert ez sokszor kicsinyes szempontok által lehet dominálva, a melyek nem felelnek meg a magasabb czéloknak.

Azonban az ily centralisatióval vele jár a burocratia minden hátránya. Általában a burocratiánál a túlságos terjeszkedési vágyat tapasztaljuk: kevés munkával szereti magát megterhelni s mindig szaporítja a személyzetet, a mi pedig sok költséget okoz. Azután a burocratia túlságos elméleti: szeret mindent maga-

hoz ragadni, nem számol sokszor eléggé a localis viszonyokkal.

Mindezeknél fogva tehát azt hiszi, hogy különösen az erdőkezelésnél, kissé messzebbre menő garantiákról kellene gondoskodni, arról t. i. hogy a helyi hatóságoknak a kezelés módozataira és a kezelő közegek ellenőrzésére kellő befolyás adassék; mert ez volna az az ellenérték, a mit a jogok feláldozásáért, az állam nyújtani képes. (8—16 §.)

Súlyos szempont, a melynek Matuska Péter adott kifejezést: a költség. A burocratia, a mint már mondta is, önnemző sajátságánál fogva túlságosan szaporítja magát és így a költséget is. Hogy lehet-e itt államilag eljárni és minden költséget az államra hárítani, azt alig hiszi. Akarták a tiszavölgyiek is, hogy a Tiszaszabályozás költségei az állami budget terhére rovaszanak, de e kívánság kellő visszhangra nem talált.

Méltányosnak tartja a törvényjavaslatnak azon álláspontját, hogy a költségátalányokat a minister állapítja meg a közigazgatási bizottság meghallgatásával (18. §.) a miben benne van, hogy a megállapítás jogánál fogva a terhek egy részét kétségtelenül átveszi az államra, mert az állami erdőkezelés két részből áll: az egyik a localis rész, az erdők kezelése, kihasználása; a másik az állami szempont, az állami felügyelet az erdők, mint nemzeti vagyon, felett.

Egészen véve tehát, ha látja is azt, hogy a magántulajdon erősen van érintve, el tudja hallgattatni scrupulusait, mert nem a legszorosabban vett magántulajdonról van szó, hiszen az úgynevezett köztulajdonosok köre sincsen eléggé kimerítve.

Hogy a közbirtokosságok autonomiája meg van őrizve, ezt helyesli, mert itt az érdeklődést és magasabb intelligentiát fel kell tételezni.

Megjegyzi azonban, hogy az első szakasz, amint az szövegezte van, az állami kezelést az erdőknek egy nagy complexumára csak nagyon feltételesen teszi kötelezővé. Az egyházi és hitbizományi erdők átvétele ugyanis a javaslat szerint csak akkor következne be, ha birtokosaik erdőtisztet nem tartanak. De ez nem elég, mert az erdőtörvény intentiója az volt, hogy az erdőtiszt teljesítse is a törvényben előirt kötelességeit és az erdőbirtokos tartsa is be az üzemterv rendelkezéseit; ha tehát ez nem történnék meg, az említett erdőbirtokok állami kezelését ez esetben is kötelezővé kellene tenni. (1. §. f.)

A határörvidéki erdők állami kezelését üdvösnek tapasztalta, úgy politikai, mint gazdasági szempontból.

Ezek a nagy erdő complexumok, melyek a délvidéken elterülnek, eddig alig hozták meg a régiét, most pedig állami kezelés alatt nagyon jelentékeny, százezrekre menő jövedelmet hoznak. Ezen tény, azon lakosságnál, mely nem magyar nyelvű, kétségtelenül nagyon alkalmas arra, hogy az állam iránti bizalmat felébressze. Egy másik szempont tehát az, hogy az által, ha ezen erdők állami kezelésben maradnak, a magyar nemzeti szempontokat is kellően birjuk érvényesíteni.

A Komjáthy Béla által felhozott scrupulust eloszlatni vélné azzal, hogy — és ezt a törvénybe is fel lehetne venni — a földmivelésügyi minister köteleztessék a törvény hatásáról — és pedig abban az irányban, a melyben a scrupulusoknak az eddigi felszólalók kifejezést adtak — öt évről-öt évre számot adni, mikor is a törvényhozásnak módjában állhatna a törvény társadalmi kihatását megbirálni és a törvény további sorsa felett dönteni.

Azt is elismeri, hogy nagyobb ellenszenv, vagy félelem mutatkozhatik az egyes tulajdonosok részéről abban az irányban, hogy a törvényjavaslat intézkedései nagyon messze belevágnak a magán tulajdonba; erre való tekintettel, szerinte ki lehetne mondani azt, hogy a volt úrbéres erdőbirtokokon a javasolt törvény csak próbaképen léptettetik életbe pl. tíz évre.

Egyéb tekintetben a törvényjavaslatot, mint egy állandó alkotást, melegen üdvözli és úgy állami, mint faji és politikai szempontból üdvösnek tartja.

Csipkay Károly:

Részemről a törvényjavaslatot, mint egy régi óhajítás teljesülését, üdvözlöm, nem tagadhatom el azonban azt az aggodalmamat, hogy az állami erdőkezelés talán némileg drága lesz a községeknek nézve.

Nem látok ugyanis garantiát arra nézve, hogy mint a törvényjavaslatban stipulálva van, az állami erdőkezelés költsége nem fogja túl haladni azon már is tartatatlannak mondható költségek mértékét, melyeket az erdőbirtokosok ez ideig elviselni kötelesek és ezen aggodalmam annál is inkább bír jogosúltsággal, mert az állami kezelésbe vett erdőbirtokoknál a költségek minimuma meglehetősen magasán áll és mert úgy látom, hogy a földmivelésügyi ministerium részéről a tendentia az volt, hogy azokat a költségeket, melyeket az állam a kezelésre fordít, lehetőleg az erdőbirtokosoktól teljesen bevegye. Különösen azért aggodalmaskodom, mert a törvényjavaslatnak egyik része (20. §.) szab ugyan korlátokat akkor, a mikor az átalányok kivételéről van szó, de a vármegyék, ille-

előbbi részben a törvényjavaslatban az erdőbirtokosok összessége által az államnak fizetendő általány összegek megállapításánál (18. §.) a törvényjavaslatban semmiféle szabály megállapítva nincs. Erre nézve legalább is azt tartanám szükségesnek kifejezni (18. §.), a mi az illető egyes erdőbirtokosok járulékaik megállapításánál elvül ki van mondva (20. §.), hogy t. i. nem lehet nagyobb az évi általány annál az összegnél, mely a földadó kataszteri munkálatokban az illető erdők kataszteri tiszta jövedelmeinek megállapításakor évi kezelési költségekre számtáltatott. Csak hogy ez sem felelhet meg, ebből is nagyon sok vonandó le, mert benne vannak az erdőkezelés egyéb költségei is, az erdőőrök, a felerdősítés stb. költségei.

Aggodalmam van tehát az állami erdőkezelés költségeit illetőleg.

Az állami erdőkezelés tagadhatatlanul nagy haladás, de én a törvényjavaslatot még sokkal melegebben üdvözlöm annak második czíme miatt, mert az én tapasztalataim, pedig meglehetősen hosszú időre nyúlnak azok vissza, azt tanúsítják, hogy tulajdonképen a volt úrbéres és közbirtokossági erdőknél van a legnagyobb hiba és ezeknél történik a legnagyobb visszaélés. Méltóztatnak ismerni a paraszt embernek gondolkozását és, hogy úgy fejezzem ki magamat, annak aristokratikus hajlamait, hogy a vagyonos parasztgazda mennyire nyomja a kicsit, terrorizálja, kisajátítja tulajdonjogait; ebben nyilvánulnak a legnagyobb visszaélések és sajnos ezen visszaéléseknek nem tudunk gátat vetni semmikép sem, mert a vármegye, mint olyan, természetesen az úrbéri birtok kezelésébe nem folyhat be, ha tehát panasz tétetik, annak elbírálására nem marad egyéb hátra, mint a bíróság.

Méltóztassanak már most meggondolni, hogy mit jelent az, hogy egy szegény úrbéres gazda forduljon birói útra, jogorvoslatot keresni; hiszen nem egy parasztgazdának, de sokkal magasabb intelligenciával bíró úri embernek is oly munka az, névszerint megállapítani és összejegyeztetni azokat, a kik érdekeltek, hogy majdnem lehetetlen, hogy így jogához jusson. Én tehát a törvényjavaslat «Második czím»-ében találok egy nagy garantiát arra nézve, hogy az eddigi sok visszaélés és mulasztás megszűnjön és hogy jövőre a közbirtokossági vagyon és annak szabályos kezelése biztosíttassék.

És bár nem tartozik ebbe a keretbe, Ő Excellenciáját, a földmivelésügyi minister úrat, alázatosan kérem, hogy adandó alkalommal méltóztatnék még az úrbéri legelők és egyéb területek kezelésére nézve

szintén valami intézkedést tenni, mert ezek ugyanazon kalap alá tartoznak, ugyanazokra a visszaélésekre és jogfosztogatásokra adnak módot, mint az erdőbirtokok.

A mi pedig azokat az aggodalmakat illeti, hogy a tulajdonjog korlátozásával jár ezen törvényjavaslat intézkedéseinek a végrehajtása, ez tagadhatatlan; de hiszen az 1879-iki erdőtörvény szintén korlátozza a tulajdonost. A törvényhozás azonban ezzel szemben az erdőbirtokosoknak, a kik szabályszerűen kezelik erdejüket, jogokat is biztosított. Ott van az állami adó viselésében való könnyítés: ennek felét fizetik; hasonló könnyítés van a pótadónál is. Ha tehát az állam valakinek kedvezményt nyújt, lehetetlen, hogy ne vindicáljon magának jogokat, különösen mikor oly nagy nemzeti vagyon helyreállításáról van szó. Ezért én e részben nem érzek semmi scrupulust és őszintén mondom, még tovább is szeretnék menni, nevezetesen kívánatosnak tartanám, hogy az első §. c) és d) pontját ne korlátozza az 1879. évi XXXI. törvénycikk 2. és 4. §-a, hanem általában terjeszsze ki az állami kezelést mindazon erdőkre, a melyek úrbéresek kezében vannak; mert nemcsak annál a vagyonnál tapasztalható a hasznosítás körül nagymértékű visszaélés, melyet az úrbéresek, mint ilyenek kaptak, hanem annál a vagyonnál is, a melyet az úrbéresek a földesuraktól magukhoz váltottak.

Én tehát, mindig a magam vármegyéjében szerzett tapasztalatok után indulva, szeretném, szegény polgárnépünk java érdekében, ha lehetséges volna, a törvényjavaslatnak idézett intézkedését a mondottak szerint kiterjeszteni.

Végre van még egy észrevételem: Ő Méltósága, Máramaros vármegye főispánja, méltóztatott figyelmeztetni arra, hogy a törvényjavaslatban általánosan a közigazgatási bizottságról van szó, holott szerinte mindazon teendők, melyek a törvényjavaslatban a közigazgatási bizottság hatáskörébe utaltatnak, talán helyesebben az erdészeti albizottságra volnának ruházandók.

Én nem osztozom ebben a nézetben, azért, mert itt egyrészt statutumokról, másrészt vagyonkezelésről van szó; az ezekkel összefüggő ügyeket pedig mindenesetre a nagyobb számban együtt levő közigazgatási bizottság egész plénumára kell bízni és nem az erdészeti albizottságra.

A mi pedig még egyéb észrevételeimet illeti, leszek bátor azokat a törvényjavaslat részletes tárgyalása alkalmával előterjeszteni és ez úttal csak ismé-

telhetem, hogy én a törvényjavaslatot a legmelegebben fogadom, különösen pedig annak második címét, mert a közbirtokossági erdőknél láttam a legnagyobb visszaéléseket és örülök rajta, hogy módot látok ezen visszaéléseknek egyszer s mindenkorra való megszüntetésére.

Bedő Albert:

Mindenek előtt kifejezést adok annak, hogy bár én itt mint az «Országos Erdészeti Egyesület» képviselője is jelenek meg, azt, a mit mondok, nem ennek igazgatósága nevében mondom, hanem csak egyéni nézeteimnek adok kifejezést, mert az egyesület igazgatósága még nem tárgyalhatta ezen törvényjavaslatot.

Először is azon kérdésre kívánok reflectálni, hogy időszerű-e és szükséges-e ez a törvényjavaslat? Ha az erdők fentartása oly imminens veszedelemmel állana szemben, hogy ezen fentartás biztosítása érdekében egy ily törvényjavaslatra, vagy még szigorúbb intézkedésekre szükség lehetne, akkor én is azokhoz a felszólalókhöz csatlakoznám, a kik halaszthatatlanul szükségesnek ismerik, hogy e tekintetben törvényhozási intézkedések tétessenek. Az én tapasztalatom azonban — és ezt kénytelen vagyok egész őszinteséggel kijelenteni — az, hogy ez az imminens veszedelem nem forog fenn. Az én meggyőződésem szerint, mindazon positiv intézkedések, melyek az erdőtörvényben foglaltatnak, teljesen elegendő biztosítékot nyújtanak arra, hogy a minister úr mindazon intézkedéseket, melyeket ezen törvényjavaslat contemplál, meg is tehesse. E tekintetben a meglevő törvényben már megvan minden positiv intézkedés és így bátran kérhetném azt, hogy mi szükség lehet ily új törvényt alkotni, mi lehet ennek következménye? Semmi más, mint hogy aggodalmat fog kelteni a községekben az iránt, hogy érdeiket tőlük elveszszük; erre pedig szükség nincs. Magam is kötöttem szerződéseket az állami erdőkezelés érdekében és azok, kik nem akarták az állami erdőkezelés behozatalát, azt mondták a népnek: ne adjátok oda érdeiteket, mert a vége az lesz, hogy az állam egészen elveszi az erdőket. Nyíltan kimondom, hogy szemben ezen állapottal, kétes kísérletnek ismerhetem csak el e törvény megalkotását; erre nem tartom elérkezettnek az időt. Az az idő, a mikor a birtokosok féltékenysége nélkül lehet intézkedni, csak akkor fog elérkezni, ha az állami közgazgatás kérdése meg lesz oldva, a mikor a községi vagyonkezelés felett törvény fog intézkedni. Ezt az időt nem tartom oly messze levőnek.

Sőt, ha nem látnám annak lehetőségét, hogy a még hátralevő egy harmadrész erdőket is barátságos úton vehessük állami kezelésbe, szintén még a mellett volnék, hogy terjesztessék be a törvényjavaslat. De ha minden legkisebb recensuss nélkül, csendben, a nélkül hogy siettünk volna — mert hiszen nem lehetett tudni, hogy a törvényhozás megadja-e a támogatást, hogy hozzájárul-e a költségekhez — mégis sikerült az erdők jelentékeny részét állami kezelésbe venni: akkor most, mikor a törvényhozás már megadta a lehetőséget az állami erdőkezelésre, már egész nyugodtan és biztosan haladhat a minister úr a barátságos szerződések megkötésében, mert arra ő egy bizonyos fedezeti pótlékkal is bír.

Elismerem, hogy a törvényjavaslat teljes szövege az erdőfentartás érdekét szolgálja, hogy az állami administráció helyzetét megkönnyíti, de kénytelen vagyok annak kifejezést adni, hogy nem tartom arányban állónak ezt a könnyítést, melyet a kormánynak nyújt, azzal a nehézséggel, a melyet a már állami kezelésben levő erdőknél is felkelt és az ezután állami kezelésbe veendőknél felkelthet. Azért kénytelen vagyok azt mondani, hogy sem időszerűnek, sem szükségesnek most a törvényjavaslatot nem tartom. Időszerűségét elérkezettnek tartom akkor, mikor az állami közigazgatás szervezetének kérdése megoldásra talál. Szükségesnek azért nem tartom, mert ha lehetett az eddigi erdészeti kormányzat szerint tenni mindazt, a mit eddig tettünk, meglehet tenni ezután is egyetértésben a községekkel, és ha talán egy pár vármegyében nem is sikerülne az állami erdőkezelés, vajjon arányban állana-e a törvényjavaslat által nyújtott előny azzal, hogy a már átvett kezeléseket esetleg kétségesse tesszük.

Egy tagtársam egy politikai súlypontját is kiemelte az állami erdőkezelésnek és ez kétségkívül így is van. De én politikai súlyt helyezek nemcsak az úgynevezett nemzetiségi vidékekre, a melyeket tagtársam értett, hanem egyáltalában a többi vidékekre, a teljes államhűséggel érző községekre is. Azért tehát arra kérném Ő Excellentiáját, hogy a törvényjavaslatot — a melyet egészben véve, ha az értekezlet azt szükségesnek tartja, szintén magamévá tesz — méltóztatnék azon időre elhalasztani, a midőn az állami közigazgatás kérdése meg lesz oldva. Meg vagyok győződve arról, hogy politikailag nem lesz jó hatása a törvényjavaslatnak; másfelől pedig méltóztatnék számba venni, hogy az a tulajdonjogba nagyon beavatkozik, a mit az érdekeltek más szemmel ítélnék meg, mint mi;

végül erdőgazdasági-politikai szempontból sem tartom azt alkalmasnak, mert tudjuk, hogy az erdészeti kezelés nemcsak minálunk, hanem az egész világon — mint-hogy az kikerülhetetlenül a magánjogba való beavatkozásra általában is kényszerít — mindenütt nagy ellenszenvvel találkozik; most is olvashatunk Bajorországban lázadásról az erdőkezelés ellen; mennyivel inkább várható ez nálunk; ez pedig nemhogy fokozná azt a rokonszenvet, melyre minden kezelésnek szüksége van, hanem ellenkezőleg még elveszi tőle azt. Tehát az erdőgazdasági politikából kifolyólag is, mint erdész, arra kérem Ő Excellenciáját, hogy most ne terjessze elő a törvényjavaslatot: maradjunk meg az eddigi alapon, hogy t. i. békés úton köttessenek meg ezentul is az állami erdőkezelésre vonatkozó szerződések.

Nyegre László:

Mindenekelőtt magam is üdvözlöm a törvényjavaslatot, mert az igen jelentékeny visszaéléseket van hivatva megszüntetni. A mi a törvény előterjesztésének szükségességét és időszerűségét illeti, úgy legyen szabad a minister úr e kérdésre kijelentenem, hogy én azt igen is szükségesnek és időszerűnek tartom.

A mint az előttem felszólalt tagtársam előadásából is kitűnik, az ország területén a községi és törvényhatósági erdők kétharmad része már állami kezelés alatt van, de miként jött létre e kezelés? Mindenféle törvényhozási intézkedés nélkül! Megvallom, hogy egy alkotmányos államban nem tartom megengedhetőnek, hogy akkor, a midőn egy kivételtől már egy egész rendszer vált, az állam által szerződésileg magára vállalt kötelezettségekből kifolyó intézkedésekhez hiányozzék a törvényes alap. Hanem akkor, a midőn a vármegyék kétharmad része belátta, hogy a községek az 1879. évi XXXI. törvényczikk által rájuk bizott feladatoknak megfelelni képtelenek, és a mikor a ministerium nem saját kezdeményezéséből, hanem az illető törvényhatóságok sürgető kérelmezésére ment bele abba, hogy ezen állapotokat szerződésileg rendezze: akkor nézetem szerint ez a törvényjavaslat csak természetes folyamánya az eddig követett rendszernek és azzal a rendelkezésével, hogy a községek erdei állami kezelés alá vétessenek, már egy az életben bevált intézménynek ad törvényes alapot.

A mi a továbbiakat illeti, fontosnak tartom Roszner báró főispán úrnak azt a megjegyzését, a mely az erdőörök államosítására vonatkozott. Tudom, hogy az a költség szempontjából nagy akadályokba ütközik,

de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy az erdőőrzés a tulajdonképeni ajtaja a visszaéléseknek és azért rendkívül kívánatosnak tartanám, ha abban a tekintetben bizonyos intézkedések tétetnének, hogy az erdőőri teendők megbízható kezekbe jussanak.

A mi a Matuska tagtárs úrnak az erdőkezelési költségekre vonatkozó észrevételeit illeti, azokat a magam részéről is megfontolandóknak tartom, mert tudjuk, hogy vannak községek, a melyek nagy kiterjedésű, de értéktelen erdőségekkel birnak; ha már most az ilyen erdők a holdak száma után terheltetnek meg a kezelési költségekkel, akkor az aránytalanul nagy teher miatt az erdőség az ilyen községekre valószínű csapássá válik. Nem vagyok szakértő, de talán épen a községeknek megnyugtató végett nem tartanám kivihetetlennek, ha a törvényjavaslat például egy bizonyos maximumot határozna meg holdankint a kezelés költségére nézve, mint a mire példát a külföldön is találunk. — (20. §.)

A mi a törvényjavaslat második czimét illeti, azt a legnagyobb örömmel fogadom el, mert benne rendkívül szükséges intézkedéseket találok, a melyek igen sok visszaélést vannak hivatva az országban megszüntetni.

Az előttem felszólalt értekezleti tagok szót emeltek a tulajdonjog korlátozása és a tulajdonjogba való beavatkozás ellen. Nézetem szerint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 7—21. §§-ai, a melyek a községeket, közbirtokosságokat, úrbéreseket üzemtervek készítésére, azoknak a ministeriumhoz való bemutatására és az üzemtervek betartására kötelezik, továbbá 47. és következő §§-ai, a melyek a legszigorúbb birságokat szabják ki: sokkal erősebb korlátozásokat foglalnak magukban, mint a melyekkel a jelen törvényjavaslatban találkozunk, s a melyeknek czélja a létező visszaélések meggátlása.

A midőn tehát a törvényjavaslatot, általában véve, legmelegebben üdvözlöm, fentartom magamnak, hogy a részletes tárgyalásnál egyéb nézeteimet nyilváníthassam.

Mihályi Péter:

Örömmel üdvözli a minister úr Ő Excellentiájának azt az őszinte kijelentését, hogy ezen törvényjavaslat tervezeténél semmiféle irányban lekötvé nincs. Buzdításul veszi ezt a kijelentést arra nézve, hogy mindnyájan egész őszintén mondják el nézeteiket, véleményüket.

A mi az állami kezelésnek bizonyos erdőterüle-

tekre való kötelezővé tételét illeti, mindenek előtt megjegyzi, hogy bármennyire szíven fekszik is az erdők rendtartásának közgazdasági fontossága, mindannak daczára, a tulajdonjog nagyobb korlátozásába, mint a minőt az erdőtörvény megállapít, nem hajlandó bele menni. Minden czélzás nélkül, megjegyzi hogy az állami erdőkezelés iránt nem viseltetik azzal a fiduciával, hogy többet várna tőle, mint attól, hogyha a jelenlegi erdőtörvény rendelkezései, különösen a vidéken; a közigazgatás részéről, nagyobb buzgalommal és érdeklődéssel hajtatnának végre.

Máramarosban megtörtént, még mielőtt az erdőtörvény életbe lépett, hogy a legnagyobb terjedelmű közbirtokossági erdők — mint pl. a borsai, a mely körülbelül negyvenezer hold — tönkre mentek hatósági beavatkozás folytán.

Az akkori helytartó tanács ugyanis a rendelkezést magához ragadta, százezreket, vagy talán milliókat érő erdőket letaroltatott s az eredmény az volt, hogy egy paplak és templom épült s most legalább másfél generációnak várni kell arra, hogy a nagyobb terjedelmű erdők az igen tetemes fentartási költségek ellenében valami hasznot is hozzanak.

Meg van győződve, hogy ha az erdőtörvény intézkedéseit a közigazgatás lelkiismeretesen, érdeklődéssel betartja, akkor azzal czélt lehet érni és erdőségeink fentartása minden esetre biztosítva leend.

A másik főszempont, a mivel az állami erdőkezelés ellen érvel az, hogy meggyőződése szerint majd minden újabb intézmény tetemesebb és nagyobb költségekkel jár. A javaslat szerint állami kezelés alá venni szándékolt erdők legnagyobb részének értékes anyaga már le van tarolva, azokban bükkfán kívül más alig van s azok az erdőségek a jelenlegi kezelési költséget is alig birják el: már most azokra újabb terhet róni méltánytalan volna.

A javaslat ezen kívül tág teret nyújt arra, hogy a birtokosok a rendes kezelési járulékokon kívül az állami erdőhivatal közgeinek napidij és fuvaráttalány költségeivel is terheltessenek. (17. §.)

Ez oly tetemes költség, hogy majdnem felér azzal, a mit az erdőtiszt mint rendes fizetést kap.

Most, állami kezelés nélkül, a közbirtokosság megválaszt egy erdőtisztet, az teljesít minden munkát, megkapja a fizetését, de egyebet nem.

Véleménye az, hogy az első §-ban felsorolt erdők csak akkor kerüljenek állami kezelés alá, ha azt birtokosaik valóban önkényt kérik.

Azt nem kívánja, a mit Matuska Péter, hogy az

állami erdőkezelés összes költségeit az állam vállalja magára; de ha kéri az állami kezelést, akkor az állam is járuljon hozzá, ha többel is mint 100.000 frttal; azt gondolja, hogy a pénzügyminister úr is hozzájárulna egy ilyen üdvös eredményeket czélzó nagyobb költség átvállalásához. Arról mindenesetre gondoskodni kellene, hogy a kik kéri az állami kezelést, azok erdei átvéssenek, de az állami kezelés azután ne kerüljön többbe, mint a mennyit az illető erdők jövedelmezősége elbir. Náluk például megtörtént, hogy az erdőbirtokosok erdőfentartási költség czimén már akkor is fizettek nagyobb összegeket, a mikor az üzemtervek még nem készültek el s a mikor az erdők még nem is használtattak s így jövedelmet nem hoztak; ha azután az ilyen esetekben a költségek az állami kezelés által még fokoztatnak, könnyen előállhat az a recensus, a melyet Bedő Albert tisztelt tagtársunk felemlített.

Mindenesetre czélszerűségi és kormányzati szempontból — szerinte — nem kívánatos az állami erdőkezelésnek törvény által való kötelezővé tétele; azért kéri, sziveskedjék azt a minister ur Ő Excellentiája elejteni. A mi a törvényjavaslat második czimét illeti, a közbirtokossági erdők gazdasági ügyvitelének szabályozását örömmel üdvözli, noha a hatósági beavatkozás itt is nagyobb mértékű, mint a mire okvetlenül szükség van. Máskülönben magának a közbirtokossági szabályzatnak megalkotását szükségesnek tartja.

Horváth Sándor, előadó:

A költségeket illetőleg kíván felvilágosítást adni.

Az, hogy az állami erdőkezelésnél a birtokosok súlyos költségekkel terheltetnének meg, ki van zárva.

A 17-dik §. kimondja ugyan azt, hogy a birtokosok a tisztviselőnek a helység határán belől fuvart és ha a munkálatok egy napnál tovább tartanak, az elszállásolásra szükséges helyiséget tartoznak adni, de másféle terhet ez a §. nem ró a birtokosokra. Az érintett intézkedés tisztán csak gyakorlati szempontból vétetett fel, mert megtörténhet, hogy a birtokosok bizonyos ellenszenvvel fogadják azt az intézkedést, a melyet a tisztviselő végrehajtani tartozik és úgyszólván lehetlenné is tehetik, hogy az erdőtiszt a helyszínén megjelenjen, úgy, hogy nem adnak neki fuvart és szállást. A szóban levő kikötés benne van különben a jelenleg fennálló szerződésekből is: s ezen szerződéses állami kezelésnél nem is fordul elő, hogy az erdőtiszt valamit követeljen azonkívül, a mi a szerződésben kikötve van; holott épen a nem állami

erdőtiszt megtette azt Máramarosban, hogy minden egyes fakijelölés alkalmával tiz-húsz forintot szedett be jogtalanul a szegény úrbéresektől.

Hogy pedig a földmivelésügyi ministerium kezelési költség fejében túlságos összegeket ne követelhesen a birtokosoktól, erre nézve meg vannak a korlátozások a javaslatban. Nevezetesen először is meg van a javaslatban az az intézkedés, hogy a földmivelésügyi minister által megállapított évi átalányok előirányzandók az állami költségvetésben, épen úgy, mint a kiadások. (18. §.) Itt tehát a törvényhozásnak alkalma lesz szembeállítani a kezelés költségeit és a birtokosoktól követelt összegeket, úgy, hogy lehetetlenség feltételezni is, hogy ebben a tekintetben a birtokosok rovására igazságtalanságok történhessenek. Másfelől az a lényeges korlátozás is benne foglaltatik a javaslatban, hogy a birtokosokra kivetett járulékok nem haladhatják meg azokat az összegeket, a melyek a földadó kataszteri munkálatokban az illető erdők kataszteri tiszta jövedelmének megállapításakor évi kezelési költségekre számítottak. (20. §.)

Példaképen felemlíti, hogy a szerződéses alapon álló jelenlegi állami erdőkezelésnél az egy holdra eső költséghányadok egyetlen vármegyében sem érik el a kataszter által felszámított kezelési költséghányadoknak még a minimumát sem.

Végül az állami kezelés alatt álló 44 vármegyére vonatkozólag megjegyzi, hogy ezekre nézve a törvényjavaslat határozottan biztosítja azt, hogy nagyobb összeget addig, a míg a jelenlegi szerződések fennállanak, nem fognak fizetni. (49. §.)

Mihályi Péter:

A 13-ik §. több teendőt kivesz az állami kezelés hatásköréből, ezek tehát nem is díjazhatók.

Horváth Sándor, előadó:

Nem is lesznek díjazva!

A 13-ik §-ban foglalt rendelkezések teljesen abból az alapból indulnak ki, mint a jelenlegi szerződések; eddig is ki volt zárva, hogy a vagyonkezelést, pénzkezelést állami erdőtisztek teljesítsék; nemesak abból a szempontból, mert ez nagyon sok munkát adna, de azért is, mert az állami erdőtiszt nem vállalhat el oly munkát, a mivel vagyoni felelősség jár a birtokossal szemben.

A költségeket illetőleg ismételtlen megjegyzi, hogy a hol szerződések vannak, ott azok nem fognak emelkedni (49. §.); a mi pedig az újonnan állami kezelésbe veendő erdőket illeti, a dolog természetéből

folyik, hogy azoknál sem lehet magasabb kezelési költségeket megállapítani, mint a szomszédos, állami kezelés alatt levő, erdőknél.

Smialovszky Valér:

Az erdészeti politika mindenesetre oly fontos, hogy a kormányt mindenkor, a mikor evvel a kérdéssel behatóan foglalkozik, csak örömmel üdvözölheti. Ennek kifejezést adott már akkor, mikor az országgyűlés kezdetén a kopár területek beerdősítése még a trónbeszédben is előfordult.

Specialiter ezekre a kopárságokra való tekintettel azonban megjegyzi, hogy e javaslat tulajdonképen ezen szempontból még kiegészítendő is volna. Nemcsak olyan erdőt és kopár területet, a melyenket a javaslat felvesz, hanem még messzebb menve, más kopár területeket és erdőket is be kellene vonni ezen javaslat körébe.

A felvidéken, nevezetesen Trencsénben mindenki látja, hogy különösen a közlekedéshez közelebb eső területek, teljesen kopárak és e tekintetben az úrbéri rendezésnek egy igen nevezetes hibája volt az, hogy az úrbéri legelők kihasításánál az úrbéreseket a törvény nem védte meg a tekintetben, hogy azoknak olyan legelők hasítottassanak ki, a melyek igazán legelő természetűek.

Többnyire olyan erdőtalajok, a melyeken más művelési ágat berendezni tulajdonképen nem is lehetne, a melyek határozottan véderdő területek: legelőknek hasítottak ki.

Ez szerencsétlenség, a melyen nagyon nehéz segíteni, de arra kell törekedni, hogy a mennyire lehetséges, ezen bajt lassan-lassan, de mindenesetre elimináltassék. Annyi bizonyos, hogy a jelen generáció ezen kérdésben határozottan összeütközésben van a közérdekkel. Ezen szempontból tekintve a dolgot, nagyon melegen proponálja, hogy a kopár területek kérdésében a javaslat még szélesebb körre kiterjesztessék. (1. §. g. 2. §. b. c. 3. §.)

De más oldalról utalni kell azokra az aggodalmakra is, a melyek az előtte felszólalók részéről különösen a kezelési költségek tekintetében felmerültek, s a melyekre példát is hoz fel. Kerületében van például olyan község, a melyben az egész községi adó 56 frt 37 kr; vannak olyanok is, a melyeknek összes állami adója 280—290 forint; sok helyütt pedig a községi adó 200%-ra is emelkedik. Már most, hogy az erdőkezelési költségek ilyen viszonyok mellett milyen bajokat idézhetnek elő: mindnyájan tudjuk, a kik hasonló

kérdésekkel kénytelenek voltunk évek hosszú során át foglalkozni.

Azt hiszi azonban, hogy a törvényjavaslat majdnem minden részében jobb végrehajtása és sanctionálása azon szerződési viszonyoknak, a melyek már fenállanak és ezért kénytelen Nyegre László előterjesztéséhez hozzájárulni és az ő álláspontjára helyezkedni, hogy t. i. ezen javasolt törvény tulajdonképpen nem egyéb, mint az erdőtörvény applicatiója. Vannak a javaslatnak mindenesetre egyes részei, a melyek bizonyos kiterjesztéseket involváltnak az erdőtörvényen túl.

A főkérdés azonban a létező bajokon segíteni és hogy a kezelési költségek meg lesznek-e szaporítva, vagy sem? Ebből a szempontból felhívja a kormány figyelmét arra, hogy miután a 17. §-ban felsorolt költségek — a mint azt Csipkay Károly megjegyezte — túlságos mértékben fogják terhelni az egyes községeket és testületeket: igen helyes volna, hogyha a 22. §-ban foglalt intentió, mely a költségjárulékoknak meghatározott időre, vagy egészben való elengedésére vonatkozik, az ország bizonyos részeire, legalább az első esztendőben, «a priori» kiterjesztetnék.

Dárdai Sándor:

A tárgyhoz tisztán csak jogi szempontból kíván szólni és e tekintetben azt hiszi, hogy már draszticusabb illusztrációval alig szolgálhat arra nézve, hogy mennyit ér az ilyen közhasználat tárgyát képező erdőknél a magánjogi czim, mint a minőt Csipkay Károly szolgáltatott felszólalásában, t. i., hogy a magánjog birói védelme egyenlő a semmivel.

Teljesen indokolva van tehát, hogy a javaslat magyarázásánál a szoros jogászai szemponttól eltekintsünk.

Komjáthy Bélának felelve, a ki szintén a magánjog védelmét hangoztatta, kérdi, hogy az úrbéri kapcsolat idején az úrbéresek milyen rendelkezési joggal bírtak? Semilyennel, hanem csak használati, haszonélvezeti joggal! (Közbeszólás: De most tulajdonosok.)

Szerinte jogpolitikai hibát követett el a törvényhozás akkor, a mikor az 1871. évi LIII. törvényczikk alkotásakor a legelők egyéni felosztását is megengedte. Ezen ballépés sanálására is van hivatva ez a javaslat. Megvallja, hogy stricte juris szempontból collusió forog fenn, de jog-confiscatióról itt szólni még sem lehet, mivel itt az erdőrendezés szempontjának kell érvényre emelkedni.

Szükségesnek tartja azonban mégis, hogy a javaslat kiegészítettessék annyiból, hogy mondassék ki, hogy mindazon legelő illetményként kihalított erdők, a

melyeknél az egyéni felosztás bizonyos meghatározandó időig nem kéretett és végre nem hajtatott: a határidő leteltén túl egyénileg fel nem oszthatók és feloszthatatlan erdőkezelési területet képeznek épen úgy, mint az erdőilletményként kihalított részek. (1. §. c. 3. §.)

Ezt a korlátozást nem tartja a magánjog megtámadásának, hanem egy elkövetett jogpolitikai hiba sanálásának. Ez a nézete.

Erdészeti szempontból nem szólhat a javaslathoz, csak Bedő Albert felszólalására tesz még észrevételt, ki a javaslat előterjesztését elhalasztandónak véli a közigazgatás államosításáig. A közigazgatás államosítása nagy moloch, a melynek már sok áldozatot hoztunk, s nem szeretné, ha ezen javaslat is annak áldozatául esnék, vagyis a javasolt törvény megalkotása elhalasztatnék bizonytalan időre.

Groisz Gusztáv:

Sajnálattal constatálja, hogy nincs azon helyzetben, hogy örömmel fogadja a törvényjavaslatot, mert őszintén megvallva, reá a javaslat, a midőn először elolvasta, különösen annak első czíme, kedvezőtlen benyomást tett.

Előre bocsátja, hogy mint jogász beszél, mert egyébként egyáltalában nem érzi hivatottnak magát a tárgyhoz hozzászólni.

Azt elismeri, hogy állami és nagy közérdek, hogy az erdők fentartásáról és fejlesztéséről gondoskodás történjék. De habár szükséges, hogy az egyesek magánérdekeiket bizonyos mértékig az állam érdekei előmozdításának áldozatul hozzák: azért meggyőződése mégis az, hogy nem kell és nem szabad az államnak a hurokat túlfeszíteni akkor, a midőn áldozatokat követel az állampolgároktól saját tulajdonjoguknak rovására. Már pedig az ő jogászi meggyőződése szerint ennek a törvényjavaslatnak első czíme olyan áldozatokat követel, a melyek tulajdonképen már csak hajszálnyira különböznek attól, hogy a tulajdonjog egyáltalában elvétessék; mert ezen első czím intézkedései szerint azon egyeseknek és testületeknek erdőségei, a kikről az első czímbe említés tétetik, állami kezelésbe vétetvén, maga a tulajdonos tulajdonképen semmi rendelkezési joggal nem fog bírni, vagy legalább is olyan szűk korlátok közé szoríttatik majd ez által az ő rendelkezési joga, a mely többé tulajdonjognak egyáltalán nem tekinthető.

Még hajlandó volna ilyen áldozatokat is meghozni azon magasabb cél szempontjából, mely min-

denesetre az egyeseknek felette áll, hogy t. i. az államnak, az összesnek, érdekét mozdítsuk elő, ha azt látná, hogy más módja a megoldásnak egyáltalában nincs. Ámde talán a kellő szakértelem hiánya nem engedi vele megértetni azt, hogy ugyanazokat az eredményeket, a melyeket ez a törvényjavaslat az első cím első szakaszában felsorolt tulajdonosok érdeire nézve elérni akar, miért ne lehetne elérni másuton is, azaz egyszerűen azon az úton, hogy az erdőtörvénynek intézkedései szigorúan végrehaj-
tassanak?

Azt mondja Nyegre László, hogy hiszen a törvényjavaslat intézkedései nem jelentenek tulajdonkorlátozást, hanem csak betetözik azokat az intézkedéseket, a melyek az erdőtörvényben foglaltatnak és a melyek már a tulajdonjognak korlátozását involválták. Megengedi, hogy az erdőtörvény a tulajdonjog egy részét confiscálta, de ebből nem következik az, hogy menjünk még tovább, vegyük el az egész tulajdonjogot, vagy annak legalább legnagyobb és leglényegesebb részét.

Azt pedig egyáltalában nem fogadhatja el, a mit Smialovszky Valér említett, mintha ezen intézkedések, melyek itt czéloztatnak, csak az erdőtörvény egyszerű végrehajtását foglalják magukban. Itt nem már meglévő intézkedéseknek végrehajtásáról van szó, hanem egészen új intézkedéseknek a statuálásáról, a melyek az eddiginél sokkal nagyobb mértékben megkötik a tulajdonosokat.

Másfelől megjegyzi, hogy teljes mértékben osztozik abban, a mit Bedő Albert felemlített, hogy t. i. az administratio államosítása előtt ezt a törvényjavaslatot egyáltalában időszerűtlennek tartja, még akkor is, hogyha azok az aggodalmak, a melyek a tulajdonjog korlátozása tekintetében fenforognak, elenyészthetők volnának.

Dárdai Sándor megjegyzésére, hogy a közigazgatás államosítása egy olyan moloch, a melynek áldozatul hoztunk már sokat, elismeri, hogy ez igaz; sokszor mondjuk és hangsúlyozzuk, hogy majd mikor a közigazgatás államosítva lesz, ezt és ezt csináljuk. Ámde meggyőződése az, hogy a közigazgatás államosítása és az erdőtörvény végrehajtása között olyan összefüggés van, mely ama kinyilatkoztatást jogosnak tünteti fel, a melyet Bedő Albert államtitkár úr mondott, hogy t. i. a közigazgatás államosítása lesz azon időpont, midőn a tervezett intézkedéseket esetleg meg lehet tenni. Mert a míg a végrehajtása a meghozott törvényeknek nem nyer kellő biztosítást épen a köz-

igazgatási administrációban, addig valóban kár a kedélyeket a tulajdonjognak ily nagymérvű megszorítása által nyugtalanítani.

Ezek előrebocsájtása után, még csak egy megjegyzést tesz: hogyha Ő Excellentiája és a szaktanácskozmány véleménye abban concludálna, hogy ezt a törvényt mégis meg kell alkotni, akkor meggyőződése szerint a törvényjavaslatnak csakis második címéről lehet szó; itt legindokoltabb az intézkedés, ha már intézkeünk. Mert, míg az összes többi, a javaslat első §-ában említett alanyai a tulajdonjognak olyanok, a melyek képesek gondoskodni erdeikről, csak rá kell őket szorítani — az erdőtörvény pedig elég szigorú intézkedéseket tartalmaz, a melyek útján csakugyan rá lehet őket szorítani — addig egyedül az úrbéresek és a közbirtokosságok azok, a melyeknél épen semmi a garancia arra nézve, hogy képesek az erdőtörvény követeléseinek eleget tenni.

Ezen irányban még hajlandó volna belemenni egyes intézkedések megtételébe, hajlandó volna a második címben erre vonatkozó intézkedéseket elfogadni, de magát a törvényjavaslatot, úgy a hogy előttünk áll, épen az említett jogászai szempontokból kifolyólag, nem fogadhatja el.

Jónás Ödön

Az előtte szólóval épen ellenkezőleg azzal kezdi, hogy örömmel üdvözli a javaslatot és köszönettel kell adóznia a minister úrnak azon megbecsülhetetlenk igyekezteért, hogy azokat a zűrzavaros állapotokat, a melyek különösen a közbirtokossági erdőbirtokok kezelésénél fenállanak, megszüntetni és ott rendet teremteni óhajt.

A mi az ő vármegyéjének, Máramarosnak, ezen törvényjavaslattal szemben közóhaját illeti, annak a főispán és Nyegre László kifejezést adott. Hozzátenni nem akar semmit. De miután egyenes hivatkozás történt, példaképen az állami kezelés szempontjából, a borsai közbirtokosságra, a melynek ő az elnöke, indítva érzi magát bővebben felszólalni.

A mi a borsai közbirtokossági erdő jelen állapotát illeti, az igazán rendkívüli szomorú képet nyújt.

Mihályi Péter arra hivatkozott, hogy ezt épen az állami beavatkozás teremtette.

Megengedi, hogy bizonyos tekintetben az teremtette, de épen az erdőrendészeti törvény egyoldalú intézkedése okozta azt; mert talán a részletekben, a melyekben ez a javaslat van hivatva intézkedni, az erdőrendészeti törvény nem intézkedett.

Mihályi Péter:

Akkor még nem volt erdőtörvény!

Jónás Ödön:

A múltban elkövetett kezelési hibák és az ellenőrzés teljes hiánya a közbirtokosságot olyan állapotba juttatta, hogy ma már tényleg az existenciája van veszélyeztetve.

S midőn a földművelésügyi kormányzat látta azt az esztelen gazdálkodást, megragadta az egyedüli mentőeszközt, a melyet alkalmazhatott s az erdőrendészeti törvénynek idevágó §§-ai alapján meghozta az általános tilalmat a közbirtokossági erdőkre és betiltotta azokon a legeltetést. Ennek folytán a közbirtokosság nagy terjedelmű vagyonából, körülbelül negyvenezer holdnyi erdejéből, nem húzhatott semmi jövedelmet és nem húzhat mindaddig, a míg az üzemterv meg nem lesz állapítva.

Mellékesen megjegyzi, és erre a földművelésügyi kormányzat figyelmét felhívja, hogy nem a borsai közbirtokosság hibája, hogy a végleges üzemterv ma sincs meg.

Minthogy pedig az üzemterv nincs meg s így gazdálkodásról, tehát anyagi erőforrásról sem lehet szó, igen természetes, hogy ezen várakozási állapot oda juttatta a közbirtokosságot, hogy az adókövetelések, erdőfentartási költségek, befásítási költségek miatt jelenleg árverésekkel áll szemben s birtokának egyes részleteitől kénytelen megválni. Ez a törvényjavaslat azt célozza, hogy épen az aprólékos dolgokban, a közbirtokosság közvetlen gazdasági ügyeibe biztosítson befolyást a hatóságnak; s azt hiszi, hogy a mint a hatóság erre befolyást nyer: akkor a borsai gazdálkodásnál megszűnik a ministeriumnak azon rideg álláspontja, hogy a tilalmat minden tekintetben fentartja, a minthogy nem is szükséges azt fentartani, mert vannak erdőtések, a melyek értékesíthetők és legelőnek is használhatók. Így a közbirtokosság azonnal jövedelemhez jut, köteletségének anyagilag megfelelhet és sok millióra rugó vagyonát megmentheti. Ő tehát ezt a törvényjavaslatot mentő eszköznek tekinti épen a borsai közbirtokosságra, és azért igen szívesen elfogadja.

A részletekben lesznek észrevételei és csak azt kívánja, hogy a javaslat mielőbb törvényerőre emelkedjék.

Mihályi Péter:

Kijelenti, hogy előbbi felszólalása a borsai közbirtokosságot illetőleg nem arra az időre vonatkozik, a mióta Jónás Ödön a közbirtokosság elnöke; s csak azt akarta felszólalásában kifejezésre juttatni, hogy az

állami erdőkezelés elé, a multakra való tekintettel, némi bizalmatlansággal lehet tekinteni.

Kaffka László:

A belügyi kormányzat részéről lévén kiküldve: felvilágosítás és adatszolgáltatás céljából kíván nyilatkozni.

A belügyi kormányzat e törvényjavaslati tervezet törvényerőre emelkedését felette szükségesnek és nagyon időszerűnek tartja. Az erdőtulajdonos vármegyéknek és erdőtulajdonos községeknek, mint erkölcsi testületeknek, költségvetéseit és számadásait éveken keresztül felülvizsgálva, arra a tapasztalatra jutott, hogy egyes községeknek erdővagyonra és kiadásai vannak, de erdőjövödelme nincsen. Kivételek előfordulnak ugyan, de nagy általánosságban, ezt a tapasztalatot, mint teljesen alaposat, kénytelen megemlíteni.

Tapasztalta továbbá azt, hogy a szerződési alapon állami kezelés alatt álló erdővagyonok értéke az állami kezelés óta nagyban növekedett, a productivitása pedig előállott.

A vármegyék és községek, mint erkölcsi testületek erdővagyonának érintett ügyei voltak azok a fontos momentumok, a melyek alapján a belügyi kormányzat kérte és szinte kapacitálta a földművelésügyi kormányzatot a javaslatban foglalt intézkedések tervezésére, a mely intézkedések szükségessége onnan is kitetszik, hogy egyes törvényhatóságok maguk fordultak a parlamenthez azzal a kéréssel — a miről tisztelt tagtársaim közül azok, a kik a parlamentnek tagjai, bizonytal tudni fognak — hogy a községek tulajdonát képező erdők vétessenek állami kezelésbe, hogy továbbá a közbirtokossági ügyek szerveztessenek és hogy jelöltessék meg az a hatóság, a hova az illető közbirtokosságok ügyeikkel fordulhatnak.

Egyik felszólaló felemlítette a magyar paraszt aristocraticus hajlamait, hogy t. i. a hatalmasak, vagyonosak nyomják a gyengét, szegényt; ehhez csak azt teheti hozzá, hogy az aristokratikus hajlamok néhol olyan nyilvánulást vettek, hogy a katonaságnak kellett kivonulni a rend helyreállítása céljából. Illusztrálásul felhossa még, hogy egy ízben szóló a belügyminister úr által kiküldetett közbirtokossági zavarok kiegyenlítésére; ez alkalommal a helyszínén oly szomorú helyzetet talált, hogy azt soha életében el nem tudja felejteni. Az illető községben ugyanis az úrbérések a rend megtartására csak 500 katona által voltak szoríthatók. Szóló kiment a helyszínére, a hol egy nagy piac téren 2000 emberből álló csoport várt már rá a legnagyobb ellen-szennvel. Szóló tudta ugyan, hogy helyes indokból, de

jóformán minden jogos alap nélkül jár el, mert a zavarok magánjogi okokból keletkeztek, mit keres tehát ott a belügyministerium kiküldötte?

Mégis egy heti ott tartózkodás alatt annyira vitte a dolgot, hogy ő elnökölt a közbirtokossági ülésben, megalakította a tisztikart, átnézte a pénztárt, megvizsgálta a számadást, egyszóval minden jogos alap nélkül a belügyi kormány részéről vezetett egy közbirtokossági közgyűlést, és intézte annak vagyoni ügyeit! Ez ebben az esetben sikerült, de ki biztosíthat arról, hogy ez más esetben is sikerül?

Tehát még a policiális szempontok is arra indították a belügyministeriumot, hogy a földművelésügyi kormányzatot jóformán csaknem kapacitálja ennek a törvényjavaslatnak az elkészítésére.

Szóló ezután rátér a közigazgatás államosításának szönyegre hozott kérdésére, és nem tudja megérteni, hogy mikép lehetne indokolni a közigazgatás államosításának a közel vagy messze kilátásba helyezett voltával ennek a törvényjavaslatnak az elhalasztását? Mert, ha a közigazgatás államosítatik, a tulajdonjog akkor is tulajdonjog fog maradni, akkor is bele fognak ütközni ennek a törvényjavaslatnak korlátozásai a magánjogba, ép úgy, mint most; mert csak nem gondolja valaki, hogy a közigazgatás államosítása odáig terjedne, hogy például a községeknek, vagy törvényhatóságoknak tulajdonképeni rendelkezési joga még a vagyionkezelés körül is korlátoztassék? Hiszen a közigazgatás államosítása épen fejleszteni fogja ezen jogokat a községekben és vármegyékben; — tulajdonképen az a hatáskör, mely a vagyion feletti rendelkezéssel kapcsolatos, tágíthatni fog; — az önrendelkezési jog csak növekedni fog!

Szerinté elérkezett ép a tizenkettedik órája annak, hogy úgy a községek, mint a törvényhatóságok ezen speciális vagyionának kezelésébe, melyet a felügyeletre hivatott hatóság már a kellő szakismeretek hiányában se képes teremteni, rend hozassék.

A mi a költségeket illeti: a belügyi kormánynak meggyőződése, hogy az állami erdőkezelés sokkal olcsóbb lesz, sokkal kevesebb kiadást fog okozni a községnek, mint az eddigi kezelés, mely absolut semmi anyagi hasznot felmutatni nem képes.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Miután a törvényjavaslatához általánosságban senki sem kíván már hozzászólni, áttérhetünk a részletes tárgyalásra. Felkérem tehát előadó urat, hogy a törvényjavaslatot szakaszonként felolvassa.

RÉSZLETES TÁRGYALÁS.

A törvényjavaslat czime.

Horváth Sándor, előadó:

Miután a törvényjavaslat tulajdonképen az erdőgazdaságnak két különálló kérdésével foglalkozik, ez szükségessé tette, hogy az a czimben is kifejezésre jusson s ezért a czim kissé hosszúra nőtte ki magát. Ajánlja a czim elfogadását. (Felszólalás nem történik.)

Első czim.**Az erdők állami kezeléséről.****I. Fejezet.****Általános rendelkezések.****1. §. Bekezdés és a) pont.**

Komjáthy Béla:

Stiláris szempontból kíván észrevételt tenni.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Kéri a tagokat, hogy pusztán stiláris javaslataikat írják össze és adják át az előadónak.

Br. Roszner Ervin:

Kihagyandónak véli az a.) pontból az 1873. évi XXX. törvényzikknek idézését, viszont ide véli felveendőnek az 53-ik §-ban foglalt átmeneti jellegű intézkedést, hogy t. i. az 1890-ik évi XIX. törvényzikk továbbra is fentartatik.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Azt hiszi, hogy az 1873. évi XXX. törvényzikkre való hivatkozásnak benn kell maradni s megjegyzi, hogy a báró Roszner által felvetett kérdés, hogy t. i. a beszerce-naszódi erdőkre vonatkozó intézkedés hová tétessék, ide-e vagy pedig, hogy maradjon-e az átmeneti intézkedések közt: *megfontolás tárgyát fogja majd képezni.*

Bedő Albert:

Javasolja, hogy az 1873. évi XXX. törvényzikk 2-ik §-ában említett községek kifejezésben a «községek» szó helyett «vagyonközségek» szó tétessék.

Horváth Sándor, előadó:

Az a törvény, a mely tulajdonképen statuuálja a «vagyonközséget» nem használja sehol ezt a kifeje-

zést; először fordul elő ez a kifejezés az 1878. évi X. törvénycikkben.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Lehetne talán mondani: «község, illetőleg vagyonközség», vagy pedig az utóbbi szót zárjel közé lehetne tenni.

Smialovszky Valér:

A bekezdést bizonyos tekintetben ellentétben állónak látja a 11-ik és 13-ik §§-al.

Ezeket a szavakat: «az erdőgazdaság erdészeti szakképzettséget ipénylő teendőinek teljesítése végett» kihagyandónak tartja, mert a 11. §. csak az erdészeti munkálatok ellenőrzéséről szól és csak a 13. §. engedi meg kivételesen a teendők teljesítését.

Horváth Sándor, előadó:

Azt a felvilágosítást adja, hogy a 11-ik §. nemesak tanácsadással bizza meg az állami erdőhivatal közegeit, hanem a tisztán erdészeti szakteendők teljesítésére is kötelezi őket, ellenben a 13. §-ban ép azok a teendők vannak felsorolva, a melyek már nem igényelnek erdészeti szakképzettséget, mint például az eladás. Már a bekezdésben jelezve van tehát, hogy az állami kezelés nem avatkozik bele másba, mint az erdészeti szakképzettséget igénylő dolgokba.

Groisz Gusztáv:

Kérdi: mi az indító oka annak, hogy az 1. §. e.) pontjában a törvényhatóságok és a törvényhatósági joggal felruházott városok erdősegeinek állami kezelésbe való átadása csak akkor követeltetik, ha jövedelmezőségük külön erdőtiszt tartását nem engedi meg; holott az a) pont szerint a kis és nagyközségek, tekintet nélkül arra, hogy módjukban áll-e külön is szakképzett tisztet tartani, tartoznak erdőiket átadni az állam kezelésébe?

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Mert alig van oly kis és nagyközség, mely az erdő-törvény erdőtiszt tartására vonatkozó rendelkezésének eleget tehetne.

Horváth Sándor, előadó:

Az alapelv az 1. §. szerkesztésénél az volt, hogy a kormány semmiféle birtokost sem akar kényszeríteni arra, hogy erdejét állami kezelésbe adja, csak módot akar nyújtani a birtokosoknak arra, hogy abban az esetben, ha erdejük szakszerű kezeléséről a maguk

erejéből nem tudnak gondoskodni, hogy akkor az államhoz fordulhassanak. Ettől az alapelvtől az a) pontban mutatkozó eltérés nem elvi okokból, hanem tisztán csak czélszerűségi szempontokból vált szükségessé, mert Magyarországon olyan terjedelmű községi erdők, melyek a tiszt tartását elviselhetnék, nincsenek.

A statisztikai adatok szerint ugyanis Magyarországon összesen 1.691 községnek van erdeje; ezek közül azonban 1.197 erdő 500 holdnál kisebb terjedelmű. De a többi erdő is mind csak akkora, hogy rájuk nézve sem volna a kivétel megokolt. Néhány község van ugyan, melynek nevében a telekkönyvben és a ministerium nyilvántartásában nagyobb, például 10.000 kat. holdnyi erdő áll; ezek az erdők azonban még arányosítás alá esnek; s az arányosítás során több apróbb erdőbirtokra fognak feldaraboltatni.

1. §. b.) pont.

Kubinyi György:

Kérdi, hogy nem lehetne-e ehhez a ponthoz hozzátenni: «és oly legelőterületek, melyek erdő gyanánt lettek annak idején az úrbéreseknek kiadva»?

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ez benne van a c) pontban!

Kubinyi György:

Szeretné, hogy, ha ezt az intézkedést felveszi a törvényjavaslat, a mi nagyon helyes, akkor ez alól semmi kibúvója ne lehessen a községnek, hanem kötelessége legyen, hogy ott, a hol fa nőtt, mindig fásítson.

Horváth Sándor, előadó:

A képviselő úr bele értetni kívánja azon erdőterületeket, melyeket legelőilletőség fejében adtak?

Kubinyi György:

Nem, az ellenkezőt!

Horváth Sándor, előadó:

Erre megjegyzi, hogy, ha legelő czimén adtak erdőt és az feltétlen erdőtalajon áll, akkor az az erdőtörvény hatálya alá tartozik és akkor okvetlenül a javaslat c) pontja alá esik, ha azonban a legelő nem volt erdő, akkor az erdőtörvény hatályát arra kiterjeszteni nem lehet.

1. §. c) pont.

Horváth Sándor, előadó:

Felvilágosításképpen megjegyzi, hogy a nem feltétlen erdőtalajon álló erdőből kihatott legelőilletőség, a melyet a birtokosság szabadon kezelhet, ide nincs beleértve. Tehát semmiféle jogconfiscatióról ennél a pontnál szó nem lehet, mert a feltétlen erdőtalajon álló erdőből kihatott legelőilletőségeket a birtokosok már az erdőtörvényből kifolyólag is mint erdőt tartoznak fentartani és kezelni; a kormány tehát az erdőbirtokosoknak ezuttal csak eszközt akar adni arra, hogy könnyen és biztosan megtehessék azt, a mire az erdő-törvény őket kötelezi.

1. §. d) pont.

Szmrecsányi Arisztid:

Ez a pont egy új kategóriáját statuálja az erdőknek, a milyen az erdőtörvényben nem foglaltatik. E kategóriába Liptóban, csak egy járásban is, majdnem 30.000 hold erdő tartozik.

Liptól an az erdőosztások alkalmával szétdarabolt egyes közbirtokossági tagokat, a melyek a rendszeres erdőmivelésre széttagoltságuk miatt kevésbé alkalmasak, községek összevásárolják.

Már régen, talán több mint 12 éve, merült fel az a nehéz kérdés, vajjon az így megvásárolt erdők tartoznak-e az erdő-törvény 17. §-a alá, vagy nem?

Hosszas tárgyalások után a ministerium — amiről Bedő Albert államtitkár úrnak bizonyára van tudomása — végtére akként döntött, hogy ezek az erdők mint privat vagyon, nem tartoznak az erdő-törvény 17-ik §-a alá. Most pedig ebben a törvényjavaslatban mi a ministerium által is elismert privat vagyonból megint közvagyon akarunk csinálni! Azt hiszi, hogy Szivák Imre tagtársnak elkerülte a figyelmét az 1. §. d) pontja, mert különben nem fogadta volna el oly könnyű lélekkel ezt a törvényjavaslatot azon indokolással, hogy hiszen csak községi és nem magántermészetű vagyonról van benne szó; holott ebben a pontban nagy részt magántermészetű vagyon van érintve. Ő sem nemzetgazdasági, sem pedig jogi szempontból nem látja az 1. §. d) pontjában tervezett intézkedés helyességét, mert ő azt nem tartja lehetségesnek, hogy egy erdőbirtok, mely ma egy privat ember kezében lévén, privat vagyon képez, holnap eladatván, megváltoztassa jogi természetét.

Részéről kihagyandónak véli ezt a pontot.

Csipkay Károly:

Legmelegebben ajánlja annak meghagyását. Mert biztosítani kell az úrbéres erdők rendszeres kezelését úgy, a hogy azt a javaslat contemplálja.

Szivák Imre:

Azt hiszi, hogy az utalás ebben a pontban az 1879. évi XXXI. törvényczikk 2-ik és 4-ik §§-aira eloszlatja az aggodalmat, a mennyiben ez által nem általában minden úrbéres erdőről van szó, hanem csak az úrbéresek kezén levő kopár és olyan területekről, a melyek gazdaságilag más célokra, mint erdőkre nem alkalmasak; azt pedig nem engedheti meg az állam, hogy az ilyen kopárságok szabad préda tárgyai legyenek.

A birtokos személyében történt változás igen is megváltoztathatja a birtok jellegét; magánerdőből lehet közerdő, viszont megfordítva közerdőből lehet magánerdő.

A meddig a birtokos nem közszemély, addig a tervezett korlátozás beavatkozást jelentene a magántulajdon szentségébe; a mit nem lehetne pártolni; de a mint az erdő köztulajdonosé lesz, akkor természetesen ezek a scrupulusok, a melyek a magántulajdonossal szemben táplálhatók, elesnek és más szempontok jutnak előtérbe.

Ezzel kapcsolatban megemlíti, hogy Pest vármegyében is felosztották a közbirtokossági erdőket, s ez által azok közjellege megszűnt; szabad adásvétel és közönséges kiirtás tárgyai lettek, mert az erdő jogi természete is megváltozott. Az addig zárt jellegű közbirtokossági erdőből magánerdő lett és ki is lett irtva. Azt kérdezi tehát közbevetőleg, hogy a földművelésügyi kormányzat alkalmazta-e azt a cautélát és clausulát, hogy a kiirtott területnek megfelelőleg a beerdősítés megtörténjék. Neki nincs tudomása, hogy e tekintetben valami scontró, vagy nyilvántartás, anyakönyv, vagy bármi efféle vezetettnek, sőt az a tapasztalata, hogy a kiirtott területek egyáltalában nem erdősítettnek be; nem törődik velük senki.

Horváth Sándor, előadó:

A felvetett kérdésre megjegyzi, hogy a kiirtásra engedélyezett terület helyett recompensáció az erdő-törvény értelmében csak akkor kívántatik, ha a 17. §. alá tartozó erdőbirtokos kér olyan területre nézve irtási engedélyt, a mely nem feltétlen erdőtalaj; mert a 17. §. alá tartozó birtokosok kötelesek annyi erdőt, a mennyit birtak állandóan fentartani; ha tehát bár

olyan területről irtják is ki az erdőt, a mely nem feltétlen erdőtalaj, megkövetelhető tőlük, hogy megfelelő területet beerdősítsenek.

Abban az esetben azonban, ha egy közbirtokosági erdő felosztatik és megszünt közvagyon lenni: jogi alapja a kormánynak, hogy ilyen kikötést tegyen, csak akkor van, ha feltétlen erdőtalajról van szó. E tekintetben ellenőrzés gyakoroltatik, mert a törzskönyvekben a feljegyzés megtörténik.

Matuska Péter:

Nem ismeri azokat a viszonyokat, a melyeket Szmrecsányi említett. Megengedi, hogy a hol Szmrecsányi is birtokos, mind olyan természetűek az erdők, a melyek az erdőtörvény 2-ik és 4-ik §-ai alá tartoznak.

Náluk a viszonyok olyanok, hogy a magántulajdonosnak más vevője nincs, mint a község, vagy a kincstár. Ha már most a község, a javaslatban contemplált kikötés folytán, végképen elzáratik ezen vételtől, az az osztály, a mely az erdőterületeket bírja vagyoniilag annyira károsúl, hogy igazán tetemes áldozatot hoz az állam érdekének.

Szivák Imre:

Bizonyos rendkívüli esetekre lehetne a miniszternek jogot adni, kivételes intézkedések tételére.

Matuska Péter:

Ha az mondatnék, hogy ezek a területek mindenestre befásítandók és bizonyos szigorúbb szabályok alá esnek, abba az érdekelt körök szívesebben bele nyugodnának.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Általában megfontolás tárgyát fogja képezni, hogy nem kellene-e bizonyos kivételezési jogot adni a miniszternek, nem csak ennél, hanem más rendelkezésnél is, mert az élet minden esélyeit előre látni nem lehet. (3. §.)

De itt változtatni a szövegen nem volna helyén.

Horváth Sándor előadó:

Ha kihagyatnék is ez a pont, ezeket az erdőket illetőleg nem változnék a helyzet, mert azokban — ha feltétlen erdőtalajon állanak — a korlátlan legeltetés már az erdőtörvény alapján sincs megengedve.

Ha erről a községek teljes mértékben fel vannak világosítva: azt hiszi, tartózkodni is fognak, legalább magas áron, megvenni ezeket a birtokokat; az eredmény tehát ezen pont kihagyása mellett is ugyanaz lenne.

Szmrecsányi Arisztid:

Azt hiszi, hogy rossz vért szülne, ha olyan területeket, melyeket a legeltetési tilalom alól kibocsájtottak, most újból tilalmaznának.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Kénytelen vagyok erre megjegyezni, hogy a ki ismeri a Tatra vidékét, Liptót, a Csorbai tó vidékét, az lehetetlen, hogy ne botránkozott volna meg azon az erdőpusztításon, a melyet ott látott.

Ha a legeltetési engedélyekkel nagyon culansan járunk el, azt az erdők fogják megsínyleni, s e miatt Szepes- és Liptó-vármegyéből az idegenek távol fognak maradni, akkor pedig az ottani nép existenciájának, életfeltételének alapja szűnik meg. *Én a Tatra vidék érdekében valamely intézkedést szándékozom tenni, ha lehet törvény nélkül, ha pedig másképp nem lehet úgy törvénnyel.* Látjuk, hogy Svájcban a legszegényebb vidékek idegenek után élnek. Magyarországnak is van egy vidéke, a hol megfordúlnak az idegen turisták, ezt a vidéket tönkre tenni nem szabad.

Többen:

Úgy van! Fenn kell tartani!

Szivák Imre:

Kéri, hogy az 1. §. e) és f) pontja együtt tárgyalassék.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Elfogadom Szivák Imre indítványát, hogy t. i. az e) és f) pont együttesen tárgyalassék.

1. §. e) és f) pontjai.

Szivák Imre:

Az egész reform actió egyik sarkkövét az 1. §. képezi; de abban egy pár inconsequentit lát.

Nem helyesli ugyanis, hogy az a)–d) pontokban tervezett intézkedések imperative megmondják s csak a tulajdon jellegétől teszik függővé az állami kezelésbe való átvételt, a többi pontoknál pedig már nagyon enyhítve van ez az intentió, kimondatván az, hogy nem fogják azokat az erdőket államilag kezelni, a melyek tulajdonosai erdőtisztet tartanak. Így e reformmal nem lehet czélt érni. Nem abban van a hiba, hogy nem tartanak qualificált erdőtiszteteket, hanem abban, hogy nem hajtják végre az erdőtörvényt.

Példaképen felhozza az útügyet: volt minden vármegyében qualificált mérnök, de bizony az nem

sokat használt, úgy, hogy közmegnyugvásra államosították az útügyet.

Még azt sem tartja czélra vezetőnek, hogy az erdő-törvény birságokkal iparkodik hatni. Nem gyakorlati és helyes törvényhozás az, mely tisztán és kizárólag büntető sanctió alapján dolgozik.

Úgy látja, hogy ez a rendszer tisztán arra a financiális és fiscális szempontokra van alapítva, hogy gyűjtsünk minél nagyobb erdészeti alapot, de ne vegyük komolyan az erdészeti törvény végrehajtását. A magyar birtokosság legkevésbé alkalmas arra, hogy ilyen santiót elviseljen. Magyarországon van vagyon, de pénz nincs; nem jó eszköz tehát a pénz-birság által való törvénytiszteletre szorítás. Másként kell gondoskodni a törvény komoly végrehajtásáról, mert elvégre is valakit, csak egy bizonyos határig lehet pénzbírsággal sújtani; azután meg parlamenti kormányzat alatt élünk, hogy ha pénzbírsággal sújtanak is valakit, kijárja, vagy kijáratja, hogy a pénzbírságot elengedjék.

A törvényjavaslati tervezetet inconsecvensnek tartja azért, mert míg az összes községi és úrbéri erdőkre — a melyek pedig talán nagyobbak, mint a közbirtokossági erdők — minden habozás nélkül, minden előfeltételtől függetlenül, kötelezővé teszi az állami kezelést, addig a közbirtokossági erdőkkel szemben már nem megy ennyire. Egy határban van például a közbirtokossági és az úrbéres-erdő; ha jogosult az egyik önálló kezelésre, miért ne lenne a másik, a mely ugyanolyan viszonyok között van?

Az lehet megfontolás tárgya, hogy menjünk-e a hitbizományokkal szemben is annyira, mint más birtokosokkal szemben. Ő ezekkel szemben is elmenne annyira; nem tud ugyanis okot találni arra nézve, hogy az egyik birtokos egyéni szabadságát jobban tisztelje, mint a másikat, egyházi személyekét, hitbizományokét jobban, mint például a rendezett tanácsú városét, vagy úrbéresekét.

Ha egyikkel szemben, a nagy nemzeti szempont által vezetve, elmegyünk addig, hogy erdeiket feltétlenül sequestráljuk, akkor kéri a consequentiát tovább vinni és egy szempont alá foglalni úgy az e) és f), mint az a—d) pontokat.

Nem helyesli, hogy az e) és f) pontokban az állam megelégszik azzal, hogy a tulajdonos jogi személy qualificált erdőtisztet tartson. Ez nem elég, mert ezzel a törvény helyes végrehajtása még nincs biztosítva, pedig ez a főszempont. Az erdőtörvénynek nemcsak 21. §-a bír súlylyal, hogy t. i. tartoznak

qualificált erdőtisztet tartani, hanem a 17. 18. és 19-ik §-ai is, a melyek magukban foglalják azokat a szer- ves intézkedéseket, a melyek biztosítják az erdőknek, mint vagyonállagoknak fenmaradását.

Nézete tehát az, hogy ha az *e)* és *f)* pont alatt felsorolt erdőbirtokosok autonómiáját tiszteletben tartjuk, legalább meg kellene tőlük követelni, hogy az erdő- törvény 17—21. §-ait tartsák meg; ha ezek a tulajdono- sok sem veszik komolyan az erdőtörvény végrehajtását, akkor megadná a ministernek azt a lehetőséget, hogy ezekre az erdőkre nézve is életbe léptesse a sequestrációt.

Többen :

Horváth Sándor, előadó :

Helyes!

Ismétli azt, hogy a törvényjavaslat első címe- valóban nem czéloz mást, mint az erdőtörvény 17—21. §-ainak végrehajtását. De az alapelv, a melyből kiin- dulva ez a javaslat szerkesztetett, az volt, hogy miután a javasolt törvénynek a végrehajtásáról maga az állam gondoskodnék, ennélfogva csakis azokra terjeszkedjék ki az új törvény, a kik nem hajtják végre az erdő- törvény rendelkezéseit.

Hogy az *a—d)* pontoknál nincs semmi feltétel kiszabva, ez onnan ered, mert a községek és a volt urbéresék nem lehetnek olyan helyzetben, erdőterü- letük nem jövedelmez annyit, hogy külön erdőtisztet tarthassanak. A rendezett tanácsú és a törvényható- sági joggal felruházott városoknál azonban nem így áll a dolog; mert vannak köztük olyanok, a melyek igen tekintélyes erdőbirtokkal birnak, és ennek keze- lésére nagy gondot fordítanak és egyáltalában elisme- résre méltó módon tesznek eleget az erdőtörvény követelményeinek. Ilyenek például Kassa, Debreczen és mások; de vannak ilyen rendezett tanácsú váro- sok is.

Az *f)* ponttól a rendezett tanácsú és a törvény- hatósági joggal felruházott városok tisztán csak tech- nikai szempontból vannak elválasztva és pedig azért, mert a felett, hogy mikor áll be a szüksége annak, hogy egyes városok erdeje állami kezelésbe vétessék: nem maga a város határoz, hanem a javaslat szerint a belügyi és a földművelésügyi minister.

S miután vannak tényleg városok, a melyek eddig is mintaszerűen megfeleltek kötelezettségüknek és így semmi ok sincs arra, hogy megrendszabályoz- tassanak: kéri a javaslat eredeti szövegezését elfogadni.

Az *f)* pontot illetőleg még megjegyzi, hogy innen a közbirtokosságokat kivenni nem tartaná czélszerű- nek, mert itt is az az eset áll fenn, hogy van néhány

közbirtokosság — például az árvai és néhány erdélyi — a mely minden tekintetben megfelel az erdőtörvénynek s a melynél semmi értelme sem lenne a rendszabályozásnak; ily esetben az állam csak olyan terheket vállalna magára, a melyeknek semmi hasznuk és semmi szükségük nem volna. A többi közbirtokosságok erdei mind állami kezelésbe fognak ugyis átmenni, a mint azt óhajtani méltóztatnak; bizonyítja ezt az, hogy azokban a vármegyékben, a melyekben szerződés alapján állami kezelésbe vétettek át az erdők, ott minden közbirtokosság állami kezelésbe adta az erdejét, az említett egynehányat kivéve.

Szivák Imre:

Inkább a kivételeket hagyjuk el s a principium maradjon!

Darányi Ignác, minister, elnök:

Én inkább hajlanék ahhoz, hogy az összes a—f) pontokra mondassék ki, hogy akkor álljon elő az állami kezelésbe való átvétel esete, ha a birtokosok, a jelen törvény életbe léptétől számított hat hónapon belül, az 1879. évi XXXI. törvényzikkben meghatározott kötelezettségüknek eleget nem tesznek, t. i. ha üzemtervet nem készítenek, és külön erdőtisztet nem tartanak.

Különben ez még megfontolás tárgyát fogja képezni.

Mihályi Péter:

Nézete szerint nem kívánható, hogy egy olyan fontos törvény, mint az erdőtörvény, 10—15 év alatt minden részletében végrehajtva legyen.

A mi az üzemterveket illeti, a szükséges munkaerő annak idején nem állott kellő számban rendelkezésre, úgy hogy legtöbb helyen csak ideiglenes tervet készítettek. A helyzet az üzemterveket illetőleg most sem sokkal jobb.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Az idő előrehaladottságára való tekintettel, a tárgyalás folytatását holnapra halasztom.

K. m. f.

Pécs Kálmán,
jegyző.

II.

JEGYZŐKÖNYV,

felvétellett «A községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt urbéresek osztatlan tulajdonában levő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról» szóló törvényjavaslat tervezetének tárgyalására Darányi Ignác földművelésügyi minister által összehívott értekezletnek az 1897. évi december hó 3-án megtartott második ülésén.

Jelen vannak:

Elnök:

Darányi Ignác, földművelésügyi minister.

A belügyi ministerium képviselőjében:

Kaffka László, osztálytanácsos.

A pénzügyi ministerium képviselőjében:

Vértesy Ferencz, osztálytanácsos.

A vallás- és közoktatásügyi ministerium képviselőjében:

Hirsch István, főerdőtanácsos.

A földművelésügyi ministerium képviselőjében:

Kiss Pál, földművelésügyi államtitkár.

Sóltz Gyula, ministeri tanácsos, országos főerdőmester.

Horváth Sándor, főerdőtanácsos, előadó.

Belházy Emil, főerdőtanácsos.

Tavi Gusztáv, főerdőtanácsos.

Bartha Gyula, erdőfelügyelő.

Péchy Kálmán, főerdész, jegyző.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» képviselőjében:

Bedő Albert, nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő.

A képviselőház igazságügyi bizottságából:

Beksics Gusztáv, országgyűlési képviselő.

Groisz Gusztáv, országgyűlési képviselő.

Matuska Péter, országgyűlési képviselő.

Szivák Imre, országgyűlési képviselő.

A képviselőház földművelésügyi bizottságából:

Bedő Albert, nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő.

A leginkább érdekelt vármegyék közül:

Csik vármegyéből:

Becze Antal, alispán.

Maros-Torda vármegyéből:

Mikó Árpád, főispán, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

Udvarhely vármegyéből:	Jakab Gyula , <i>alispán, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.</i>
Máramaros vármegyéből:	Br. Roszner Ervin , <i>főispán, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.</i>
Liptó vármegyéből:	Nyegre László , <i>országgyűlési képviselő.</i>
Trencsén vármegyéből:	Szmrecsányi Arisztid , <i>a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.</i>
Ung vármegyéből:	Smialovszky Valér , <i>országgyűlési képviselő.</i>
A közbirtokossági elnökök közül:	Komjáthy Béla , <i>országgyűlési képviselő.</i>
Máramaros vármegyéből:	Jónás Ödön , <i>országgyűlési képviselő.</i>
	Mihályi Péter , <i>országgyűlési képviselő.</i>

Darányi Ignác, minister, elnök:

Megnyitja az értekezletet és megjegyzi, hogy Beksics Gusztáv kíván még az 1 §. f) pontjához hozzászólni.

1. §. f) pont.

Beksics Cusztáv:

Most kénytelen felszólalni, miután eddig a tárgyalásban nem vehetett részt. Nem szándékozik elméleti fejtegetésekbe bocsátkozni, mindjárt bele illeszkedik a részletes tárgyalásba. Csak annyit bocsát előre, hogy a jelen törvényjavaslatot állampolitikai szempontból, sőt mondhatná nemzeti politikai szempontból, örömmel teszi magáévá és az esetleges jogi scrupulusokkal szemben is a törvényjavaslat mellett hajlandó állást foglalni.

Azt is kijelenti, hogy a mi az 1. §. f) pontját illeti, teljesen elégségesnek tartja a törvényjavaslat álláspontját és azt a hatáskört, melyet magának vándicált; a mely hatáskör vonalán túl ő egy lépéssel sem menne, mert e határon belül megoldhatóknak tartja azon feladatokat, a melyeket a törvényjavaslat contemplál.

Nem mulaszthatja el továbbá ezen alkalommal kijelenteni, hogy ha valami, úgy ez a törvényjavaslat mutatja a hitbizományok és egyéb hasonló természetű földbirtokok fejlődésének ferdeségét és hibáit. Nincs a világon állam, a mely arra jutott volna, hogy épen a hitbizományok feladatait egészben, vagy legalább részben, magáévá tegye és a hitbizományok helyett végezze úgy a kulturai, mint a nemzeti, és a tulajdonképeni gazdasági feladatokat. Ez a törvényjavaslat mutatja, hogy egy regulator, melyet a gazdasági politika képez, vagy legalább képeznie kellene, eddig kisiklott a magyar állam kezéből. Nem volt gazdasági-politikai regulatorunk, mely szoros kapaso-

latot hozott volna létre a földbirtok fejlődése és a nemzeti érdek közt.

Az utolsó nagy reform, mely 1848-ban ment végbe, hézagos maradt, mert a mint egyrészt szabaddá tette a földet, másrészt azonban a földbirtokon meghagyta a bilincseket.

Nem ellensége a kötött birtok egy alakzatának sem; elvileg a kötött birtok bármely formáját, hívják azt hitbizománynak, holt kéznek, vagy bárminek, annyiban jogosultnak tartja, sőt védi, a mennyiben az megegyeztethető a nemzeti érdekekkel; de megköveteli tőle, hogy az állam gazdasági politikájával, különösen földbirtok politikájával egyetértőleg járjon el és együtt mérlegelje a birtok és a nemzet érdekeit.

Azt látja, hogy a kormány jelen törvényjavaslata erre az első regulator, a mely az újabb korban létesült.

E szempontból a törvényjavaslatot melegen üdvözli és a nemzeti érdek nevében a minister úrnak köszönetet mond, és azon felhatalmazásokat, a melyeket épen a kötött birtok különböző alakzatai irányában kér, megadja a szóló úgy itt, mint más helyen is, a hol hivatása ehhez hozzászólni; de egyszersmind megjegyzi, hogy a javaslatban contemplált jogköröket teljesen elégségeseknek tartja.

Mielőtt befejezné szavait, kijelenti, hogy a midőn ezeket a jogköröket szívesen bocsátja a minister rendelkezésére: azokat nem tartja állandóan fentarthatóknak, mert nem gondolná, hogy az állam feladata legyen állandóan és szakadatlanul pótolni oly kötelezettségeket, a melyek nem az állam feladatai. Mert a hitbizományok és másféle testületek erdeinek kezelése nem az állam feladata. De majd akkor, a midőn egy még tovább menő földbirtok politika megérteti a különböző kötött birtokok tulajdonosaival, hogy a nemzeti érdekekkel nagyon megfér, sőt szinte szükséges, hogy a kötött birtokok bármely alakzata, az erdőgazdasági üzemet fejlessze, erdőkulturát csináljon; és hogy nem fér meg a nemzeti érdekekkel, hogy egyoldalú agrár politikával tovább terjeszkedjék, és bizonyos tekintetben akadályt képezzen nemzeti céljainknak: akkor elérkezett az ideje annak, hogy az állam felmentse magát az átvállalható kötelezettségek alól, ráruházván ezeket a feladatokat a kötött birtokok tulajdonosaira.

Miután ez az idő még nem érkezett el, és még ferde viszony áll fenn a tekintetben, hogy az erdőbirtok a tulajdonképeni agriculturában gyökerezik: ennél fogva az 1. §. f) pontjában tervezett intézkedést helyesli és ahhoz hozzájárul.

Darányi Ignác, minster, elnök:

Pótsa József Ő Excellentiájának írásban beadott észrevételeit az előadó úr fel fogja olvasni.

Horváth Sándor előadó:

A javaslat felolvasása után megjegyzi, hogy az erdőtörvény 17 éve van már életben, úgy, hogy annak 17. §-ában felsorolt birtokcizmek már teljesen tisztázva vannak; ennél fogva, ha azokat a birtokcizmeket használjuk, a mik az erdőtörvényben vannak, akkor semmi esetre sem lesznek félreértések. Ebben a törvényjavaslatban közbirtokossági erdők alatt azok értetődnek, a melyek az erdőtörvényben is annak értetnek. Azt tartja tehát, hogy Pótsa Ő Excellentiájának arra a módosítására, hogy az 1. §. f) pontjában a közbirtokossági erdők mellett a «székelyföldi kétág katonaság» nevén álló erdők is felemlíttessenek, szükség nincsen, mert az erdőtörvényben a közbirtokossági erdők közé a székely kétág katonaság tulajdonát képező erdők is bele vannak értve; és ezek épen specialiter állami kezelés alatt is állanak.

Beksics Gusztáv:

Érdekli a dolog, mint Háromszék vármegyei képviselőt, hogy a székely kétág katonaság tulajdonát képező erdőségek kifejezetten a közbirtokossági erdők közé vannak-e sorolva?

Horváth Sándor előadó:

Csak az van ebben a törvényjavaslatban, a mi az 1879. évi XXXI. törvényben. Itt is csak közbirtokosságról van szó, de a 17 évi gyakorlat tisztázta a kérdést és a székely kétág katonaság erdei szintén bele értetnek a közbirtokossági erdők közé.

Darányi Ignác, minster, elnök:

Azt hiszem, hogy a felmerült aggodalon ezek után elesik; (Közbeszólások: igen.) de *szükségesnek tartom, hogy a székelyföldi kétág katonaság erdeiről a törvényjavaslat indoklásában említés tétessék.*

1. §. g) pont.

Smialovszky Valér.

Az 1. §. g) pontjához hozzájárul.

A mit mondani akar, az inkább az általános vitához tartozott volna, de nézete szerint az ügy olyan érdekes, hogy kéri ahhoz az értekezlet figyelmét.

Szóló a beerdősítés kötelezettségét a lehető leg-

nagyobb mértékben szeretné kiterjeszteni, nemcsak a meglévő kopár területekre, hanem egyrészt az olyan területekre is, a melyek ma még nem koparak ugyan, de az elkopárosodás veszélyének nagyon ki vannak téve; — másrészt pedig az olyan területekre is, a melyek a közérdek szempontjából volnának beerdősítendőek.

A felvidéken sok olyan területet is eke alá vontak, a melyek ha tovább is szántóföldeknek használtatnak, akkor az elkopárosodás veszélyének vannak kitéve. A felvidéken az irtványok bizonyos részei ma már olyan állapotban vannak, hogy azokon a gazda teljesen meddő munkát végez, a mi határozottan nemzetgazdasági veszteség; és azt lehet mondani, hogy mentül szorgalmasabb a gazda, annál inkább kiteszi a tulajdonát az elkopárosodás veszélyének.

Ezek a területek a kopárterületek fogalma alá nem vonhatók, mert azok ma még nem kopárságok; de a ki a vasutakon Budapestről észak felé utazik, az mindenütt láthatja azokat a veszélyeket, a melyek ezeket a területeket fenyegetik. A bajon igen nehéz segíteni, mert minden intézkedés határozottan bele vág a magántulajdon körébe. Mint jogászember nagyon fel tudja fogni az egyéni tulajdon értékét, de szeretne egy középutat találni, mi módon lehetne e területeket fentartani a jövő generációnak.

A felvidéken már vannak oly területek, a melyeket ekemivelés alá nem érdemes venni; de a legelőterületek között is van sok, a mely nem ér már semmit.

Felhivja tehát a kormány figyelmét, hogy akár társadalmi úton, nevezetesen az iskolák és a közvélemény nyilvánulását intéző sajtó útján, ezt a kérdést mentül élénkebben tárgyalja; és megfontolásra ajánlja, hogy más törvényhozások az ilyen területek befásítását kisajátítás útján biztosítják. Így Németországban a teljes kisajátítás van behozva.

A közérdek szempontjából szükséges erdősítéseknél különösen figyelembe veendőek szerinte a közegészségügyi szempontok; — a melyeket mindenki tud méltányolni, a ki a főváros erdőkkel való körülvételének tervét, vagy az alföldi városoknak hasonló czélu törekvéseit ismeri.

Felhivja tehát a kormány figyelmét arra az eszmére is, hogy az üdülő és gyógyhelyek telepei körül védőterületeket alkosson, a melyen belül a fennálló erdők állományának fentartásáról gondoskodás történjék, másrészt pedig az ezen védőterületen belül fekvő erdőtalajok beerdősíttessenek.

A belügyministeriumban a közegészségügyi kor-

mányzat enquête-szerű tárgyaláson foglalkozott egy törvényjavaslati tervezettel, és ennek körén belül épen a kormányzat részéről merült fel ezen védintézkedéseknek eszméje.

Felszólalását a következőkben foglalja össze: első sorban szükségesnek tartja, hogy egyrészt a kopárterületek kiterjedtebb módon való beerdősítéséről gondoskodás történjék, másrészt pedig, hogy az elkopárosodás veszélyének okvetlenül kitett területek, esetleg kisajátítás útján, más művelési ágaktól elvonassanak, vagyis a feltétlen erdőtalaj mindenütt felkutatva megállapíttassék és kisajátíttassék; másodsorban pedig szükségesnek tartja azt is, hogy a befásítások kérdése a közegészségügyi érdek szempontjából is rendeztessék.

Indítványt a teendőkre nem tesz; csak azt óhajtana, hogy a felvetett kérdések akár novelláris úton, akár pedig e javaslat keretében megoldassanak.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A felszólalás fontosságát méltányolom, különösen az erdőtalajt és az irtványföldeket illetőleg. Azonban egygyel adós maradt a tisztelt felszólaló úr: hogy t. i. a kisajátítások költségei honnan szereztessenek be, mert ezekre eddig fedezet nincs.

Minden esetre ezen kérdés — a mely iránt teljes érdeklődésemet nyilváníthatom, — túl esik ezen törvényjavaslat keretén, a mit a felszólaló úr maga is elismer. A másik kérdést, a fürdőket védő területek biztosítását illetőleg tegnap már kijelentettem, *hogy rendeltileg, esetleg törvényhozási úton is, gondoskodni szándékozom arról, hogy a fürdők környezetét tönkre tenni ne lehessen.*

Szivák Imre:

Felhossa a nehézségeket, a melyek a kopárterületek befásítása és a kopárosodás veszélyének kitett területek kisajátítása körül — pénz hiány miatt — a külföldön is felmerültek.

Ő ezúttal is a szoros nyilvántartás vezetését sürgeti, különösen a feltétlen erdőtalajok recultiválása tekintetéből; ez külön költséggel nem jár s tulajdonképen csak az erdő törvény végrehajtásának egyik biztosítéka.

A központban lehet most is ilyen nyilvántartás, de a községekben ez idő szerint annak nyoma sincsen.

A mi feladatunk kettős: egyik a létező erdők conserválása, a másik a letarolt erdők recultivációja, különösen ott, a hol a birtokosokra ezzel nem rovnunk új terheket. A kérdést ezen javaslat átmeneti intézkedéseivel is könnyen meglehet oldani, mert csak az iránt

kell intézkedni, hogy az erdőtörvénynek eddig elvben meglevő intézkedései a gyakorlatba is átmenjenek.

A mi a gyógyhelyeket illeti: megnyugszik a miniszter úr kijelentésében. Pénzünk nincs a kisajátításra, de azt a célt, a melyet Smialovszky és a miniszter úr hangoztatott, el lehet érni szerinte rendeleti úton is. Ő is tanúja volt a küzdelemnek és ellentétnek, a mely a fürdőtulajdonos és a területtulajdonos községek, valamint a nagy közönség érdekei között felmerült. Ezért nem népszerűek a gyógyhelyek a községek szemében, és nem válhatnak nagy gyógyhelyekké, úgy mint a külföldiek.

A fürdőkörnyékek legeltetésére vonatkozólag megjegyzi, hogy abban az esetben, ha csak reducált területeken engedtetik meg a legeltetés: ezért méltányosság szempontjából recompensatiót kell nyújtani, s az lehetséges is. Itt az államnak csak jóakarató intervenció lehet a szerepe, jóakaratólag a községek és a telektulajdonosok közé állni és felhívni az utóbbiakat, hogy a községet a legeltethető területek reducálása folytán szenvedett károk után, kárpótlásban részesítsék.

Arra nézve pedig, hogy a vágások nincsenek a gyógytelepek szükségleteire való tekintettel beosztva, megjegyzi, hogy tényleg tud eseteket, hogy közvetlenül a gyógytelepek közelében történtek tarolások.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Közvetlenül az utak mentén is.

Szivák Imre:

Az talán még közbiztonsági szempontból indokolva van és helyeselhető. De tapasztalta, hogy a gyógytelepeknél történtek olyan vágások, a melyek folytán a használt sétahelyek megszűntek. Itt is összhangot kell teremteni az országos és a helyi igények között. Itt sem kell törvény: ha adott esetekben a kormány, mint semleges jóakarató factor közrehat, meg lehet a kérdést oldani a nélkül, hogy erőszakos állami intervencióra lenne szükség.

Horváth Sándor, előadó:

Néhány felvilágosítást kíván adni. Mindenekelőtt megjegyzi, hogy a feltétlen erdőtalajok közé sorolt területek felújítására nézve tényleg gyakoroltatik ellenőrzés. Az ország egész területén minden erdő, akár magánosnak, vagy testületnek birtoka, törzskönyvezve van a vármegyéknél, parcella szám és a birtokos neve szerint; azon kívül azon erdőknél, a melyek üzemterv szerint kezelendők, még az üzemterv kivonata is nyilvántartatik.

A magánbirtokosoktól csak azt lehet megkövetelni, hogyha egy feltétlen erdőtalajon álló erdőt kihasználják, azt hat év alatt be is erdősítsék. Ennek az ellenőrzésére be van rendezve nem csak a centrum, hanem kint minden királyi erdőfelügyelőség. Nem állíthatja, hogy itt-ott mulasztás ne történt volna, de ennek oka tisztán csak elnézés lehet.

A községeknél nem vezetetik nyilvántartás, de hát erre minden kis községet nem is lehet kötelezni.

A fürdőknél épen arra az álláspontra helyezkedett a kormány, hogy a fürdőtelepeknek és a nagy közönségnek érdekeit összeegyeztesse a szomszédos lakosság gazdasági érdekével. Különösen a Szepességben fordultak elő e tekintetben éles ellentétek; két év előtt ugyanis egész revolúció készült, a mely onnan eredt, hogy a fürdők érdekében a turista út feletti összes erdőkben eltiltották a legeltetést. Ez által kizárattak a marha a havasi területekről is, mert csak a tilalmazott területeken át juthatott volna a havasokra. Itt tényleg nagy volt a zúgolódás és akkor a miniszter úr utasítása folytán szóló személyesen volt kint a helyszínen s mondhatja, hogy az ellentéteket teljesen ki lehetett egyenlíteni s azt hiszi, hogy most nincs is ott elégtelenség sem a fürdőtulajdonosok, sem pedig a községek részéről. Szerencsére olyan a helyzet, hogy épen ott, a hol a községek a legeltetést leginkább kívánják igénybe venni, a fürdőközönség nem fordul meg. Azonban a turista utak mentén és fürdőtelepek közelében szigorúan megtiltatott minden legeltetés, de abba maguk a községek is beleegyeztek.

A vágásokra vonatkozólag megjegyzi, hogy tény, hogy az üzemtervek első elkészítése alkalmával hibák követték el, de mióta az állami kezelés Szepesben életbe lépett, minden község terve revideáltatott és a vágások úgy helyeztetek el, hogy az erdők szembeötlő pusztulás képét most már nem fogják nyújtani.

Elfogadott elv, hogy sakktábla módjára osztatnak be egész kis vágások, különböző helyeken. Azt kikerülni, hogy látható helyen ne legyen egy-egy vágás nem lehet, mert ez annyit jelentene, mint nem használni az erdőt; különben is egy-egy kis vágás, vagy tisztás, mely mint kis oázis hat a szemre, nem tesz kellemetlen benyomást a szemlélőre.

Van azonban egy nagy nehézség és ez az, hogy Táfra-Füred és Csorba között igen nagy terület magánbirtokosoké. Itt a földművelésügyi kormánynak más eszköze nincs, mint az erdőtörvény 4-ik, esetleg a 2-ik §-át alkalmazni; ha a 2-dik §. alkalmazható, el is lehet érni a czélt, de ha csak a 4-ik §., akkor nem

lehet mást tenni, mint követelni, hogy hat év alatt beerdősítsék a teljesen letarolt erdőterületet. A legnagyobb baj az, hogy ezek a magánbirtokosok hosszú időn át nem tettek semmit az erdősítések terén. Az utóbbi időben azonban belátták a hibát és ők is hozzáfogtak a beerdősítéshez. De igen kevés az a mi történt, ahhoz képest a mi még hátra van. Azt is meg kell még jegyeznie, hogy a legnagyobb pusztítások, tarolások, még az erdőtörvény életbelépte előtt és életbeléptetése idejében történtek.

Darányi Ignác, minster, elnök:

Megnyugtatóra szolgálhat a tisztelt értekezletnek az a kijelentésem, hogy a *fürdők vidékét egy felsőbb szakközeg által beutaztatom, azon célból, hogy amennyiben intézkedések volnának szükségesek, azok megtörténjenek*, mert magam is láttam, hogy sok a tenni való.

A mi a másik részét illeti a dolognak, azt a mit Szivák Imre képviselő úr felhozott, arra nézve csak azt mondhatom, hogy sok történt már az erdőtörvény életbe léptetése óta a kopár területek beerdősítése tekintetében. De azt találom, hogy a mi történhetik, annak gyorsabb tempóban és nagyobb arányokban kell történnie. Ennek tulajdonítandó, hogy a kopár területek beerdősítése a trónbeszédbe is belevétetett. De miután az országban sok csemetekertet létesítettem és nagy összeget vettem fel a csemetekertek céljaira a költségvetésbe: azt hiszem, hogy pár év múlva már is sokkal több csemetét adhatunk ki, mint eddig s így rövid idő múlva a kopár területek beerdősítése az eddiginél sokkal nagyobb arányokban fog megtörténni.

Bekscics Gusztáv:

Örvendve veszi tudomásul a gyógyhelyekre vonatkozó ministeri kijelentést, de felhívja egy dologra a minister figyelmét. Eddig mindig az erdővidékek vétettek figyelembe a fürdő és gyógyhelyeknél, pedig van olyan fürdő sok, a mely nem áll erdőterületen: ezekre is tekintettel kellene lenni. Példa a Balaton vidéke.

Volt szerencsés felhívni a földmivelésügyi kormány figyelmét arra a homokgyűrűre a Balaton vidékén. Az előző földmivelésügyi minster megindította az actiót a beszőlősítés és gyümölcsfák ültetése tekintetében; nem szükséges ennek folytatását hangsúlyoznia, csak azt kéri, hogy, ha egy magasabb közeg kiküldetik a fürdők és gyógyhelyekre, az a balatoni és általában a lapályon levő fürdőket is vizsgálja meg.

Darányi Ignác, minister, elnök :

A Balaton vidékére nézve meg kell jegyeznem, hogy az a terv, hogy a Balaton egyik oldaláról, a filloxa által elpusztított oldalról, a szőlő a másik homokos területre helyeztessék át — minek eszméjét annak idején Beksics Gusztáv vetette fel — teljesen sikerült. Sokáig ingott a dolog, mert az érdekeltek nem akartak átköltözködni, de most már teljesen sikerült az actió, úgy, hogy személyesen megtekintve a dolgot, öröömöm telt az eredményben. Ha tudjuk folytatni, folytatni fogjuk.

De most még nagyobb actióval foglalkozom: hogy t. i. a Balaton másik oldalán is reconstruáljuk a szőlőket és ha azt elérjük, akkor elérjük Beksics Gusztáv ideájának megvalósítását is.

Beksics Gusztáv :

Köszönettel tudomásul veszi a minister kijelentését.

2. §.

Változatlanul elfogadtatik.

3. §.

Matuska Péter :

Ehhez a §-hoz módosítást indítványoz. Kapcsolatban azzal, a mit Szmrecsányi Arisztid tegnap felemlített, hogy t. i. a felvidéken az úrbéresek vétel és csere útján sok olyan erdőterületeknek jutottak birtokába, a melyek mélyen benn fekszenek az erdőben és a melyek igen buja növényzettel birnak, úgy, hogy ott az időleges legeltetés, szakértők kijelentése szerint, az erdősités hasznára válnék: kéri ennek a §-nak oly értelmű pótlását, hogy a földmivelésügyi minister úr felhatalmaztatik, hogy az 1. §-ban felsorolt erdőkben a legeltetést, a mennyiben az a beerdősítésnek az ő közegei vizsgálata szerint is kárt nem okoz, sőt esetleg annak előmozdítására szolgál, rövidebb, vagy hosszabb időre megengedhesse.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ahhoz készséggel *hozzájárulnék, hogy legyen egy általános §., a mely bizonyos kivételes intézkedésekre felhatalmazást adjon.* (1. §. d.) De ne tegyük meg a kivételezést minden szakasznál, hanem vegyünk fel erre vonatkozólag egy általános §-t. Aligha zárkozhatunk el ez elől, mert lehetnek majd olyan esetek, a melyekre most nem gondolunk, s a melyeket most nem láthatunk előre. Akkor jó lesz, ha van egy kivételes eszköz, de arról ne itt szóljunk a kötelező erejű intézkedéseknél, mert ez

egyenes biztatás volna az illetőknek, hogy mindenütt kivételt kívánjanak.

Smialovszky Valér:

Czélszerűnek tartaná ebben a §-ban, a legeltetés mellett, felemlíteni az alomszedés jogosultságát is.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ez helyes és gyakorlati megjegyzés!

Horváth Sándor, előadó:

Megemlíti, hogy a földmivelésügyi kormánynak arra, hogy kivételes engedélyt adhasson a legeltetésre: felhatalmazása van már az erdőtörvényben. A törvényes legeltetési jog az erdőtörvény 7-ik §-ában van megállapítva, ez az általános rendelkezés; de a legeltetés szabályozására vonatkozólag felhatalmazása van a földmivelésügyi kormánynak a 17. §-ban, mely feljogosítja a ministert az üzemtervek megállapítására; ez alapon tehát a földmivelésügyi kormány adhat kivételes engedélyeket a legeltetésre, a minthogy adott is.

Különösen inséges években, felhatalmaztattak a közigazgatási bizottságok, hogy a hol a legelőhiány nagy mértékben elő lépett, ott engedjék meg még a vágásterületeken is, korlátolt mértékben, a fűhasználatot és a legeltetést.

Mindezeknél fogva a 3-ik §-nak megtoldását nem tartja szükségesnek, mert szerinte az felesleges volna.

Matuska Péter:

Elejti módosítványát, de ezen §. szabatosabb szövegezését kívánja.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ha szabatosabb szövegezést találunk, minden esetre a mellett leszünk. Sok például a hivatkozás is a javaslatban a létező törvényekre, azt is lehetőleg ki fogjuk küszöbölni. Különben ez tisztán szerkezeti dolog, erről most ne beszéljünk.

4. §.

Változatlanul elfogadtatik.

5. §.

Horváth Sándor, előadó:

A későbbi §§-ok ezt a §-t úgy szólván feleslegessé teszik, de felvétellett, mert aggodalmak merültek fel, hogy az állam beavatkozik a tulajdonjogba.

6. §.

Mihályi Péter:

Azt kérdi, hogy azon erdőkre nézve, a melyek még ezen törvény meghozatala előtt jutottak állami kezelésbe, a szerződésben kitűzött határidő a mértékadó, vagy azokra nézve is ezen törvényben megsabott módoszat fog életbe lépni.

Horváth Sándor, előadó:

Az átmeneti intézkedések között van egy §. mely kimondja, hogy az eddigi szerződések hatályukat veszítik, kivéve azoknak egy rendelkezését, a mely a kezelési költségnyadra vonatkozik, a mely rendelkezés érvényben marad addig, a meddig a szerződés tart. (49. §.)

Groisz Gusztáv:

Miután az 1. §-ban testületek erdeinek állami kezelésbe való vétele fordul elő túlnyomólag, képzel egy esetet, hogy egy község eladja az erdőségét felsőbb hatóság jóváhagyása mellett magánosnak; a minek következtében megszűnik az erdőnek azon minősége, a melynek alapján az állami kezelés alá került. Az a kérdés már most, hogy az a magántulajdonos, a ki egy községi erdőt vett meg, vagy hitbizományból, vagy magánalapítványból egy darabot — vajjon mely időben jut erdejének szabad és korlátlan használatához?

Ebben a §-ban az áll, hogy a minister egy éven belül határoz. Az első kérdésem tehát az, hogy vonatkozik-e ezen intézkedés ilyen esetekre is?

Darányi Ignác, minister, elnök:

Épen azokra vonatkozik!

Groisz Gusztáv:

Ha vonatkozik, akkor azt kérdi, hogy ennek a magántulajdonosnak minő jogorvoslata van a minister esetleg sérelmes határozata ellen?

Mert lehet, hogy a minister megtagadja az állami kezelés alól való kiadatást; akkor a magántulajdonos, mi úton fog magának elégtételt szerezni a — szerinte — sérelmes ministeri határozattal szemben?

Annyival inkább bír alappal ez a kérdés, mert ugyanaz a minister határoz az ily ügyben, a kinek állásánál és ressortjánál fogva kiválóan érdekében áll az ilyen erdőségeknek állami kezelésben való megtartása, épen a közérdek szempontjából.

Tehát e tekintetben kér felvenni valamely intéz-

kedést, hogy a miniszternek ez irányban hozandó sérelmes határozatával szemben minő jogorvoslat jöhet alkalmazásba?

Horváth Sándor, előadó:

Az az eset, melyet Groisz Gusztáv felemlített, ezen §. alá esik. Tehát, ha egy község eladta erdejét magánbirtokosnak, annak közvagyon jellege megszűnik és így az állami kezelés is eo ipso megszűnik. A mi pedig azt illeti, hogy minő jogorvoslattal élhet a magánbirtokos abban az alig bekövetkező esetben, ha a miniszter az állami kezelést megszüntetni vonakodik: megjegyzi, hogy a birtokos — mint minden más önkényes intézkedéssel szemben is — a bíróságnál vagy a törvényhozásnál kereshet orvoslást.

Groisz Gusztáv:

Mivel tehát a §-ban érintett határozat tulajdonképpen nem érdemi-határozat: a §. világosabb szövegezését kéri.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Nagyon positiv ennek a §-nak az intézkedése; de a 3-ik bekezdésnél lehet a «határoz» szó helyett azt tenni, hogy a földmivelésügyi miniszter egy éven belül «intézkedik.»

Szivák Imre:

Nem tud a maga életéből esetet, hogy községek adtak el közerdőt magántulajdonba, de azt tudja, hogy hitbizományi és egyházközségi erdők csakugyan liberáltattak.

Ilyen esetekben a kultuszminiszterium és a földmivelésügyi miniszterium, utóbbi mint erdészeti hatóság, szigorúan a recompensáció terére áll, s olyan feltételekkel engedi meg az eladást, cseréért, hogy az eladó hasonló értékű erdőt köteles szerezni. Ez a minimális óvatosság.

Ha ilyen intézkedés kimondatik, akkor legyen is megfelelő gondoskodás annak végrehajtásáról, és pedig két irányban.

Az egyik az, hogy az eladó köteleztessék hasonló értékű erdőterületet szerezni.

A másik recompensáció az, hogy ha a véderdőterület, kopár terület, feltétlen erdőtalaj magántulajdonba megy is át, ne essék ki az erdőtörvény második, negyedik és ötödik §§-ainak hatálya alól.

Szólok újra hangsúlyozza, hogy a scontró általánosan keresztül vive nincs; hogy a reconstruálandó területek nyilvántartva nincsenek. Mit ér tehát, ha

papíronon ki is mondjuk az óvó intézkedéseket, de azok az életben végrehajtva nincsenek. A legnagyobb súlyt arra helyezi, hogy az utolsó állami vagy törvényhatósági erdőtiszt, valamint a községek is nyilvántartást vezessenek. Biztosítja, hogy Pestvármegyében 100 és 100 holdra menő területek vannak, melyeknél senki sem gondol reconstruálásra.

Darányi Ignác, minster, elnök:

Kijelenti, hogy ha speciális esetet adnak neki tudtára, a legnagyobb szigorral fog eljárni. Elismeri, hogy tekintve a kopárterületek befásításának nagy fontosságát, fokozott nyilvántartás vezetendő, de annyi bizonyos, hogy ha e törvényjavaslat elfogadtatik, sokkal nagyobb lesz a garancia az iránt, hogy mulasztások a jövőben ne forduljanak elő.

7. §.

Szivák Imre:

Felveti a kérdést, vajjon szükség van-e erre a §-ra?

Horváth Sándor, előadó:

Az első §. úgy van construálva, hogy nem az összes erdőbirtokosokat kötelezi feltétlenül arra, hogy erdeiket állami kezelésbe adják. Beállhat tehát az az eset, hogy azok is, kik állami kezelésbe adták erdeiket, idővel oly viszonyok közé jutnak, melyek erdeiknek az állami kezelésből való kivételét megengedik.

Szivák Imre:

Codificationális szempontból veszélyesnek tartja ezt a §-t, mert ez élet veszi az eddigi §§-oknak, továbbá a §-ban nincs semmi ok sem megjelölve, a mely alapon az állami kezelés megszüntetése kérhető és kimondható; tehát teljes discretiót enged a minsternek.

Darányi Ignác, minster, elnök:

Hivatkozik ennek a §-nak második bekezdésére, melyben bizonyos megszorítás foglaltatik, *De azért elismeri, hogy a felszólalás megfontolást érdemel.*

Groisz Gusztáv:

Nem csak nem kihagyandónak, hanem nagyon is szükségesnek tartja ezt a §-t; mert csak ez a §. enyhíti a hozandó törvénynek azt a szigorát, mely tulajdonképen a tulajdonjogot támadja meg. Ha ez a §. nincs benn a törvényben, akkor az egyszer állami kezelésbe átment erdőket onnan többé kivenni nem lehetne, még discretionáliter sem. Még ha teljes garantiát is nyújtana valaki az iránt, hogy egészen szakszerűen kezeli erdejét, még akkor sem következhetnék

be az erdőnek állami kezelésből való kivétele; már pedig azt tartja épen helyesnek, a mi itt van kimondva, hogy az erdők legalább időről-időre — még pedig oly hosszú időközök után, mikor lehetővé vált, hogy például egy nagy hitbizomány, vagy magánalapítvány egészen szakszerűen berendezkedik az erdőkezelésre nézve — az állami kezelésből kibocsáthatók legyenek. Mint az előadó úr tegnap felemlítette, vannak városok, pl. Kassa, vagy Debreczen, melyek mintaszerű erdőgazdaságot folytatnak; ha tehát valamely város, vagy hitbizomány ilyen mintaszerű kezelést rendez be, miért legyenek kötelesek saját tulajdonukat továbbra is állami kezelésben hagyni?

II. Fejezet.

Az állami kezelés közegeiről.

8. §.

Br. Roszner Ervin:

Annak a nézetének ad kifejezést, hogy lehetnek oly helyek, a hol az erdőgondnokság kerületét egészen összhangba hozni a közigazgatási járások kerületével nem lesz lehetséges.

Igy például Máramaros vármegyében, a hol szintén megkísérlették összeegyeztetni a kétféle kerületet, mégis kénytelenek voltak egy járást ketté szakítani, mert különböző szempontok gyakorlatilag így kívánták.

Tehát csak annyit kellene talán mondani, hogy a kétrendbeli kerületek «lehetőleg» essenek össze.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A járási erdőgondnokságokra nézve ezt ki lehetne mondani.

9. §.

Jónás Ödön:

Kérdi, hogy a «szükséges segéd személyzet» alatt az erdővédek értendők?

Horváth Sándor, előadó:

Nem az erdészeti altisztek, hanem az irodaszolga és az irnokok!

10. §.

Br. Roszner Ervin:

Több aggodalma van ezen §-ból kifolyólag. Az első aggodalma az, hogy azon exemptió, mely itt statuáltatik az erdőgondnokságok személyzetére nézve, egy régi törvénnyel áll ellentétben. Az 1886. évi

XXI. törvénycikk 57. §-a értelmében ugyanis a főispán, egyedüli kivételével a törvénykezési közegeknek, az összes államhivatalnokokkal szemben bizonyos felettes hatóságot gyakorol. Nevezetesen felhívást intézhet hozzájuk, továbbá a fontosabb állomások betöltésénél véleménye meghallgatandó. Ezek között az állomások között van felsorolva az erdőigazgatói és erdőmesteri állás is és így miután az erdőhivatal élére rendesen erdőmester szokott kineveztetni, az erdőhivatali állás a főispán meghallgatásával volna betöltendő.

De azonkívül az erdőhivatalnak és erdőgondnokságnak közvetlen alárendelése a ministerium alá, az autonomia szempontjából is kifogásolandó, mert mikép kívánható az, hogy kellő szolgálati viszony legyen a közigazgatási bizottság és az erdőhivatal személyzete között akkor, a midőn a közigazgatási bizottság, a mely ezen javaslat igen sok §-ánál fogva kell hogy felhívásokat intézzen az erdőhivatalhoz, evvel szemben semmiféle felettes hatósági joggal felruházva nincs, mert az egész erdőhivatal már közvetlen a ministernek van alárendelve?

Fegyelmi szempontból is igen akadályosnak látszik ez a §. és indokolatlan is. Mert hiszen, vegyünk például egy más államhivatalt, például a magyar királyi pénzügyigazgatót, a ki a hivatali rangfokozatban magasabb osztályzatban van, mint az ezen §-ban érintett erdőtisztek, az is a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának fegyelmi hatósága alá tartozik első forumban.

Semmiféle jogi sérelem nem következne — szerte — ebből az intézkedésből az erdőtisztekre nézve sem, mert hiszen, ha az autonom testületek velük szemben kimondják jogtalanul a fegyelmi eljárást, már az eljárást elrendelő határozat ellen is felebbezésnek van helye és így a ministernek módjában van az illetőt megvédeni, már a limine visszautasítani az egész eljárást; így tehát semmiféle zaklatásról szó nem lehet. Különben is itt csak községi érdek jó figyelembe első sorban. Nem volna czélszerű az instantia menetét annyira megváltoztatni és kivételeket teremteni. Ez az önkormányzat csökkentésére és erőtlénítésére vezetne és akkor, mikor e törvényjavaslat még fokozott tevékenységet kíván az autonomiától, nem volna czélszerű e kivételek létesítése.

E szempontokat tartva szem előtt, ezen §-nak olyan módosítását javasolja, hogy az erdőtisztek felett fegyelem tekintetében első fokban a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya ítéljen, másod fokban pedig a földművelésügyi minister.

Beksics Gusztáv:

Nagyon fel tudja fogni azon valóban szépen és nemesen kidomborított momentumokat, melyeket a helyi autonomia szempontjából előtte szóló hangoztató, azonban megvallja, hogy e szempontok nem győzték meg arról, hogy a minister javaslatának álláspontja volna helytelen.

Igaz ugyan, hogy ez a törvényjavaslat az autonomikus aggodalmakat nem oszlatja el, s így abba a helyzetbe jutottunk, hogy most az értekezletnek ezen teljes ülésében kell leszámolni az autonomikus aggodalmakkal. Szóló ez aggodalmakat nagyra becsüli. De mégis sokkal magasabb érdeknek tartja az erdőrendészeti és az erdőkulturai ügyet.

Hogy fegyelmileg kivonatlik a helyi érdekelttség köréből az erdészeti szakközeg, ezt kiválóan azért helyesli, mert így nincsen befolyásolva és belenőve a helyi érdekelttség össze-vissza kúszált ága-bogaiba, a mi szükségszerűleg bekövetkeznék akkor, ha a felső fokú fegyelmi bíróság magában azon körben volna, melynek befolyásától kell felszabadítani az erdőtisztet.

Felhívja az értekezlet figyelmét más hasonló intézményekre, például a kataszterre. Szóló ép most írta meg a legújabb kor történetét és foglalkozott a kataszterrel és a földtehermentesítéssel. Tanulmányai arról győzték meg, hogy a kataszternél az volt a baj, hogy az eljáró közeg bele helyeztetett a társadalom azon milieujébe, melylyel együtt élt és: rossz lett a kataszter, mert mindig valami helyi érdek játszott be a közérdekbe.

A mennyiben tehát ezen törvényjavaslat a helyi érdek milieujéből kiveszi az erdőtisztet és az állami hatóság közvetlen intézkedése alá helyezi, ezt nemcsak helyesnek, hanem szükségesnek is tartja, úgy annyira, hogy enélkül nem is gondolná, hogy keresztül volna vihető az az üdvös cél, melyet a javaslat maga elé tűz.

Felkéri tehát az értekezletet, hogy ha akármilyen nagy súlyt is tulajdonítana báró Roszner előadásának, maradjon meg a minister álláspontja mellett.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Azt hiszi, hogy az 1886-ik évi XXI. törvénycikk elég keretet és tért ad, hogy azon szempontok, melyeket báró Roszner hangsúlyozott, érvényesüljenek. Felolvassa az idézett törvénycikk 57. §-át és megjegyzi, hogy bizonyos körülmények között ezt a rendelkezést

is terhes betartani, mert vannak esetek, a mikor 24 óra alatt valakit át kell helyezni, mert megtagadta például az engedelmisséget, vagy más eclatáns esetben kell példát statualni; szóval az erdészeti tisztek között, bizonyos fokig, katonai fegyelmet kell gyakorolni, ennek pedig egyik feltétele a gyors intézkedés.

Szerinte a felolvasott törvényszakasz a br. Roszner által hangsúlyozott szempontoknak teljesen megfelel, tovább menni nem hajlandó, bár ő a főispáni hatáskört mindig védelmezi.

Horváth Sándor előadó:

Megjegyzi, hogy a közigazgatási hatóság és az erdőhivatal közti viszony rendezve van egy következő §-ban, a melyben meg van mondva, hogy az erdőhivatal az erdőrendészeti hatóság intézkedései szerint hajtja végre a teendőit. (14. §.)

III. Fejezet.

A magyar királyi állami erdőhivatal hatásköréről.

11. §. Bekezdés és a) pont.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Nem szeretné, ha e pont intézkedése úgy magyarázhatnák, mintha a határkijelöléseknek valami magánjogi következése lehetne. Ő ezt tisztán technikai dolognak tartja; a helyett t. i., hogy a birtokosok privát mérnököt kérnek fel, az állami közeg fogja kijelölni a határokat. *Czelszerűnek tartaná tehát valahogy kifejezni azt, hogy a határkijelölések magánjogok sérelmét nem vonhatják maguk után.* (1. §. bekezdés.)

11. §. b), c) és d) pontjai.

Változatlanul elfogadtatnak.

11. §. e) pont.

Mihályi Péter:

Azt hiszi, hogy a 11. §-nak a keretében határozott kifejezést kellene adni annak, hogy mi a törvényjavaslat szándéka, hogy melyek azok a teendők, a melyek erdészeti szakképzettséget igényelnek és az erdők fentartására és kihasználására vonatkoznak. Vannak ugyanis oly műveletek, melyek véleménye szerint e teendőkhöz tartoznak és e pontban felvolnának sorolandók. Felhossa a faanyagok köbméterenkinti meghatározását, ezek itt nincsenek benn e pont-

ban, pedig — szerinte — mégis ide tartoznak. Szükségesnek tartaná tehát itt a teendőket azért is nagy óvatossággal meghatározni, mert a 13. §. bizonyos teendőket kivesz az erdőhivatal hatásköréből, melyek pedig szintén szakképzettséget igényelnek.

Horváth Sándor, előadó:

Megjegyzzi, hogy a törvényjavaslat szándéka az, hogy az erdőhivatal végezze az összes szakképzettséget igénylő teendőket.

Beksics Gusztáv:

A kérdést akként vélné megoldandónak, hogy a 11. §. első bekezdésében általában kimondatnék, hogy az erdőtisztek az összes szakértői teendőket végzik és magában a §-ban azután a teendők exemplative és nem taxative sorolhatnának fel.

Darányi Ignác, minister, elnök:

E módosítást helyesnek találja.

11. §. f) pont.

Változatlanul elfogadtatik.

11. §. g) pont.

Mihályi Péter:

Megjegyzzi, hogy náluk, a hol a legújabb időkig magánerdőtiszt volt, a kihágásokban és más esetekben, a melyekről az erdőőr jelentést tett, az erdőtiszt járt el s ez nagyon czélszerűnek és üdvösnek bizonyult. A közbirtokosság csak akkor vett a kihágásokról tudomást, midőn a főszolgabírói hivataltól azokból kifolyólag valamely pénzüsszeget vett fel. Itt kötelezőleg kellene kimondani, hogy az erdei kihágásokban az erdőtiszt járjon el, mert ő is ért hozzá.

Beksics Gusztáv:

Ezt nem lehet elfogadni, a facultativ formulázás a helyes; mert nem lehet a panaszjogot elvenni a közbirtokosságtól. Tegyük fel azt az esetet, hogy az erdőtiszt nem akar intézkedni? Akkor a birtokos sem járhatna el?

Mihályi Péter:

Tegyük tehát bele a szövegbe, hogy az erdőtiszt a birtokost — ennek kívánságára — képviselni tartozik.

Beksics Gusztáv:

Az a helyes, hogy ha a közbirtokosság nem akar valakit üldözni, joga legyen erre az erdőtisztnek; ha

pedig az erdőtiszt nem akar eljárni, akkor legyen joga erre a közbirtokosságnak. Az eredeti szöveg a helyes, mert az mindenféle visszaélésnek véget vet.

Horváth Sándor, előadó:

Itt mindenütt imperatív az intézkedés, csak a bíróság előtti képviseltetésnél facultatív.

Az erdőtiszt minden esetben nem képviselheti a birtokost, mert egy erdőtisztnek van 70—80 községe, és megtörténhet, hogy egy napon több helyt van tárgyalás.

Groisz Gusztáv:

Azt akarjuk kimondani, hogy a birtokosnak magának is joga legyen a bíróság előtt megjelenni.

A javaslatbeli szöveg pedig azt mondja, hogy ha az erdőtiszt akar a bíróság előtt megjelenni: joga van rá.

Ez olyan, mintha imperatív intézkedés volna, mert ha neki joga van arra, akkor a birtokost akaratára ellen is képviselheti; már pedig itten a költség tekintetében lehetnek olyan viszonyok, hogy a birtokos maga magát olcsóbban képviselheti a bíróság előtt az erdei kihágás tárgyalásánál, mint ha erdőtisztet küldene oda.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

De lehet, hogy egymással jól vannak a birtokosok és senki sem tesz feljelentést.

Beksics Gusztáv:

Ha a birtokos nem teszi, akkor az erdőtiszt tegye a panaszt.

Horváth Sándor, előadó:

Ez az erdőtörvényben is ki van mondva.

A képviseltetést illetőleg megjegyzi, hogy az nem kerül a birtokosnak semmibe, mert ez a károsító terhére számítatik fel.

Br. Roszner Ervin:

Czélszerűnek vélné, hogyha az erdőhivatal hatásköre kiterjesztetné olyképen, hogy figyelemmel kísérje az ítéletek végrehajtását, betekinthesse a bíróság ügykezelésébe és tapasztalatairól esetleg jelentést tessen a bíróság felettes hatóságának.

A maga részéről szívesen venné, ha a járási erdőgondnoknak joga volna betekíteni az ügyiratokba, hogy a nyilvántartás jól van-e vezetve, az ítéletek végrehajtva, s ha azt tapasztalná, hogy ott valami hátramaradás van, a mi súlyos beszámítás alá esnek, tegyen az alispánnak jelentést.

Groisz Gusztáv:

Azt nem lehet megengedni, hogy az erdőtiszt ellenőre legyen a megyei hatóságnak, így megalázni a megyét nem akarná, mert megalázás volna, hogyha az erdőtiszt kötelességévé tennők, hogy ellenőrizze a megyét, vajjon helyesen jár-e el?

Horváth Sándor, előadó:

Azt hiszi, hogy mindenféle aggodalom tekintetében megnyugtatót adhat.

Az erdőtiszt az általa bejelentett kihágásokról mindig tájékozva lehet, mert a törvényjavaslat elrendeli, hogy nyilvántartást vezessen a kihágási esetekről. Ebből tehát tudja, hogy mit intézett el a szolgabíró, mert értesítést kap az ítéletekről. Adott esetekben pedig illetékes helyen panaszt emelhet.

Nyegre László:

Gyakorlati szempontból szükségesnek tartja azt, hogy az erdőtiszt az erdőkihágási tárgyalásokon minden meghatalmazás nélkül is résztvehessen. Ezt rendkívül fontosnak tartja. Igen könnyen megtörténhet ugyanis az az eset, hogy az erdőtiszt maga constálja a károkat, a miket az illetékes bírósághoz bejelent. Már most, ha az illető községtől teszszük függővé, hogy mikép képviselteti magát a tárgyalásnál, megtörténhetik, hogy nem hatalmazza fel az erdőtisztet, hanem a tárgyalásnál megjelenik maga a községi bíró, a ki esetleg egyetértve a panaszlottakkal, a panaszt visszavonja.

Olyanformán óhajtaná ezt a pontot szövegezni, hogy az erdőtiszt «köteles» a tudomására jutott erdőkihágási eseteket az illető bírósághoz feljelenteni és az erdőkihágási tárgyalásokon részt «vehet».

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Az erdőtörvény 136-ik §-át felolvastván, megjegyzi, hogy az egészen megfelel a czélnak s azt hiszi *legjobb lesz ezt a §-t átvenni ebbe a javaslatba.*

Mihályi Péter:

Még csak a költség szempontját veti fel. Mostanig a képviseltetés minden külön díjazás nélkül történt. Erre a törvényjavaslatban is kér garantiát.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Nyoma lesz a javaslatban vagy az indokolásban, hogy az illető birtokosság külön költséggel nem terhelhető meg.

11. §. h) pont.

Beksics Gusztáv:

Az «áthágás» szó helyett a «kihágás» szót ajánlja.

Szivák Imre:

Az erdőtörvény az «áthágás» szót használja; maradjon itt is az.

Bedő Albert:

Jogilag az «áthágás» és «kihágás» közt különbség van. Az «áthágást» a birtokos a saját maga érdekében követi el, a saját maga érdeke ellen. Ez lényeges különbség.

Annak idején megvitatták azt nagyon alaposan.

11. §. i) pont.

Szivák Imre:

Itt kíván intézkedést az erdők fokozottabb nyilvántartása, nevezetesen az iránt, hogy az erdőhivatalok kötelesek legyenek az erdőtörvény 5. §-ának végrehajtása felett örködni.

Horváth Sándor, előadó:

Megjegyzni, hogy a nyilvántartások vezetésére külön hivatalok, az erdőfelügyelőségek vannak szervezve.

Mihályi Péter:

Most reflectál Sziváknak a véderdők nyilvántartását illetőleg nyilvánított aggodalmára; — s csak azt mondhatja, hogy Máramaros vármegyében nagyon is élénk a nyilvántartás; saját véderdejében volt ugyanis egy kis beerdősítendő terület, melyet régen beerdősített, mégis az erdőfelügyelőség részéről rövid időközben háromszor is kapott intést, hogy erdősítse azt be.

Sóltz Gyula:

Megnyugtató felemlítheti, hogy az erdőrendészeti áthágások 70%-a az erdősítések nem teljesítéséből ered. Ez is jele annak, hogy az erdősítés nyilvántartatik.

Szivák Imre:

Mond egy negatív példát: náluk annyira nincs nyilvántartás, hogy ki sincsenek jelölve a beerdősítendő területek, ott, a hol a közbirtokossági erdők megszüntek.

Horváth Sándor, előadó:

A községeknél nincsen erről nyilvántartás.

Szivák Imre:

Sehol sincsenek kijelölve.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Azt mondhatom, hogyha valahol hiba történt és megtudom: intézkedni fogok.

12. §.

Változatlanul elfogadtatik.

13. §.

Mihályi Péter :

A 13-ik §. bizonyos teendőket kivesz az erdőhivatal ügyköréből, a melyek pedig szakközeg munkáját igénylik; ezekkel a teendőkkel az erdőhivatalt kellene megbízni, holott a §-ból azt lehet gondolni, hogy a szakközeg csak véleményt ad és a végrehajtás tisztán az erdőőrre bízatik.

Darányi Ignác, minister, elnök :

A dolog értelme az, hogy a munkálatok közvetlen végrehajtása és a közvetlen erdővédelem nem az erdőhivatalt illeti, hanem az erdőőrt, de az erdőőr ellenőrzése kétségtelenül ki van mondva a 11. §. g) pontjában.

Különb. a 13-ik §-t újra szövegezzük úgy, hogy a 11. §-al teljesen összevágjon. (1. §. bekezdés).

14. §.

Szivák Imre :

Nagy súlyt helyez különösen a végső passzusra, a mely hivatva van megnyugvást kelteni a birtokosok között az iránt, hogy túlságos doctrinair zaklatásoknak nem lesznek kitéve. Ha a birtokosnak olyan kívánsága van, a mely nem ütközik törvénybe, azt az erdőhivatal figyelembe veheti. Erre ad a törvény bázist.

Ehhez a §-hoz azt a stiláris módosítást javasolja, hogy az utolsóelőtti sorból az «intézkedések» szó kihagyassék.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ezt úgy lehetne megoldani, ha : «ezen intézkedések korlátain belül» helyett : «ezen korlátokon belül» kifejezés vétetik fel.

15. §. 16. §.

Változatlanul elfogadtatnak.

VI. Fejezet.

A m. kir. állami erdőhivatal költségeiről.

17. §.

Mihályi Péter :

Itt az van mondva, hogy az erdőtiszt a község határában belül, midőn a birtokosság ügyében eljár,

fuvart igényelhet. Ez zaklatással járhat a birtokosokra nézve; de sok helyt ennek nem is volna értelme, mert sok erdőben legfeljebb lóhátan lehet járni.

E §-ban azt óhajtáná kifejezni, hogy az erdőtiszt a maga személyére nézve fuvart igénybe ne vehessen; inkább úti átalányát tartja felemelendőnek, miután a fuvardíj felszámítása felette nehéz volna az erdőben, a hol a kilométertávolságokat nehéz lenne megállapítani.

Ha azonban arról van szó, hogy az erdész műszereket vigyen ki, ott igénybe vehetne fuvart, vagy nap-számot.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ezt megfontolás tárgyává tehetjük!

Szivák Imre :

A fuvarra kevesebb súlyt helyez, mint a napidíjak kérdésére. Tudomása szerint van az állami kezelésnél szabályzat, az utiköltségekről; ha tehát a költségek a birtokosok terhére mennek, akkor ezt a szabályzatot a birtokosokkal közölni kellene.

Darányi Ignác, minister, elnök :

A napidíjak nem mennek a birtokosok terhére. Jó lesz ezt világosan kifejezni. Ez tulajdonképen a 18-ik §-hoz tartozik.

18. §.

Szivák Imre :

A költségek megállapításánál ez a §. dispensatio-nális jogot ad a miniszternek. A mostani ministert objectivnek és igazságosnak tartja, vele szemben nem tartana semmi correctivumot szükségesnek. Azonban e §. a kormány kezében a birtokosokkal szemben olyan nagy hatalmat ad, hogy ezt correctivum nélkül hagyni nem lehet. Legyen jogorvoslat akár a miniszter-tanács-hoz, akár a közigazgatási bírósághoz : mert a hol jogot adunk alkotmányos életben az államnak, adjunk jogot a birtokosnak is, hogy a véleménye szerint sérelmes határozat ellen felelbezhessen.

Darányi Ignác, minister, elnök :

De ezen költségek a költségvetésben is előirány-zandók!

Szivák Imre :

Kérdi, hogy átalányban állapíttatnak-e meg a költségek, vagy hogy lesz az a gyakorlatban?

Horváth Sándor, előadó:

Az egész vármegyére nézve megállapítatik legelőször a szervezet, a mely szükséges a kezeléshez, és aztán ennek költségei, a melyek a kivetésnél alapúl szolgálnak.

Ha kopárterületek nagyobb mennyiségben fordulnak elő, akkor ezek a részek tekintetbe nem vétetnek az általány megállapításánál.

A költségvetésben ki lesz mutatva, hogy mennyit fizet a vármegyei érdekelt birtokosság együttvéve és mennyi ezzel szemben a kiadás. A minister többet nem kívánhat, mint a mennyibe a kezelés kerül, de kevesebbet igen.

Szivák Imre:

A felebbezés megengedését szükségesnek tartja.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Hajlandó hozzájárulni, hogy a közigazgatási bírósághoz lehessen felebbezni, esetleg más kérdésekben is.

Groisz Gusztáv:

Ha a költségek budget tételt fognak képezni: a felett a közigazgatási bíróság nem bíraskodhat!

Beksics Gusztáv:

Ha már benne van a budgetben: nem lehet felebbezni!

Horváth Sándor, előadó:

Ha panaszjog adatik az általányok kivetése ellen: kérdi, hogy kinek adassék meg a panaszjog és mikép gyakoroltassék az? Egész sorozatát kellene az intézkedéseknek felvenni, hogy a birtokosok mi módon határozzanak ebben a tekintetben!

Darányi Ignác, minister, elnök:

A módokat keresni fogjuk. Azonban ehhez a társ-minister uraknak is lesz hozzászólásuk. Részemről hozzájárulnék ahhoz, hogy a közigazgatási bírósághoz valami módon a jogorvoslat lehetséges legyen.

Nyegre László:

Kizártnak tartja, hogy az ilyen panasz a közigazgatási bírósághoz mehessen. Annyira administratív természetű a dolog, annyira különféle viszonyok vannak az országban, hogy a közigazgatási bíróság egy ilyen kérdésben nem lenne képes magát tájékozni; honnan kérheti a szükséges adatokat? Csak a minis-

teriumból. Ennélfogva abban a meggyőződésben van, hogy az átalányoknál végérvényesen a földmivelésügyi minister döntsön.

Mihályi Péter :

Szükségesnek tartja, hogyha valaki túlterhelve érzi magát, legyen valami módja a panaszra.

19. §.

Mihályi Péter :

Felvilágosítást kér, hogy a jövedelmezés tekintetbe vétele nem fog-e nagy nehézségeket okozni az évi járulékok kivetésénél? Kérdi, hogy meg vannak-e minden erdő jövedelmezőségére az adatok és meg lesznek-e? Mert náluk, a hol megyei erdőtisztek voltak, a járulékok az erdők terjedelme arányában vették ki.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Nem volna igazságos, hogy egy erdő, a mely jól jövedelmez és egy kopár terület, a mely semmit sem jövedelmez: egyenlően fizessen. Az évi járulékok kivetésénél tehát a területnagyságon kívül az erdő jövedelmezőségét is figyelembe kell venni.

Horváth Sándor, előadó :

Úgy van tájékozva, hogy a jövedelem iránt felvilágosítást lehet találni a kataszteri nyilvántartásban.

Becze Antal :

Kérdi, vajjon a közigazgatási bizottság alatt a plenum értetik-e, vagy az erdészeti albizottság? A közigazgatási bizottság erdészeti dolgait rendesen az erdészeti albizottság végzi. Ebben az esetben azonban nem volna megnyugtató az erdészeti albizottsággal és kéri az évi járulékok kivetését a plenumra bízni.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Egy általános §. felvételét tartja szükségesnek, melyben jelöltessék meg határozottan, hogy mely esetekben intézkedik az albizottság és mely esetekben a plenum. A szóban forgó talán azon ügyek közé tartozik, a melyek a plenum elé valók?

20. §.

Mihályi Péter :

Megint egy módosítása van, még pedig az, hogy az évi járulékok maximumául ne a kataszterben meg-

állapított kezelési költség vétessék, hanem a kataszteri tiszta jövedelem 10%-a, mert tudjuk azt, hogy a kataszternél annak idején a kezelési költségek kiszámítása nem a legpontosabban történt.

Szmrecsányi Arisztid:

Nem tudna ő se ebbe a §-ba bele nyugodni, már csak azért sem, mert a kataszternél a kezelési költségbe be van számítva az őrzési költség is, a melytől pedig itten el kellene tekinteni.

A míg biztos számadatok nincsenek előttünk, addig bajos határozni. Ha számadatok bizonyítanak, hogy a kataszternél megállapított kezelési költség megfelelő és közel jár ahhoz a költséghez, a melybe eddig a kezelés került, akkor elfogadná ezt a §-t.

Discretióra bizni a dolgot nem lehet, mert azt hiszi, hogy a kezelési költségek mindinkább szaporodni fognak és pedig úgy, hogy az állami kezelés alatt álló erdőkben mintagazdaságok felé fognak törekedni.

Szakszempontról nem lehet ez ellen kifogás, csak hogy a jövedelmezőségnek nem felel az meg. Illusztrálja ez állítását az is, hogy a kincstári erdőbirtokok, a mint a kimutatásokból tudjuk, vajmi keveset jövedelmeznek, viszonyítva a szomszédban levő szabad erdőbirtokokhoz.

Általánosságban szólva: a mint megengedi, hogy a közérdeknek mindig alá rendelendő a magánérdek, úgy másrészt az egészséges törvényhozási politikát abban találja, hogy nem kell a közérdeket feltétlenül a magánosok kárára is érvényesíteni, hanem az érdekeket össze kell egyeztetni, a mit nem lát sem ebben a javaslatban, sem pedig az 1879. évi XXXI-ik törvényben; mindkettő kizárólag szakszempontról indul ki; az erdész örömét lelheti bennük; hanem a ki a közgazdaságot egészében veszi, nélkülözni fogja azokban az összhangot a többi őstermelési ágakkal.

Óhajtandónak tartja, hogy a kivitelben az illető factorok, a kik hivatva vannak dönteni, a mezőgazdasági érdeket is szem előtt tartsák, mert, hogy egyre ismételtlen figyelmeztessen, a jövő generatio kedvéért a jelen generatiót nem szabad feláldozni.

Visszatérve a §-ra, ismétli, hogy a kataszteri kezelési költséget, mint megbizhatatlant el nem fogadja; inkább hajlandó hozzájárulni ahhoz, hogy a katasztrális tiszta jövedelem bizonyos százaléka vétessék alapul az évi járulékok kivetésénél, habár itten sincsenek pontos adatok.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Felmutat egy kimutatást, a melyből kiviláglik, hogy Liptóban egy katasztrális holdon ez a kezelési költség 15 krt, Máramarosban pedig 5 krajczárt tenne.

Szmrecsányi Arisztid:

Igy a kezelési költség annyi volna, mint az adó.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ennyire a részletekbe ne menjünk: csak az elvről van szó, nem volna-e helyes az évi járulékok maximumául a kataszteri tiszta jövedelem bizonyos %-át venni?

Horváth Sándor, előadó:

Észrevétele az, hogy vannak területek, a melyeknek nincsen katasztrális tiszta jövedelmük.

Kaffka László:

Megjegyzi, hogy a kataszteri tiszta jövedelem ép oly megbizhatatlan, mint a kataszteri kezelési költség.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A kataszteri tiszta jövedelemre nézve 20 kötetes munka áll rendelkezésre, a hol vármegyénkint, városokint meg van állapítva a kataszteri tiszta jövedelem.

Úgy veszem ki, hogy a tisztelt értekezlet többsége a 20-ik §-nál a kataszteri tiszta jövedelem arányában óhajtja a kezelési költség-járulékok korlátait megállapítani, olyan területekre pedig, a melyeknek nincs kataszteri tiszta jövedelme, külön intézkedés felvételét tartja szükségesnek.

21. §.

Horváth Sándor, előadó:

Itten lehetne a közigazgatási bíróság által kívánt módosítást beilleszteni. (Olvassa a módosítást).

22. §.

Vértesy Ferencz:

E szakasz utolsó előtti sorában a «vagy» szó után «kivételes indokok alapján» kifejezést szeretné bevételni.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ez a szövegezés dolga.

23. §.

Változatlanul elfogadtatik.

Második Czim.

A közbirtokosságok és a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról.

24. §.

Mihályi Péter:

Kérdi, hogy az «erdőgazda» kifejezés pusztán csak a gazdasági térre vonatkozó teendők képviselőjére vonatkozik-e és nem szintén talán valamely erdészeti szakközeg értendő alatta, mert ha nem az utóbbi értendő alatta, akkor az még inkább megerősíti abban, hogy mindazt a szakdolgot, a mi a gazdasági teendőn felül van, az erdőtiszt köteles teljesíteni. Az erdőgazda szó egészen új kifejezés előtte.

Horváth Sándor, előadó:

Az «erdőgazda» nem szakközeg.

A dunántuli részeken ez a kifejezés használatos.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Az «erdőgazda» szó az indokolásban bővebben megmagyarázandó.

Szivák Imre:

A második címet, eltekintve kissé nehézkes szerkezetétől, a legérdekesebb jogi elaborátumok egyikének tartja. Általánosságban azonban egy pár elvet szükségesnek tart megemlíteni, nem annyira azért, mintha nem találná jól megoldva a kérdést, hanem mert bizonyos hézagot lát és azért is, hogy a megoldandó feladatokat még jobban illusztrálja.

Élesen kívánna kidomborítani azt az eszmét, hogy ezen újabban alkotandó erdő-compossessorátusok más feladattal ne birjanak, mint kezeléssel; céljuk csak az erdőkezelés rendszeres, alapos vitele legyen. Elő is írja ezt a megalkotandó statutum közelebről.

De mindenütt az 5-ik §-ban kimondott elv intact fentartását kívánna. Kívánna, hogy ez az elv, hogy t. i. a tulajdonosok szabad rendelkezése semmiféle korlátozásnak nem vettetik alá, a második czimben is fentartassék. Súlyt fektet erre azért, mert sokszor tapasztalta, hogy mesterségesen teremtett ideiglenes majoritások inváziót csinálnak a magántulajdon terére. Kéri tehát, hogy az értekezlet járuljon hozzá, hogy a 24. §. harmadik soránál belevétessek az, hogy az

újabbán alkotandó compossessorátusok csak a kopárterületek gazdasági kezelésével, vagy az erdők használati ügyeivel foglalkozhatnak, s hogy a tulajdonjogok felett nem disponálhatnak, mert ez nem célja sem a miniszternek, sem a törvényhozásnak. Már pedig e czim egész szövegezése bizonyos kísértésnek fogja kitenni a compossessoratusokat e tekintetben. Ez a törvényjavaslat kétségtelenül egy magánjogi codificatio is; de nem tartja bajnak, ha azt a praxist, mely az osztrák polgári törvénykönyv traditiójában, fennáll és mely itt szépen keresztül van vive tisztán fentartjuk, hogy t. i. a compossessorátusban a majoritás a tulajdonjog felett nem intézkedhetik, viszont azonban a kezelés tekintetében csak a majoritás határozhat. Kívánja, hogy ezt az elvet itt a compossessoratusok többségével szemben is megóvjuk, úgy mint az 5-ik §-ban az állami kezeléssel szemben.

Végül kívánatosnak tartja, hogy a statutum alkotása obligatorius legyen az egész országra.

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

A mi a közbirtokosságok hatáskörét illeti, megjegyzi, hogy itt más nem volt célba véve, minthogy az a kezelésre és az ezzel járó értékesítésre vonatkozzék. *Ha tehát Szivák felszólalása értelmében szabatosabbá tehetjük a szöveget, ez ellen nincs kifogásom.*

Jónás Ödön:

Megjegyzi, hogy mégis kapcsolatosnak tartja a tulajdonjog és a kezelés kérdését. A máramarosi közbirtokosságoknál ma az eljárás az, hogy minden ember, kinek szája van, közbirtokos, részt vesz a közgyűléseken és határoz. Ebből a szempontból azt az intézkedést, melyet a törvényjavaslat a jogosultak névjegyzékének vezetésére nézve contemplál, igen fontosnak tartja, de ez szerinte már kapcsolatos a tulajdonjog kérdésével. Ezt a jegyzéket mindenesetre a hatóság közbenjöttével kell összeállítani és meg kell állapítani, hogy ki mehet jog szerint a közbirtokosság ülésére, és ki jogosult ott szavazni. Ez a két kérdés: a kezelés és a tulajdonjog kérdése szerinte itt összefügg egymással.

Szivák Imre:

Azt hiszi, hogy előtte szóló őt félre értette. Ő csak azt hangsúlyozta, hogy a compossessoratus ne intézkedhessék a tulajdonjog felett.

Jónás Ödön:

Figyelembe venni kéri, hogy Máramaros vármegyében a közbirtokosságban való részvétel joga nem arányrészben van megállapítva, hanem fej szerint.

Szivák Imre:

Ez is lehet egy módja a részvételi jog megállapításának.

Jónás Ödön:

Addig, míg az arányosítás véget nem ér és a kules nincs meghatározva: a tulajdonjog érintve van.

Mihályi Péter:

A Máramaros vármegyében létező nemesi közbirtokosságok eljárására és kezelésére hivatkozik. Ő vagy 35 esztendeje áll élén egy pár közbirtokoságnak, a hol maga is birtokos. Az ő eljárása szerint náluk szavazásra sohasem került a sor, és így nem merült fel soha az a kérdés, hogy ki milyen arányban jogosult szavazni.

Ő a szavazást mindig kikerülte, még abban az esetben is, mely ezelőtt három évvel történt, a mikor a kihasításra kerülő erdőt egy megnyílt francia bányavállalatnak akarta eladni és birtokos társai őt otthagyták. Ő óhajtotta volna az eladást, mert pretium affectionist ígértek; a populi azonban őt otthagya.

Rájuk nézve az arány megállapítása mindenesetre fontos. De nem most először állanak ezzel szemben hanem a mezőrendőrségről szóló törvény életbeléptekor is, mert a közbirtokoságnak nemcsak közös erdeje, hanem közös legelője is van. Ő alkotott ezelőtt öt évvel, még a mezőrendőri törvény életbe lépte előtt, egy statutumot a mezőlegelők használatáról, azon elv alapján, hogy azon nagybirtokos, ki a legelőt igénybe veszi, fizessen valamit, mert pénzt kellett teremteni a legelő fentartására. A statutum fel lett terjesztve a belügyministeriumhoz, mely azt helyesnek találta és visszaküldte a megyéhez, hogy az is hagyja jóvá. De ekkor vagy két nagybirtokos folyamodott, hogy miért fizessen marhájáért legelőbért, a mikor eddig sem fizetett, a mire az igazságügyminister azt mondotta, hogy ilyen kérdések csakis a rendes bíróság elé tartoznak. Ezzel az ő statutumuk agyon volt ütve. Mert a mint rá voltak utalva arra, hogy 50 kros bérösszegeket a bíróságnál keressenek, lehetetlenné volt téve a dolog.

Ne kívánjanak tőlük kétféle statutumot. Az egyik statutum, az már meg van, azt a megyéhez beterjesztették, már most még egy statutumot alkossanak?

Ő ugyan nem véti össze a két statutumot, hanem miután ez a törvényjavaslat is statutum készítését

rendeli el, kérdi, vajjon nem lenne-e jó, itt e §-t, mely az üléseknek szervezetére vonatkozik, összeegyeztetni a mezőrendőrségi törvény hasonló tárgyú rendelkezésével?

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ez részletesebb, mint a mezőrendőrségi törvény!

Mihályi Péter:

Az a szervezés, mely itt a 36-ik §-ban foglaltatik, szintén teherrel jár és megint túl leszünk terhelve.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A mezőrendőrségi törvényről ne vegyünk példát, mert abba annyit módosított bele a képviselőház, hogy az ennek folytán mutatkozó ellentétek miatt a végrehajtás a kormány legjobb akarata mellett is a gyakorlatban meg van nehezítve.

Horváth Sándor, előadó:

A mi a mezőgazdasági törvényben statuált szervezeti szabályzatot illeti, semmi akadály nincs, hogy a mennyiben az az itt contemplált szervezetnek megfelelő, elfogadtassék erre nézve is.

Becze Antal:

Általánosságban kíván szólni; neki úgy tűnik fel, hogy itt a közbirtokosság semmiféle módon korlátozva nincs az ő eljárásában.

Ha minden községben — mert e szervezet szerint minden községben fel kell állítani a közbirtokosságot — a tulajdonjog tiszteletben tartása iránt fogékonysággal birnának, akkor a tervezetet a hogy van elfogadná, de a mostani viszonyok mellett szükséges volna, hogy a közbirtokosság erőszakos többségének visszaélései korlátoztassanak, s hogy a közbirtokosság határozatai valamely ellenőrző közeg, vagy valamely forum alá vettessenek. Ezt kereste a tervezetben, de nem találta.

Többen:

Benne van a közigazgatási bizottság!

Becze Antal:

Igaz, hogy panasznak van helye, de legnagyobb részben mégis úgy látja, hogy inkább a birói eljárás alá van terelve az orvoslás.

Ezt ki akarná kerülni, mert a mostani költséges birói eljárási rendszer mellett ezt a céllal összeegyeztethetőnek nem látja; kéri tehát, hogy engedjék egy kissé tágasabb kör a közigazgatási hatóságok befolyásának a közbirtokosság ellenőrzésére.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Megjegyzni, hogy a törvényjavaslatnak épen az a célja, hogy panaszt lehessen emelni és pedig úgy, hogy a panaszt a közigazgatási útra lehessen terelni. Ezért van intézkedés az iránt, hogy a közbirtokosságoknak a közigazgatási bizottsághoz lehessen fordulni. Ez részletesen rendezve van a 46-ik §-ban. Épen az eddigi anomáliát akarja megszüntetni a törvényjavaslat, mert eddig az volt a helyzet, hogy a közbirtokosságra a ki akarta rá tette a kezét, és ez ellen birói védelmen kívül más védelem nem volt.

Már pedig a szegény embernek nem volt se ideje, se költsége, se kedve, hogy évekig tartó birói eljárás útján keressen orvoslást. Tehát ezen van hivatva segíteni a törvényjavaslat.

Szivák Imre:

Bizonyosnak tartja, hogy óriási tömege a visszaéléseknek fog megszűnni e törvényjavaslat által.

Itt elég az elvekket számot vetni, hogy meddig terjedjen a statutum útján való szabályozás, és micsoda jogorvoslatnak legyen helye, a majoritás helytelen határozata ellen.

Azt az elvet, mely a törvényjavaslatban van helyesli. Eddig úgy volt, hogy egy pár helyen csináltak közigazgatási úton statutumot, melyet a minister jóváhagyott. De mikor oda került a dolog, hogy valamely határozat sérelmes volt, akkor mégsem találkozott felebbezési forum, mely azt megváltoztatta volna. Sem a közigazgatási hatóság, sem végvonalban a kormány nem bocsátkozott e kérdések felülbírálatába, hanem úgy volt, hogy, mint a mire a minister úr utal, hogy az illető kénytelen volt birói úton szorgalmazni ilyen sérelmes közbirtokossági határozatok megsemmisítését.

Ennek vet véget röviden a 46-ik §. Ezt a megoldást elfogadja. A fődolog szerinte mindig abban marad, hogy a statutum legyen jó, ott legyenek a magánjogi elvek tisztázva, hogy kezelési dolgokban a majoritás, tulajdonjogok átruházásánál pedig csak egyhangú határozat legyen mértékadó.

Nélkülözi azonban a törvényjavaslatban azt a kiegészítést, hogy a statutumok megállapítása ne végződjék a közigazgatási bizottságnál. Sokkal kisebb fontosságú ügyek tartattak fenn végvonalban az államnak.

Ez nem volna állami omnipotentia, hanem correctivum arra, hogy a statutumok egységes elvek alapján létesüljenek.

Feltétlenül integrans részének tartja a szabályzatnak, hogy minden statutum végvonalban kerüljön ide a ministerium elé, akkor helyes elvek szerint fognak a statutumok az egész országban megalkotatni. (37. §.)

Ezt annál inkább is szükségesnek tartja, mert itt szervezetről van szó, a melyre nézve csak a kormány képezheti a végleges forumot. Mikor már a szentesített szabályzat végrehajtásáról és az annak alapján álló közbirtokosságok működéséről van szó, az e téren előforduló sérelmeket már bátran utalhatjuk a közigazgatási bizottsághoz.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Hozzájárul e nézethez, hogy t. i. a szabályzatok egységének megóvása szempontjából azok a ministerhez legyenek előterjesztendők és hogy a szabályzat alkalmazása alatt felmerült sérelmek a közigazgatási bizottsághoz terjesztessenek be. (37. §.)

Czélszerűnek vélné azonban, hogy a panaszos ügyek ne a közigazgatási erdészeti albizottsághoz, hanem a plenumhoz tartozzanak.

Jónás Ödön:

Megjegyzi, hogy rendkívül lassítaná az adminisztratiót, ha a plenum elé menne a dolog, mert ez egy hónapban csak egyszer ül össze.

Horváth Sándor, előadó:

Itt inkább szakügyek elintézéséről van szó, melyekben a plenum nem illetékes, hanem a választott erdészeti szakbizottság.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Megjegyzi, hogy e részben még a belügyi ministeriumot is meg fogja kérdezni.

Szivák felszólalása értelmében pedig kifejezést fog keresni a törvényjavaslatban arra vonatkozólag, hogy a szabályzat csak a kezelés és faértékesítési kérdésekre terjedhet ki; a tulajdonjog kérdéseit azonban nem érintheti.

Szivák Imre :

Zárjelben lehetne idézni az 5-ik §-t, hogy az erre a címre is vonatkozik.

25. §.

Jónás Ödön :

Szerinte itt volna helye azon előbb tett észrevételnek, mely szerint meg kellene határozni, hogy miképen történjenek azon közbirtokosság intézkedései, a hol az arányosítás még nincs végrehajtva. A törvényjavaslatban az «arányrészek» szerinti tizedrész van meghatározva. Azt hiszi, hogy e helyett a «jogosultak» egy tizedrészét kellene mondani.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ehhez hozzájárul.

Jónás Ödön :

Vagy pedig az arányrészek megállapítását a statutumra lehetne bízni?

Horváth Sándor, előadó :

A tervezett rendelkezés a többség túlkapásának megakadályozására szolgál. Ha van közbirtokosság, a hol az arányrészek nincsenek megállapítva, ott az első ülésen a hol a jegyzéket összeállítják, mindenki egyenlő szavazati joggal bír.

Mihályi Péter :

A szövegben a birtokosoknak mindig egy bizonyos hányadáról van szó. Azt a kérdést intézi, hogy a hányad a birtokosok összes számára, vagy csak a jelenlevők számára vonatkozik-e? Úgy gondolja, hogy csak a jelenlevők érthetők.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Itt világos, hogy az összesekről van szó.

Mihályi Péter :

Ezt világosan ki kellene tenni.

Szivák Imre :

Itt csak az ülés összehívásáról van szó, tehát világos, hogy az összesek értetnek.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ezt talán minden passzusnál külön meg lehetne jegyezni félreértések elkerülése végett?

Szivák Imre.

Van egy hézag, a melyen segíteni kíván. A birtokossági gyűlés határozatai lehetnek olyanok, a melyek a járulékok behajtására vonatkoznak és lehetnek a közönséges ügymenetre vonatkozók. Itt a javaslat egészen a szabad autonomia álláspontján áll; azt mondja, hogy az illető közbirtokossági elnök gondoskodik a határozatok végrehajtásáról. Ámde a közbirtokossági elnöknek, tisztikarnak, nincs végrehajtó hatalma, s ott vagyunk, hogy a végrehajtás eszközlése végett kénytelen a birtokosság bírói ítéletet kieszközölni. A jogszerűleg kivetett járulékok behajtásánál nem perhorrescálná azt, hogy a járulékok közadók módjára hajtassanak be; ezt sokszor alkalmazták a vízi társulatoknál, itt is jó lenne, annyival inkább, mert közigazgatási perrendtartásunk nincsen.

Vannak a közbirtokosságokhoz hasonló testületek, mint hitközségek, ezek is vetnek ki ilyen járulékokat és úgy tudja, hogyha correcte lesznek kivette, a közigazgatási hatóságok a végrehajtáshoz megadják az assistentiát.

Horváth Sándor, előadó:

Ez a kérdés meg volt már alaposan vitatva. Több felől az a nézet nyilvánult, hogy közigazgatási hatósági assistentiát adni nem volna lehetséges, hanem magában a törvényben kell gondoskodni, hogy be ne állhasson az az eset, hogy a törvény érvényesítésénél fennakadás történjék. Itt meg van erre a sanctió: hogyha nem hajlik a földbirtokos, confiscáltatnak a jogai s a törvény rendelkezéseit végrehajtja a közigazgatási hatóság.

Ha az elnök nem teljesíti az elnöki teendőket: a közigazgatási hatóságnak joga van őt állásától felmenteni és mást tenni helyébe.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Nézete szerint az olyan ügyeket, a melyekben eljár a közigazgatási bizottság, a melyekben legfelsőbb vonalban eljár a közigazgatási bíróság, olyanokat nem lehet magánjogi végrehajtás útjára terelni s így a közigazgatási végrehajtás biztosításáról kifejezetten is gondoskodni kell.

Szivák Imre:

De ha a törvénybe be nem vesszük, akkor nem lehet arról szó.

Kaffka László:

A közigazgatási határozatok, ítéletek közokirat jellegével bírnak és azok végrehajtása iránt a törvény

értelmében a bíróság keresendő meg. Ez a törvényes állapot. A belügyministerium minden esetben e szerint jár el. Bekéri a közigazgatási határozatot s meggyőződik, vajjon jogerőre emelkedett-e az s közigazgatásilag utolsó fokban határoz a revíziója alá tartozó számadási ügyekben. A minister ezen határozata ellen a számadó a bírósághoz fordulhat, a mely aztán itélkezik, de ha nem fordul a bírósághoz, akkor az alsó-fokú közigazgatási hatóság megkeresi a bíróságot, a mely a követelésre nézve elrendeli a végrehajtást. Ez az elv. A hol azonban a törvény kimondja, hogy a járulékok közadók módjára hajtandók be, ott lehet közigazgatási végrehajtás.

Mihályi Péter :

Igen fontosnak tartja a kérdést, de nem megy jogi deductiókba. Igen sok birtokosság van, a hol nincs jövedelem, a miből az erdőkezelési költségeket fedezni lehetne; ezeket a birtokosoknak kell fizetni és ha valaki nem akar fizetni, akkor hogyan vegyék azt be? Kell assistentiát adni, mert nem lehet perelni 4—5 forint miatt.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Mindaz megfontolás tárgyát képezi. Az igazságügyi ministerrel és belügyministerrel egyetértőleg kíván e kérdésben eljárni. Mindenesetre gondoskodni kell arról, hogy határozottan jelöltessék meg, hogy a végrehajtás, mely esetekben miképen történjék? Lehetnek esetek, a hol a végrehajtás birói úton lehetetlen; például választásnál bevezetni azt, a ki helyesen lett megválasztva. A mi a költségeket illeti, megfontolás tárgyát fogja képezni, hogy a közbirtokosság által kivetendő járulékoknál a közigazgatási segély mennyiben adható meg?

Szivák Imre :

Úgy tudja, hogy az rendkívül nehéz államjogi kérdés, hogy az állam a maga nagy jogát, a kényszerjogot, mikor ruházhatja át egyes testületekre? Ilyen kérdés tárgyalás alatt állott röviddel ezelőtt, a halasi ev. ref. egyház által kivetett járulékok behajtásánál, a mikor a polgármester vonakodott közigazgatási assistentiát adni.

26. §.

Szivák Imre :

Nem tartja helyesnek, hogy stricte az mondassék, hogy a «tényleges» birtokos bir szavazási joggal, mert

bajos megállapítani, hogy ki a tulajdonképeni birtokos. A birtokosok fele része telekkönyvi, fele része tényleges birtokos. A telekkönyvezés sok helyt nincs keresztül vive, azért a telekkönyv irányadóul nem szolgálhat. Megtörténhetik az is, hogy valamely területet valaki ténylegesen birtokába vesz, azt használja, s ezen a jogcímen egyszerűen megfoszthatja birtokától azt is, a ki telekkönyvi jogos tulajdonos.

Darányi Ignác, minister, elnök ;

Úgy lehetne talán a dolgon segíteni, hogy a §. első bekezdését kihagyjuk?

Szivák Imre :

Igen, mert a statutum arra való, hogy ott oldások meg, kik a jogosultak.

Mihályi Péter :

De valamit fel kellene venni itt is.

Horváth Sándor, előadó :

Azt hiszi, hogy a «telekkönyvi» birtokos «tényleges» birtokos is.

Szivák Imre :

Nem mindig, mert a mint említette, a telekkönyvezés hiányos. Azt lehetne itt mondani, hogy a «szabályrendeletek szerint jogosultak» szavazzanak.

Mihályi Péter :

Azt kívánja, hogy a második bekezdésben ne az arányrészek szerint számított többség, hanem a «jelen voltak» többsége döntsön.

Horváth Sándor, előadó :

Így nem lehet felvenni, mert a harmadik bekezdés kimondja, hogy a távollevők a többséghez számítandók.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Abban az esetben, ha az arány nincs megállapítva, akkor fej szerint szavaznak.

Horváth Sándor, előadó :

Az arányrész itt azért vétegetett fel, hogy igazságosan érvényesüljön az akarata a tulajdonjognak.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Azt hiszi, hogy helyesebb lesz külön rendelkezésben megmondani, hogy a hol nincs arány, ott fej szerint szavazzanak.

A negyedik bekezdésben pedig az «arányrészek szerint számított» helyett megfelelőbb volna «jogosultak»-at tenni.

27. §.

Mihályi Péter:

Az első ponthoz hozzájegyzendő volna, hogy «a kataszteri adatok alapján.»

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ez nagyon bajos volna.

Szivák Imre:

Maradjon a szöveg úgy, a hogy van.

Jónás Ödön:

A javaslatnak ezt az intézkedését legfontosabbnak tartja, különösen a szavazásra jogosultak jegyzékének összeállítását illetően. Ezt közelebbről kellene megállapítani a törvényben. Fennáll egy curiai döntvény, a mely szerint a közbirtokosok meghatározhatók ott is, a hol az arányosítás nincs keresztül vive. A döntvény azt mondja, hogy a belső birtokosok és a művelés alatt álló külbirtokok tulajdonosai közbirtosoknak tekintendők.

Ha ezen curiai döntvény alapján állapítatik is meg a névjegyzék, szükséges, hogy az olyan sanctiót nyerjen, hogy ahhoz szó ne férhessen, mert különben a hozott végzéseket felebbezésben könnyen meg lehet támadni, a miatt, hogy a határozathozatalban nem jogosultak is részt vettek.

Arra mindenesetre különös figyelmet kér fordítani, hogy a névjegyzék összeállításánál különös tekintet legyen azokra a közbirtokosságokra, a hol nincsenek arány szerinti meghatározások.

Horváth Sándor, előadó:

A hol az arányrészek nincsenek megállapítva, ott a jelenlevők határoznak szavazás útján az egyesek felett, vajjon jogosultak-e vagy sem?

Jónás Ödön:

De kik azok a kik szavazhatnak?

Horváth Sándor, előadó:

A tényleges birtokosok!

Jónás Ödön:

Ezt a legnehezebb megállapítani.

Nálunk közbirtokosnak tartja magát minden nemés ember; még ha napszámos is.

Horváth Sándor, előadó:

A birtokosság dönthet ilyen kérdésben. Maguk a tényleges birtokosok, a kik összegyülekeznek, megegyezhetnek ebben.

Jónás Ödön:

De nem fognak megegyezni, mert avval a nemes emberrel nem lehet elhitetni, hogy neki nincs jogosultsága a közös birtokhoz.

Horváth Sándor, előadó.

A közös legelők tulajdonosairól intézkedik a mezőrendőri törvény. Ott a közigazgatási hatóság határoz, itt meg, hogy az autonomia meg legyen óva, maguk a birtokosok.

Szivák Imre:

Azt hiszi, hogy a közigazgatási hatóságok közreműködésére itt is okvetlenül szükség lesz. Hivatkozik arra, hogy a határőrvidéki commasationalis kérdésekben a jogosultságot a közigazgatási hatóság, legfelsőbb fokon a belügyministerium határozza meg. Azt kéri, hogy a míg a névjegyzék összeállítása a statutumban szabályozva lesz, a névjegyzéket a közigazgatási hatóság állapítsa meg.

Nyegre László:

Nézete szerint is a névjegyzék máskép, mint a közigazgatási hatóság közreműködésével össze nem állítható. Náluk ez az eljárás most, nemcsak a közbirtokosságnál, hanem az úrbéres községeknél is. Az úrbéreseknél a tényleges birtokosokat vesszük, vagyis az összes lakosságot. Ha azt mondjuk, hogy a tényleges birtokosok, akkor a javaslat szerint az egész község szavazattal bír. Itt feltétlenül a jogosultakat kell minden körülmények között érteni, azok alatt, a kik határozat hozatalára vannak hivatva. Ezeknek a névjegyzékét pedig más, mint a közigazgatási hatóság, össze nem állíthatja; ha maga a birtokosság állítja össze, az annyi zavarra és felebbezésre vezethet, hogy majdnem lehetetlenség lesz rendbe jönni.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Mi az autonómiát akartuk jobban respectálni, *de a mezőrendőri törvény analogiáját tekintve, nem lehet észrevétel, hogy míg a jogosultság megállapittatik, ne maga a közbirtokosság határozzon valakinek ideiglenes szavazási joga felett, hanem a közigazgatási hatóság.*

Kaffka László:

|| A közigazgatási hatóság csak a statusquo fenntartása iránt határozhat, de jogot nem állapíthat meg. Más a határörvidék, ott a közigazgatási hatóság kezdettől fogva vezette a határörök jegyzékét, és ezen az alapon mondja ki, hogy részes-e valaki a közös vagyonban, mint volt határör?

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Nem tartja ezt nagyon fontos kérdésnek, mert felelősség minden intézkedés ellen lehetséges s ezért bárhogy történjék is az összeállítás, felelősség mindig lesz.

Jónás Ödön:

Azt kívánja, hogy a szavazásra jogosultak jegyzékében ki kell tüntetni az arányrészeket is. Ott a hol arányosítás nincs, a hol a kulcs ismeretlen, a hol egyenlő joggal osztozkodnak a közbirtokosok, ott a jogosultak jegyzékének összeállításánál figyelembe veendő a birtoklás, vajjon az illető belsőséggel bír-e, vagy megmunkálás alatt álló külsőséggel?

Darányi Ignác, miniszter, elnök:

Azt hiszem, hogy az idő előrehaladottságánál fogva, ma tovább nem tanácskozhatunk. Holnap majd folytatjuk!

K. m. f.

Pécs Kálmán,
jegyző.

1851

/1866/

III.

JEGYZŐKÖNYV,

felvétellett «A községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt urbéresek osztatlan tulajdonában levő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról» szóló törvényjavaslat tervezetének tárgyalására Darányi Ignác földművelésügyi minister által összehívott értekezletnek az 1897. évi december hó 4-én megtartott harmadik ülésén.

Jelen vannak:

Elnök:

A belügyi ministerium képviselőjében:

A pénzügyi ministerium képviselőjében:

A vallás- és közoktatásügyi ministerium képviselőjében:

A földművelésügyi ministerium képviselőjében:

Az «Országos Erdészeti Egyesület» képviselőjében:

A képviselőház igazságügyi bizottságából:

A képviselőház földművelésügyi bizottságából:

A leginkább érdekelt vármegyék közül:

Máramaros vármegyéből:

Liptó vármegyéből:

A közbirtokossági elnökök közül:

Máramaros vármegyéből:

Darányi Ignác, földművelésügyi minister.

Kaffka László, osztálytanácsos.

Vértesy Ferencz, osztálytanácsos.

Hirsch István, főerdőtanácsos.

Kiss Pál, földművelésügyi államtitkár.

Sóltz Gyula, ministeri tanácsos, országos főerdőmester.

Horváth Sándor, főerdőtanácsos, előadó.

Belházy Emil, főerdőtanácsos.

Tavi Gusztáv, főerdőtanácsos.

Bartha Gyula, erdőfelügyelő.

Péché Kálmán, főerdész, jegyző.

Bedő Albert, nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő.

Groisz Gusztáv, országgyűlési képviselő.

Bedő Albert, nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő.

Nyegre László, országgyűlési képviselő.

Szmrecsányi Arisztid, a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

Jónás Ödön, országgyűlési képviselő.

Mihályi Péter, országgyűlési képviselő.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Folytassuk a részletes tárgyalást az elmaradt 27. §-nál.

27. §.

Jónás Ödön :

Ennél a §-nál, különösen annak első bekezdésének szövegezésénél, figyelembe kéri venni azt, hogy a jogosultak névjegyzékének összeállítása először is a közigazgatási hatóság közbenjöttével eszközöltessék; másodsorban pedig azon közbirtokosságokra is figyelem legyen, a melyeknél az arányosítás még nincs keresztül vive.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Azt gondolom, hogy ez állandó kívánsága a felszólaló úrnak a többi §§-okra nézve is, nemcsak ezen §-nál?

Nyegre László :

Alaki szempontból van azon kérésem, hogy a törvényjavaslatnál mindjárt a 24. §. után jönnének az úrbéresek és közbirtokosok új szervezetének megállapítására vonatkozó törvényes intézkedések, azután jönnének a részletes intézkedések.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Az előadó úr lesz szíves a végleges összeállításnál, ezen sorrendi kérdésre lehetőleg figyelemmel lenni.

28. §.

Változatlanul elfogadtatik.

29. §.

Mihályi Péter :

Nézete szerint a nyilvános árverés mellőzésénél elég biztosíték, hogy ha az erre vonatkozó határozathoz a «jelenlevő birtokosok» négyötöd részének szavazat-többsége köttetik ki.

Horváth Sándor, előadó :

Ez a törvény céljának kijátszására vezethetne, mert a 26. §. azt mondja, hogy a gyűlésen meg nem jelentek úgy tekintendők, mint a kik a jelenlevők többségének határozatához hozzájárultak; ha tehát kevesen jelennek is meg, ekkor is — a kik nincsenek jelen mind a többséghez számíttatván — könnyen kijön a négy-ötöd többség.

Mihályi Péter :

Megmarad javaslata mellett s a §. végére még azt is hozzátoldani kívánja, hogy «valamint akkor is, ha a két ízben megtartott árverés eredménytelen marad».

Horváth Sándor előadó :

Ez a 31. §-ban benne van.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Megfontolandónak vélem, hogy ne kössünk-e ki $\frac{4}{5}$ rész helyett $\frac{3}{4}$ részt; bár az is igaz, hogy az előbbi nagyobb garantiát nyújt arra nézve, hogy egyesek, a kik a hatalmat kezükbe ragadják, úgy ne járjanak el, mint a hogy most Máramarosban.

Nyegre László :

Helyesli a nyilvános árverést, mert ez által nagyobb eredményeket lehet elérni, és a gyanusítások is ki vannak zárva, míg a kéz alatt való eladás anyagi szempontból sem előnyös és gyanusításra ad alkalmat, különösen az intelligencia nélkül való úrbéreseknél. Ezért ezen §-nak meglehetősen szigorú szövegezését óhajtaná, és hozzájárulna ahhoz, hogy szállíttassék le a $\frac{4}{5}$ rész többség $\frac{3}{4}$ részre, de a tényleges jogosultak $\frac{3}{4}$ részére, és nem fogadja el azt, hogy a meg nem jelentek ezen a kérdésnél is a többséghez számíttassanak.

Mihályi Péter :

Eláll javaslataitól s hozzájárul a tervezet szövegéhez.

Bedő Albert :

Megjegyzi, hogy abból, hogy a meg nem jelentek a többséghez számíttatnak, magánjog confiscálás is állhat elő.

Csodálkozik azon, hogy az igazságügyminister úr ehhez a rendelkezéshez hozzájárult.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Felhívja Bedő nyugalmazott államtitkárt, hogyha az árverésre vonatkozólag észrevétele van, tegyen konkrét javaslatot.

Nyegre László :

Azt hiszi, hogy ha megvizsgáljuk, hogy mik lehetnek az eredmények, akkor jogconfiscálásról itt beszélni nem lehet. Egyszerűen az a kérdés, ha van

egy eladó erdő, vajjon nyilvános árverésen adassék-e el, vagy kéz alatt?

Ha a jogosultak háromnegyed többsége azt mondja, hogy magánuton akarja az erdőt eladni, akkor a tényleges többség akarata érvényesül és magánuton történik az eladás, ha pedig nincs meg a tényleges háromnegyed többség, akkor ebből az következtethető, hogy az elmaradt birtokosok nem érdeklődnek a magáneladás iránt és ekkor a nyilvános árverés lesz kötelező. A nyilvános árverés által, ily módon jogconfiscálás nem történt.

Darányi Ignác, minster, elnök :

Szerintem itt mégis aggodalom merülhet fel-akkor, ha az az elv alkalmaztatnék, hogy a meg nem jelentek csatlakoznak a megjelenők többségéhez ; mert e révén az az eset következhetnék be, hogy mindjárt az első alkalommal, egy kis többség elhatározhatná a magáneladást.

Kaffka László :

Egy kis számítást tett: vegyük például, hogy 200 birtokos volna érdekelve, de csak 20 jelenik meg; 11 a magánkézből való eladás mellett van, 9 pedig az árverést akarja; 180 távol van. A 26. §-ban foglaltak szerint tehát 191 akarná a magánkézből való eladást. Ez volna ennek a rendelkezésnek a képe.

Darányi Ignác, minster, elnök :

Az értekezlet megállapodásaként kimondja, hogy ebben a §-ban «az arányrészek szerint számítva legalább négyötöd része» helyett a *«jogosultak háromnegyed része»* tétessék, *avval a világos kijelentéssel, hogy erre az esetre a 26. §. harmadik bekezdése nem vonatkozik.*

30. §.

Mihályi Péter :

Czélszerűnek tartaná, hogy a közigazgatási bizottság kiküldöttje, a költségekre való tekintettel, csak a legszükségesebb esetekben jelenjék meg.

Azt óhajtáná továbbá, hogy a bizottsági kiküldetés csak a birtokosság kérelmére történhessék.

Horváth Sándor, előadó :

Nincs imperative kimondva a §-ban a kiküldetés. A cél csak az, hogy a közigazgatási bizottság kiküldöttje megjelenhessen, ha esetleg visszaélésekről értesül. Ez nagyon fontos intézkedés.

Kaffka László :

Megjegyzí, hogy inkább az jár költséggel, ha az érdekeltek kéri a kiküldetést, mert különben, úgy a mint a javaslatban contemplálva van, a kiküldöttnek hivatalból kell eljárnia, a nélkül, hogy ezért az érdekeltekkel szemben külön napidíjat, vagy költséget számíthatna fel.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ezt a magyarázatot az indokolásba be kell venni.
(45. §.)

Mihályi Péter :

Megjegyzí, hogy Máramaros vármegyében minden közbirtokossági ülésen, a hol fontosabb tárgy kerül szőnyegre, jelen van a járási főszolgabíró. Ennek jelenlétét czélszerűbbnek tartja, mintha a közigazgatási bizottság küld ki valakit, a ki a viszonyokat talán nem ismeri.

Kaffka László :

Szerinte nincs kizárva az, hogy a közigazgatási bizottság a járási főszolgabírókat küldje ki.

31. §.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ezen §-ban «az arányrészek szerint számított négyötödrésze» helyett «a jelenlevők szavazatának háromnegyedrésze» kifejezést tartja felveendőnek.

32. §.

Mihályi Péter :

Azt hiszi, hogy mégis nagyon megtámadná a birtokosok jogát, ha más nevezetnék ki elnöknek, mint a birtokosok közül valaki. Alig tehető fel, hogy ne találkozzék egy birtokosságban oly egyén, ki ezen ügyeknek vezetésére alkalmas.

Horváth Sándor, előadó :

Az úrbéres közönségnél előfordulhat, hogy nincs köztük értelmes ember, vagy hogy az értelmesebbek vonakodnak elvállalni az ügyek vezetését. Csak erre az esetre vonatkozik ennek a szakasznak szóba hozott rendelkezése.

Ezt a rendelkezést különben lehetne talán a végrehajtási utasításba felvenni?

Darányi Ignác, minister, elnök :

Talán azt lehetne kimondani, hogy *nem birtokosok kirendelése csakis rendkívüli esetekben történhetik?*

Kaffka László :

Ezt a szót «lehetőleg» kellene itt használni, mert sok esetben nem árt, ha nem birtokos az elnök.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Megemlíti, hogy előző napon egy más ügyben tárgyalván, az érdekeltek köréből akart egy közeget kiküldeni, de nem lehetett, mert olyan harcok és ellentétek forognak fenn, hogy egy objectiv embert sem talált az illető testületben.

Mihályi Péter :

Azt hiszi, hogy a §. szóba hozott intézkedését arra az esetre kellene szorítani, ha egyáltalán nem találkozik alkalmas ember a birtokosság körében.

Nyegre László :

Az aggodalmak eloszlatása végett ebbe a §-ba azt az intézkedést kívánná felvételni, hogy a tisztikar meg nem választása esetén tartozzék a közigazgatási bizottság össze hivatni a jogosultakat és a választást velük még egyszer megkísérteni és csak ha a választás ez alkalommal sem sikerülne, járna el a közigazgatási bizottság úgy, mint az a §-ban contemplálva van.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ehhez, mint az autonomia újabb biztosítékához, szívesen *hozzájárulok.* (34. és 35. §.)

33. §.

Horváth Sándor, előadó :

Egy kérdést nem old meg ez a §. Nevezetesen, ha a birtokosság többsége a megalkotott szabályzat szerint törvényes határozatot hoz, de annak végrehajtását nem képes foganatosítani, a kisebbség ellenszegülése miatt: mi történjék akkor? Erre az esetre való tekintettel ki kellene mondani ebben a §-ban, hogy ha a közös birtokosok jogerős határozatainak végrehajtása nehézségbe ütközik, ez esetben a hatóság segílyt tartozik nyújtani.

Kaffka László :

Ha a közbirtokossági határozat kizárólag a közbirtokosok tulajdonát képező vagyona, vagy az általuk

teljesítendő szolgálmányokra vonatkozik, akkor nem ütközik akadályba, hogy a közigazgatási hatóság assistentiát adjon; de csak úgy, ha az a rendelkezés is felvétetik a javaslatba, hogy a határozat a közadók behajtásának módja szerint hajtandó végre. A birtokosok tulajdonjogán kívül eső határozat végrehajtásánál azonban a közigazgatási hatóság nem működhetik közre. Tovább fűzi gondolatát és megjegyzi, hogy a mennyiben a közbirtokosság határozata például valamely illetmény kivetésére vonatkozik és egyes birtokosok azt nem akarják megfizetni, akkor, ha a törvényben világosan ki nincs téve, hogy az közadó módjára hajtható be, a közigazgatási hatóság képtelen lesz annak behajtására.

Horváth Sándor, előadó:

E hiányt pótolni kellene az által, hogy kimondatnék, hogy a közös költségek közadók módjára hajtandók be.

De jónak tartaná a mezőgazdasági törvénynek a hegyközségi járulékokra vonatkozó részét mintául elfogadni, a mely úgy intézkedik, hogy a hegyközségi járulékok közadók módjára szedendők be; ha azonban a hegyközség maga saját közegei által akarja a járulékokat behajtatni, joga van ehhez is.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Itt is csak közbirtokossági járulékokról van szó. Talán a pénzügyminister úr részéről nem lesz akadály e tekintetben, hogy t. i. a hegyközségek mintájára, a közbirtokossági járulékok is közadók módjára hajthatók be?

Kaffka László:

Nem tudja, hogy forog-e fenn ok arra, hogy e rendelkezés a törvénybe felvétessék, melyre az ő tudomása szerint, a törvényhozás csak rendkívüli körülmények között szokta megadni a sanctiót.

A közbirtokossági járulékok alig haladják meg egyes esetekben a 20 forintot. Ilyen csekély összegnek a behajtása pedig a magánjogi törvények keretén belül is rendkívül könnyű. Erre való a községi bírászkodás, mely nem közigazgatási, hanem egészen bírói jellegű.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A hegyközségi járulékok még kisebbek.

Kaffka László:

Ezt concedálja, de azt hiszi, hogy a hegyközségi járulékoknak közadók módjára való behajtását a törvényhozás azért engedélyezte, mert azok egyrészt

nagyon kicsinyek, másrészt pedig a filloxera által elpusztított szőlők reconstruálásához nagy érdek fűződik. Tehát itt rendkívül fontos érdek volt szóban; mert ha a hegyközség a szükséges költséget elő nem teremtheti, az egész törvényes intézkedés illusoriussá válik.

Ha azonban a közbirtokosságok által kivetendő járulékok behajtása ép annyira fontos, mint a hegyközségi járulékoké: akkor nincs észrevétele ily intézkedés felvétele ellen.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Azt hiszi, leginkább ott lenne erre az intézkedésre szükség, a hol megfelelő jövedelme a közbirtokosságnak nincsen, például ha kopár területek befásításáról van szó. Megjegyzi különben, hogy a mezőrendőrségről szóló törvényben a 67. §. azt mondja, hogy a hol községi pótdó nincsen, a járulékok külön vetendők ki és a hegyközségi előljáróság által szedendők be.

Mihályi Péter:

Mindenesetre gyakorlati előnye a közbirtokossági határozatoknak csak akkor lesz, ha azok bizonyos sanctióval láttatnak el; szerinte különösen nagy ellen-szenvvel fognak találkozni azok a határozatok, a melyek az erdő fentartási költségek járulékeinak beszedésére vonatkoznak. Kéri tehát, hogy a törvényjavaslat valamely szakaszában kimondassék, hogy a közbirtokosságok e törvény alapján hozott határozatainak végrehajtása a közigazgatási hatóságra bízatik, de nem egyedül a járási szolgabíróra, hanem a községi bíróra is.

Első sorban a közbirtokosság maga igyekezzék behajtani a járulékokat, magán úton, de ha ez nem sikerül, akkor legyen valaki, a ki azokat behajtja.

Nyegre László:

Felhívja az értekezlet figyelmét arra a körülményre, hogy a hegyközségek és a közbirtokosságok között jelentékeny különbség van.

Úgy tudja, hogy a mezőrendőri törvény által szervezett különböző gazdasági szövetkezetek költségvetésüket a rendes községi költségvetés kapcsán a vármegye törvényhatóságához tartoznak betérjeszteni és azokat ez által megerősíteni.

Nagy különbség van tehát abban, hogy a törvényhozás az így megerősített költségvetések alapján a közadók módjára való behajtásra a segédkezelést megadta, vagy pedig hogy azt a közbirtokosságoknak adja meg, melyeknek számadását nem vizsgálja felül semmiféle hatóság.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A felszólalások alapján kimondja, hogy *az értekezlet kívánatosnak tartaná egy oly intézkedésnek a felvételét, a mely a közbirtokossági járulékoknak gyors — legutolsó esetben a közadók módjára való — behajtását biztosítaná; az erre vonatkozó szövegezést azonban a belügyi és pénzügyi ministerekkel egyetértően kívánja megállapítani.*

34. §.

Mihályi Péter:

Azt a módosítást ajánlja, hogy a közigazgatási bizottság abban az esetben, ha az elnök kötelességeinek nem felel meg, hívja fel a közbirtokosságot új elnök választására; és csak, ha ez a felhívás eredménytelen volna, ez esetben rendeljen ki valakit elnökül, vagy bizzon meg az elnöki teendőkkel hatósági kiküldöttet.

Horváth Sándor, előadó:

Az új elnökválasztásra mindenesetre záros határidőt kellene kitűzni.

Darányi Ignác, minister, elnök:

A javaslatokhoz hozzájárúl. (32. és 35. §.)

35. §.

Mihályi Péter:

Kéri, hogy a második sorban, az előző szakaszoknak megfelelően, itt is az elnökválasztásra történjék először felhívás, s csak a felhívás eredménytelensége esetén lépjen közbe a közigazgatási hatóság.

Kaffka László:

Stiláris módosítást ajánl. Oly szabályzat, mely a jelen törvény alapján alkottatott volna, most még nem létezhet. Ezért «a jelen törvény alapján alkotott szabályzat» helyett «a jelen törvénynek megfelelő szabályzat» kifejezést ajánlja.

Horváth Sándor, előadó:

Az igazságügyi minister úr kívánsága volt, hogy a javaslatban foglalt kifejezéseket alkalmazzuk.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Hozzájárúl Mihályi Péter és Kaffka László javaslataihoz. (32, 34 és 37-ik §.)

36-ik §. a), b), c) pontjai.

Változatlanul elfogadtatnak.

36-ik §. d) pont.

Kaffka László :

Itt teszi azt a kérdést, hogy a javaslat második címében foglalt rendelkezések nem csak az állami kezelésbe vett közbirtokossági erdőkre, hanem valamennyi közbirtokossági erdőre bírnak-e vonatkozással?

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ez még megvitatás tárgyát fogja képezni.

Többen :

Valamennyire.

Kaffka László :

A belügyi kormányzatnak is fontos érdeke az, hogy a javaslat második címe valamennyi közbirtokossági erdő e kiterjesztessék.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Tehát a törvényjavaslatban világosan ki kell fejezni, hogy a második címében foglalt rendelkezések valamennyi közbirtokossági erdőre vonatkoznak.

Mihályi Péter :

A 36. §. d) pontjából az «erdőkezelésnél» szót kihagyandónak tartja, mert a birtokosok az erdőőrön kívül — a ki különben is végzi mindazon teendőket, a melyek szakképzettséget nem igényelnek — még más közeget is tartani nem tudnak.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Az «erdőkezelésnél alkalmazottak» kifejezés kételemekre adhat okot, azért itt más kifejezést kell használnunk.

Horváth Sándor, előadó :

Szükségesnek tartja a kifejezést, mert lesznek közbirtokossági erdők, a melyek nem kerülnek állami kezelés alá (például az árvai közbirtokosság erdeje); az ilyen erdőknél pedig szükséges, hogy a megalkotandó szabályzat az erdőkezelésre is kiterjedjen.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Legjobbna vélné «az erdőkezelésnél és őrzésnél alkalmazottak» helyett «az alkalmazottak» kifejezést használni.

Többen :

Helyes!

36-ik §. f), g), h) pontjai.

Változtatlanul elfogadtatnak.

37-ik §. Első bekezdés.

Mihályi Péter :

Tegnap hozzájárultak azon nézethez, hogy a szabályzatok jóváhagyása a ministerium hatáskörébe tartozék; ennek itt is kifejezést kellene adni. (24-ik §).

Darányi Ignác, minister, elnök :

A végleges szövegezésnél. figyelemmel kell lenni az előző megállapodásokra. Az egyöntetűség szempontjából szükségesnek tartja, hogy a ministeriumban egy általános szabályzati minta dolgoztassék ki. (24. §).

Horváth Sándor, előadó :

Azt, hogy a szabályzatokat a ministerium hagyja jóvá, nem pártolja, mert akkor itt legalább 6000 szabályzatot kellene átnézni. A földmivelésügyi kormány ügy is befolyhat az egyöntetűsége a minta elkészítésével; másrészt vannak külső közegei, a kik közrehathatnak a szabályzatok elkészítésénél, tanácsaikkal, útbaigazításaikkal. De aggodalmát fejezi ki arra nézve is, hogy ha a ministeriumhoz terjesztetnek fel a szabályzatok: a közbirtokosságok szervezése keresztül lesz-e vihető a törvény által contemplált idő alatt? 6000 szabályzatnak két fokon való megbirálása nagyon sok időt venne igénybe; ilyen szabályzattal sok dolog van, mert jól át kell nézni. Azt javasolja, hogy a szabályzatok csak felebbezés esetén kerüljenek fel a ministeriumhoz.

Kaffka László :

Az előtte felszólaló aggodalmát nem tartja egészen megokoltnak. A belügyministeriumnak egy osztályában évente 10—15.000 alapszabályzatot vizsgálnak felül. Csak azt tartja szükségesnek, hogy a szabályzatokat a közigazgatási bizottságok terjeszszék fel a ministeriumhoz, mert szerinte az innen kiadandó szabályzat-minta csak a helyi viszonyok tekintetéből változhatik, a változtatás helyességét pedig első sorban a közigazgatási bizottság van hivatva megbirálni, mert a helyi viszonyokat ő ismeri.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Elfogadja Kaffka László javaslatát. (24-ik §.)

37-ik §. Második bekezdés.

Mihályi Péter:

A közigazgatási bizottság kiküldöttjének közreműködését csak a szükség, vagy a birtokosok kérelme esetére kívánja szorítani.

Horváth Sándor, előadó:

A közigazgatási bizottság kiküldöttjének közreműködése az úrbéreseknél feltétlenül szükséges, mert ezek sok helyt jórészt írni és olvasni sem tudnak.

Kaffka László:

Olyan fontos actus a szabályzat elkészítése, hogy ne kiméljük a költséget, a mely egy közigazgatási szakközeg kiküldésével jár. A szabályzat alapja mindennek és megkönnyíti a további eljárást minden tekintetben.

37-ik §. Harmadik bekezdés.

Nyegre László:

A törvénytervezet ezen részét nagyon fontosnak tartja, mert a közbirtokosságoknak s az úrbéres közösségeknek jövőbeli működése tulajdonképen a jogosultak névjegyzékének összeállításától függ. A §. harmadik bekezdésében foglalt intézkedést azonban nem tartja jogilag megállhatónak.

A tervezett intézkedés szerint a szabályzat és a szavazásra jogosultak jegyzéke egyidejűleg állapítandó meg. Ebből azonban az következik, hogy a szabályzatot egy még meg nem alakított testület fogja elkészíteni, nem a névjegyzékben jogosultak gyanánt megállapítottak, hanem egyáltalán az ott megjelentek határozata folytán. Tudjuk, hogy a községben lakó minden egyén magát úrbéresnek vagy közbirtokosnak tekinti.

Nem lehet tehát tudni, ki a jogosult, ki nem. Már most a szabályzatot hogy alakíthassa meg oly testület, a melynél nem lehet tudni, hogy a tényleges többség megvan-e arra, hogy a szabályzat jogos legyen? Abban a meggyőződésben van, hogyha a szabályzatot a jogosultak névjegyzékének összeállítása előtt fognak megállapíttatni: ebből a felebbezések egész sora fog keletkezni.

Javaaslata az lenne, hogy a 35-ik §. után felveendő új szakaszban utasíttassék a 35-ik §-t megelőző §§-okban megjelölt módon választott, vagy kinevezett elnök arra, hogy a jogosultak jegyzékének, a beszerzett hivatalos adatok alapján, 30—60 nap alatt leendő összeállítása iránt intézkedjék, s az összeállított jegyzéket a járási főszolgabíróhoz terjeszse be, a ki azt közhírré teszi, és a közhírré tételt igazoló községi bizonylatokkal,

valamint a beérkezett panaszokkal együtt a közigazgatási bizottsághoz beküldi; a közigazgatási bizottság határozna azután a jogosultak jegyzékének jóváhagyása iránt.

Az ekként megállapított névjegyzék alapján lenne azután az az ülés összehívandó, a mely a szabályzatokat a törvény 36-ik §-a értelmében megállapítaná.

Horváth Sándor, előadó:

Megjegyzzi, hogy a javasolt eljárás a törvényjavaslatban contemplált eljárástól nem sokban különbözik.

A törvényjavaslat szerint a szolgabíró közreműködése ugyan nem vétetnék igénybe, de ez nem is szükséges, mert mindenki tudja, hogy panaszjoggal élhet.

Azután a törvényjavaslatban nincs elválasztva időben a jegyzék összeállítása, a szabályzat megállapításától. Úgy van ugyanis contemplálva, hogy az ideiglenes elnök összehívja a birtokosokat, a kik maguk megállapítják, hogy kik a tényleges birtokosok és ez alapon összeállítják az ülés határozatához képest a szavazásra jogosultak jegyzékét; ezután állapítják meg a szabályzatot, a közigazgatási hatóság kiküldöttjének közreműködésével. Ennek megtörténte után a szabályzat a névjegyzékkel együttesen terjesztetik be a közigazgatási bizottsághoz.

A közigazgatási bizottság utasítva van a törvényjavaslatban, hogy a szavazásra jogosultak jegyzéke ellen beadott panaszokat a szabályzat jóváhagyására vonatkozó intézkedésével egyidejűleg tartozik elintézni. (46. §.)

Nem foroghat fenn tehát aggodalom arra nézve, hogy esetleg a szavazásra jogosultak listája helytelenül állítatik össze, és hogy egy jogosulatlan többség állapítja meg a szabályzatot; mert panasz esetén a közigazgatási bizottság nem hagyja jóvá sem a listát, sem a szabályzatot.

Hogy a javaslatban ez az eljárás van megállapítva, ez szükséges azért, hogy gyakorlatilag a törvény mielőbb életbeléptethető legyen és ne legyen belőle csak egy irott törvény, a melyet idők múltán se lehessen életbeléptetni. Már pedig, ha a listát és a szabályzatot külön-külön járattjuk végig annyi fórumon, akkor nehezen lehet a törvényt életbeléptetni.

Abból, hogy a törvényjavaslatban előbb van megemlítve a szabályzat, azután a lista: még nem következik az, hogy előbb a szabályzatot kell megállapítani s csak azután a listát.

Különben, ha e tekintetben aggodalom merül fel, azt a szövegezés változtatásával el lehet oszlatni, a nélkül, hogy magán az intézkedésen kellene valamit módosítani.

Nyegre László:

Épen a törvény intézkedésének gyors életbeléptetése érdekében tette előbbi javaslatát, mert azt hiszi, hogy a szabályzatok ellen a jogosulatlanok részvétele czimén beadandó tömeges felebbezések fogják késleltetni a törvény végrehajtását.

Igen jól tudjuk azt, hogy minden új szervezkedés sok ellenszenvvel találkozik a conservatív közönség részéről; az egyiknek ez, a másoknak amaz nem tetszik. Itt meglehet semmisíteni a szabályzatot, a jogosultak névjegyzékének megtámadásával. Nem csinál titkot azon meggyőződéséből, hogy teljesen pontos névjegyzéket nagyon kevés helyen lehet összeállítani.

Horváth Sándor, előadó:

Az ország $\frac{3}{4}$ részében lehet!

Nyegre László:

Nem lehet! Ha a szabályzat kérdését a névjegyzék kérdésével complicáljuk, könnyű lesz a szabályzatot megtámadni; de ha a névjegyzék a közigazgatási bizottság által meg van állapítva és alá van írva, akkor a jogosultak ülésében már minden akadály nélkül keresztül mehet a szabályzat. Addig, a meddig egy testületnek a tagjai és azoknak jogosultsága nincs megállapítva, addig — s ezt hangsúlyozza — szabályzatot megállapítani nem lehet.

Kaffka László:

Nem osztozik előtte szóló jogi aggodalmában, mert a jogosultak névjegyzéke is ép úgy meg lenne támadható azon a czimen, hogy azt egy előzőleg meg nem alakult szervezet állapította meg; szerinte sokkal hosszadalmasabb eljárás következne be akkor, ha első sorban a tagsági jogosultságokat kellene megállapítani.

Helyes, hogy — a mint az a törvényjavaslatban contemplálva van — első sorban maga a közbirtokosság van hivatva megállapítani, kik a jogosultak; mert a hatóság még annyira sem lehet tájékozva, mint a közbirtokosságok első gyülekezete, a melyen leginkább meg lehet állapítani, hogy ki a jogosult: az t. i. a ki eddig is működött, a ki eddig is részt vett a birtokossági gyűlésekben. A javaslat tehát csak a status-quot tartja fenn, mert új jogot nem is adhat. Már most az első közbirtokossági ülés összejön, a gyűlés többsége aztán a névjegyzéket s a szabályzatot megalkotja és bemutatja a közigazgatási bizottságnak. Ha azután valaki bármivel nincs megelégedve, felebbezés-

sel élhet, úgy a jogosultság, mint a szabályzat tekintetében.

Jogsérelemlről tehát szó nem lehet; az óhajtott cél pedig a javaslat szerint a leghamarább érhető el. Csatlakozik Horváth Sándor véleményéhez.

Groisz Gusztáv:

Az utóbb érintett nézethez csatlakozik, hogy t. i. tartsuk fenn az eredeti szöveget. Tökéletesen osztozna Nyegre László felfogásában akkor, hogyha arról volna szó, hogy új közbirtokossági testületek megalakulásáról kell gondoskodni. Ebben az esetben előbb csakugyan constatálni kellene, hogy kik azok, a kik ezen újonnan létesítendő közbirtokosság ülésében a szavazásban való részvételre jogosultak. De miután itt már létező, de eddig nem kellően működő közbirtokossági testületek szabályozásáról van szó: teljesen áll az, amit Kaffka László mondott, hogy t. i. tulajdonképen az eddig is a statusquóban, mint közbirtokossági tagok tényleg működött egyének lesznek azok, a kik hivatta vannak a listát és a szabályzatot megállapítani; azt pedig, hogy eddig kik voltak a jogosult tagjai a közbirtokossági gyűléseknek, a múltban tartott közbirtokossági ülések jegyzőkönyveiből meg lehet tudni. Tehát meggyőződése szerint a névjegyzék és a szabályzat egyidőben való megállapítása sem nehézségbe nem ütközik, sem pedig jogi helytelenséget nem foglal magában.

Mihályi Péter:

Helyesli a tervezet szövegét.

Csak azt jegyzi meg Groisz Gusztáv szavaira, hogy Máramarosban, hol a közbirtokosságok az ötvenes évek óta folyton fennállanak és működnek, még ott is nagyon nehéz lesz megállapítani a jogosultakat; mert a hol közgyűlésen közreműködött, nem emlékszik, hogy egy ízben is szavaztak volna a felett, vagy kérdezték volna, hogy valaki jogosult-e vagy sem?

Ha mégis valakiről gondolták, hogy nem oda való, annak megmondták, hogy nincs joga jelen lenni és ezzel el volt döntve a kérdés.

Midőn az arányt megállapították, elő vette a katasztert és annak alapján készítettek névsort a kivételhez. Itt is így kellene eljárni; ez a jogi kérdést nem alterálná. Csak azt kéri a 27-ik §-ba belevenni, hogy a kit a közbirtokossági ülés kihagyott a névjegyzékből, annak joga legyen felszólalni.

Többen:

Ez benne van.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Úgy látom, hogy az értekezlet többsége a szöveg megtartása mellett nyilatkozik.

38. §.

Kaffka László :

Itt utasítandónak tartja a közigazgatási bizottságot, hogy a névjegyzék felülbírlásánál csak a statusquora terjedjen ki.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ez a §. ily értelemben — Kaffka László osztálytanácsos úr közreműködésével — újból szövegezendő.

39. §.

Mihályi Péter :

Kissé túlszigorúnak tartja ezt a §-t.

Mulasztás esetén inkább bírság mellett kellene utasítani a közbirtokosságot, hogy záros határidő alatt terjeszse be a szabályzatot és a listát. A hatósági kiküldöttnek nagyon bajos volna eljárni.

Horváth Sándor, előadó :

Szerinte nagy segítség lesz a hatóság közbenjárása, a melynek kötelessége lesz az intézkedés előtt alapos tájékozást szerezni. A bírságot mellőzendőnek tartja, mert a javaslat úgy van szerkesztve, hogy a bírság mindenütt lehetőleg elkerültessek; nehogy a sok bírság visszatetszést szüljön.

Nyegre László :

Azt a stiláris módosítást ajánlja, hogy a «jogosultak jegyzékének megállapítása» helyett a «jogosultak jegyzékének összeállítása» kifejezés vétessék fel.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Elfogadja Nyegre László stiláris módosítását.

40. §.

Változatlanul elfogadtatik.

41. §.

Mihályi Péter :

Egy módosítást ajánl, a mely ugyan még jobban korlátozná a tulajdon rendelkezési jogot, mint a menyire az az erdő közgazdasági fontosságánál fogva már eddig is korlátozva van; de szükségesnek tartja a módosítást azért, mert azt hiszi, hogy, ha a telekkönyvi feljegyzés megtörténik, akkor az arányrészek úgy a volt úrbéreseknél, mint a közbirtokosoknál

adás-vevés tárgyát fogják képezni; ezt pedig előmozdítani sem a törvényjavaslat célja, sem pedig a mi szándékunk. Ezért jó lenne tehát kimondani, hogy az úrbéres erdőrészek csakis az úrbéri telekkel együtt adhatók el; a közbirtokossági erdőrészek pedig egymagukban csak azon esetben adhatók el, ha már egyénileg kihasítottak. (Lásd Br. Roszner Ervin javaslatát az általános tárgyalásnál.)

Darányi Ignác, minister, elnök:

Nagyon kényes kérdés!

Nyegre László:

A javasolt módosítást feleslegesnek tartja, mert az úrbéri erdőkre nézve az 1871. évi LIII. törvény-cikk kimondja, hogy azok együttesen kezelendők; a közbirtokossági jogok pedig eladhatók ugyan, de az erdőrészek külön nem kezelhetők. Szerinte ez a törvény olyan rendelkezést, a minőt Mihályi Péter ajánlott, nem ölelhet fel.

Kaffka László:

Elhiszi, hogy a felvetett kérdés fontos, de a javasolt módosítást magánjogi rendelkezésnek tartja, mely ebben a törvényjavaslatban helyet nem foglalhat, s különben is nagyon megkötné a tulajdonjogot. (51. §.)

42. §., 43. §., 44. §.

Változatlanul elfogadtatnak.

45. §.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Szükségesnek vélne, hogy ebben a §-ban világosan kimondassék, hogy a kiküldetések költségei, hogy ha hivatalból szerepel a hatósági kiküldött, a közös birtokosokat nem terhelhetik. (30. §.)

46. §., 47. §., 48. §.

Változatlanul elfogadtatnak.

Harmadik Czim.

Átmeneti intézkedések és záró határozatok.

49. §.

Nyegre László:

Megnyugtatás végett ajánlja, hogy ennek a §-nak a végéhez ez a toldás téessék: «Ha azonban a törvény által megállapított kezelés olcsóbb lenne, az esetben az előnyösebb tétel alkalmazható az illető törvényhatóságnál.»

Horváth Sándor előadó :

A discretióra kellene ezt bizni !

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ha megnyugtatóra szolgál, nem bánom, ha felvesszük a Nyegre László által ajánlott tordást ; e felett különben még gondolkozhatunk.

50. §.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Ez a kitétel: «a szerzett jogok épségben tartása mellett» nem lesz veszedelmes ?

Horváth Sándor, előadó :

A javaslatban az van contemplálva, hogyha valaki ezen tisztviselők közül bizonyos jogokat szerzett, ezek respectáltatni fognak ; s hogy rosszabb helyzetbe nem juthatnak anyagiak tekintetében.

Darányi Ignác, minister, elnök :

Csak az olyan szövegezést hajlandó elfogadni, a mely a gyakorlatban már bevált.

51. §.

Vértesy Ferencz :

Ajánlja, hogy a bélyeg és illetékmentesség részletezése mellőztessék, miután a részletezés nem öleli fel mindazokat az eshetőségeket, a melyek előfordulhatnak ; például a közigazgatási bizottság határozata ellen a közigazgatási bírósághoz beadott panasz már nincs benne a részletezésben.

Javasolja a következő szöveget :

«A jelen törvény «Második Czim»-ében szabályozott gazdasági ügyvitellel kapcsolatos eljárásban a beadványok és iratok bélyeg és illetékmentesek.»

Ebben benne van minden ; a telekkönyvi bejegyzés is.

Ehhez a szöveghez azután hozzávenné még az utolsó pontot a következőkép kiegészítve : «Ez a bélyeg és illetékmentesség nem terjed ki a közös birtokok és alkalmazottaik és más harmadik személyek közt létrejött jogügyletekre, és a fatermékek nyilvános árverésénél felvett árverési jegyzőkönyvekre.»

Ez a kiegészítés azért szükséges, hogy azok, a kiknek erdei nincsenek állami kezelésbe átvéve, az árverési jegyzőkönyveknél szintén igénybe ne vehessék a bélyeg és illetékmentességet.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Az osztálytanácsos úr propositiója szerint, a telekkönyvi bejegyzés bélyeg és illetékmentessége nem lenne külön felemlítve.

Vértesy Ferencz:

Itt kétség nem lehet, mert a «beadvány» szóban a telekkönyvi bejegyzés is benne foglaltatik; az illetékmentesség pedig az általános bélyegtörvényeken alapszik.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Attól tartok, hogy a telekkönyvi bejegyzés nem fog a «beadvány» szó alatt értetni.

Vértesy Ferencz:

A telekkönyvi bejegyzés «beadvány» alapján történik; itt tehát félreértésről szó nem lehet. Különbözik a «bejegyzés» kifejezés nem is helyes, hanem a «feljegyzés»; a mint az a 41. §-ban előfordul.

Darányi Ignác, minister, elnök:

Az indokolásban az egész dolgot meg fogjuk magyarázni; az 51. §. szövegét pedig az osztálytanácsos úrral egyetértőleg fogjuk megállapítani.

52. §. 53. §. 54. §. 55. §.

Változatlanul elfogadtatnak. (1. §. a.)

Darányi Ignác, minister, elnök:

Ezzel a tanácskozást befejeztük volna. Kérem az értekezlet tisztelt tagjaitól, van-e még valakinek a tárgyhöz észrevétele?

Horváth Sándor, előadó:

Pótsa József Ő excellentiájának van egy indítványa, a melyet írásban adott be az első cím 2-ik §-ához (olvassa az indokolással együtt).

A mi itt javasolva van, az a 2-ik §-ban ki van merítve, azzal a különbséggel, hogy Pótsa József nem úgy érti az állami erdőkezelést, a mint itt contemplálva van, hogy t. i. az állam csak a technikai részt vezeti, hanem ő közvetlen állami befásítást akar. Ez nem lehetséges.

Arra az esetre, a mit utolsó indokul említ, hogy egyesek indolentiáját kénytelenek tőrni a birtokosok:

az 1879. évi XXXI. törvénycikk intézkedik, a mennyiben elrendeli, hogy ha a birtokos nem akarja a saját költségén befásítani azt a területet, a mely a szomszéd birtokokat is veszélyezteti, akkor az érdekeltek társulatot alakíthatnak a terület kisajátítása céljából és beerdősíthetik az illető területet; de az idézett törvény egyuttal az eredeti birtokosnak visszavásárlási jogot biztosít.

Nem tartja elfogadhatónak Pótsa József indítványát, de aggodalmait eloszlatathatni véli.

Darányi Ignác, minster, elnök:

Több észrevétel nem lévén: a tanácskozást bekezeszem.

A tanácskozásból és annak lefolyásából azt a benyomást szereztem, hogy ez a törvényjavaslati tervezet egy égető szükségét van hivatva pótolni, és azt hiszem, hogy a törvényjavaslat, ha átalakíttatik azokhoz az eszmékhez képest, a melyek itt felmerültek: általános megnyugvást is képes lesz előidézni.

Miután az «Országos Erdészeti Egyesület» a javaslatot eddig hivatalosan még nem tárgyalhatta, szándékom az, hogy a törvényjavaslati tervezetet — a mint a társmínisteriumokkal lehetőleg egyetértően megállapítottam annak végleges szövegét — az «Országos Erdészeti Egyesület»-nek szives tárgyalás végett megküldöm, mert azt hiszem, hogy ha annak észrevételeit és megjegyzéseit is meghallgatom: csak nyerni fog az ügy.

Végül nem marad más kijelentésem hátra, mint hogy a társmínisteriumok igen tisztelt képviselőinek és az értekezlet tisztelt tagjainak, a kik igazán ritka szakszerűséggel és tárgyilagosan szóltak a dologhoz, szívből fakadó őszinte köszönetet mondjak.

Mihályi Péter:

Nagyméltóságú Minster Úr!

Mielőtt eloszlanánk, kötelességemnek ismerem, hogy a tisztelt értekezlet tagjaival egyetértőleg viszonozzam Ő Excellentiájának azon szives szavait, a melyekkel irányunkban, kiket meghívni méltóztatott, köszönetét nyilvánította. A magunk részéről őszinte hálánknak adunk kifejezést Ő Excellentiájának azon ügybuzgalmaért és nemes törekvéseért, a melylyel ezen törvényjavaslat keretében is, a mi úgyszorult gazdasági viszonyainkat javítani, előmozdítani igyekszik. A magam és mindnyájunk nevében szívből kívánom, hogy a gondviselés hazánk gazdasági ügyeinek felvirágoztatására Ő Excellentiáját sokáig éltesse!

Bedő Albert:

Köszönetet mondok Ő Excellenciájának, hogy a törvényjavaslati tervezetet az «Országos Erdészeti Egyesület»-nek tárgyalás végett ki fogja adni.

K. m. f.

Pécs Kálmán,
jegyző.

